

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

MAGISTRSKO DELO

SONJA PRIMOŽIČ

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO
**VLOGA NAPOVEDI GOSPODARSKIH GIBANJ V STROKOVNEM IN
POSLOVNEM OKOLJU**

Ljubljana, junij 2013

SONJA PRIMOŽIČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana **Sonja Primožič**, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica magistrskega dela z naslovom **VLOGA NAPOVEDI GOSPODARSKIH GIBANJ V STROKOVNEM IN POSLOVNEM OKOLJU**, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem/svetovalko prof. dr. **Ireno Ograjenšek**.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo zaključne strokovne naloge/diplomskega dela/specialističnega dela/magistrskega dela/doktorske disertacije na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
  - poskrbel(-a), da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v zaključni strokovni nalogi/diplomskem delu/specialističnem delu/magistrskem delu/doktorski disertaciji, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
  - pridobil(-a) vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal(-a);
- se zavedam, da je plagatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predložene zaključne strokovne naloge/diplomskega dela/specialističnega dela/magistrskega dela/doktorske disertacije dokazano plagatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorice: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 NAPOVEDOVANJE GOSPODARSKIH GIBANJ	2
1.1 TIPOLOGIJE IN ZNAČILNOSTI NAPOVEDOVANJA GOSPODARSKIH GIBANJ	2
1.2 DEJAVNIKI KAKOVOSTI NAPOVEDOVANJA GOSPODARSKIH GIBANJ	4
1.3 NAPOVEDOVANJE GOSPODARSKIH GIBANJ ZA SLOVENIJO.....	6
1.3.1 Inštitucije, ki napovedujejo gospodarska gibanja za Slovenijo	6
1.3.2 Dejavniki kakovosti napovedovanja in uspešnost napovedovanja gospodarskih gibanj za Slovenijo	8
2 ANALIZA ODZIVOV RAZLIČNIH JAVNOSTI NA NAPOVED GOSPODARSKIH GIBANJ	10
2.1 NAPOVEDI GOSPODARSKIH GIBANJ ZA SLOVENIJO ZA KRIZNO LETO 2009.....	10
2.1.1 Napovedi Urada RS za makroekonomske analize in razvoj	10
2.1.2 Primerjava napovedi UMAR z napovedmi drugih domačih in tujih inštitucij	12
2.2 VSEBINSKO IZHODIŠČE.....	14
2.3 METODOLOGIJA ANALIZE.....	15
2.3.1 Analiza vsebine in program PAJEK	15
2.3.2 Zbiranje in obdelava podatkov	18
2.4 OKOLIŠČINE IZIDA NAPOVEDI	19
2.5 ANALIZA IN UGOTOVITVE	20
2.5.1 Ključna sporočila, ki so jih na predstavitvi Pomladanske in Jesenske napovedi podali na UMAR 20	20
2.5.2 Ključna sporočila predstavnikov različnih javnosti	28
2.5.3 Ključna sporočila predstavnikov različnih javnosti medijskemu občinstvu (mrežna analiza z uporabo programa PAJEK).....	41
2.5.4 Ključna sporočila, ki izhajajo iz vseh informacij, ki so bile na voljo medijskemu občinstvu	47
2.6 UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA NA PODLAGI ANALIZE	52
2.7 OMEJITVE ANALIZE IN IZZIVI ZA PRIHODNJE RAZISKOVANJE.....	52
SKLEP	54
LITERATURA IN VIRI.....	55

KAZALO SLIK

Slika 1: Sporočilo za javnost ob izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj.....	21
Slika 2: Omrežje sporočil, ki izhajajo iz sporočila za javnost UMAR ob izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj	22
Slika 3: Omrežje ključnih sporočil z največjo particijsko vrednostjo, ki izhajajo iz sporočila za javnost UMAR ob izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj	23
Slika 4: Sporočilo za javnost ob izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj	24
Slika 5: Omrežje ključnih sporočil, ki izhajajo iz sporočila za javnost UMAR ob izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj	26

Slika 6: Omrežje ključnih sporočil z največjo partijsko vrednostjo, ki izhajajo iz sporočila za javnost UMAR ob izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj	27
Slika 7: Omrežje sporočil na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti ob izidu Pomladanske napovedi.....	42
Slika 8: Omrežje ključnih sporočil z največjo partijsko vrednostjo na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti ob izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj	43
Slika 9: Omrežje sporočil na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti ob izidu Jesenske napovedi	45
Slika 10: Omrežje ključnih sporočil z največjo partijsko vrednostjo na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti ob izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj	46
Slika 11: Omrežje sporočil na podlagi vseh informacij, ki so bile medijskemu občinstvu na voljo ob izidu Pomladanske napovedi	48
Slika 12: Omrežje sporočil z najvišjo partijsko vrednostjo na podlagi vseh informacij, ki so bile medijskemu občinstvu na voljo ob izidu Pomladanske napovedi.....	49
Slika 13: Omrežje sporočil na podlagi vseh informacij, ki so bile medijskemu občinstvu na voljo ob izidu Jesenske napovedi.....	50
Slika 14: Omrežje sporočil z najvišjo partijsko vrednostjo na podlagi vseh informacij, ki so bile medijskemu občinstvu na voljo ob izidu Jesenske napovedi	51

KAZALO TABEL

Tabela 1: Napovedi UMAR za rast bruto domačega proizvoda za leto 2009 skozi čas (realne stopnje rasti v %).....	12
Tabela 2: Napovedi nekaterih domačih in tujih inštitucij za rast bruto domačega proizvoda za leto 2009 skozi čas (realne stopnje rasti, v %)	12
Tabela 3: Izjave strokovnjakov po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009	28
Tabela 4: Izjave strokovnjakov po izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 7,8-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009	31
Tabela 5: Izjave politikov po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009.....	31
Tabela 6: Izjave politikov po izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 7,8-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009	32
Tabela 7: Izjave novinarjev po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009.....	33
Tabela 8: Izjave novinarjev po izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 7,8-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009	34
Tabela 9: Izjave gospodarstvenikov po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009	37
Tabela 10: Izjave predstavnikov drugih javnosti po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009..	38
Tabela 11: Primerjava števila odzivov predstavnikov različnih javnosti na Pomladansko in Jesensko napoved gospodarskih gibanj 2009.....	38

UVOD

Napovedovanje je pogled v prihodnost, ki lahko temelji na analitičnih osnovah ali zgolj na intuiciji. Pravilnost oziroma nepravilnost in natančnost posameznih napovedi lahko presojujemo v vsaki situaciji posebej ali v povprečju (Clements & Hendry, 2002, str. 2). V magistrski nalogi študijskega programa Poslovanje in organizacija širok pomen termina napovedovanje omejujem na napovedovanje gospodarskih gibanj, ki sodi med tiste napovedi, ki so izrazito osnovane na analitičnih temeljih in skušajo biti karseda točne. Gospodarske napovedi so namreč osnova za načrtovanje državnega proračuna in projektov ter odločanje različnih gospodarskih subjektov, nenazadnje pa gospodarske napovedi zanimajo tudi najširšo javnost, ki se na osnovi (ne)gotovosti prihodnje gospodarske situacije odločajo o večjih življenjskih nakupih in projektih.

Namen raziskave je ugotoviti, kako se mediji, politična in strokovna javnost ter management v podjetjih (v nadaljevanju: različne strokovne javnosti) odzivajo na napovedi makroekonomskih gibanj. Cilja raziskave sta na osnovi kvantitativnega pregleda medijskih odzivov različnih strokovnih javnosti na napovedovanje gospodarskih gibanj pripomoči (1) k interpretaciji njihovega razumevanja napovedi in (2) razjasnitvi morebitnih razmerij med različnimi strokovnimi javnostmi v smislu »besednih vojn« v medijih. To naj bi institucijam, ki se ukvarjajo z napovedovanjem gospodarskih gibanj, omogočilo prilagoditi predstavitev napovedi različnim strokovnim javnostim in tako prispevati k večji kakovosti predstavitev napovedi. Predvsem razjasnitev razmerij med različnimi strokovnimi javnostmi pa naj bi tudi pokazala, ali je mogoče kateri izmed strokovnih javnosti podati smernice oziroma priporočila za ustrežnejše odzivanje na objavljene napovedi.

V nalogi torej predstavljam, kako različne javnosti sprejemajo in komentirajo napovedi gospodarskih gibanj za Slovenijo. Pri tem izpostavljam napovedi Urada za makroekonomske analize in razvoj (v nadaljevanju UMAR), ki je na področju napovedovanja gospodarskih gibanj ključna inštitucija v Sloveniji. Zanima me, na kakšen način in s katero vsebino predstavniki UMAR napoved predstavijo javnosti, in nato kako napoved interpretirajo, komentirajo in problematizirajo predstavniki različnih strokovnih javnosti. Zanima me tudi, ali je katera izmed analiziranih javnosti pri »prodoru« v medije uspešnejša od drugih in ali te odzive predstavniki medijev tudi kakorkoli problematizirajo. Vse to skušam izvedeti z analizo prispevkov, objavljenih v medijih.

Na omenjeno problematiko v nalogi gledam z zgodovinskega vidika, ki mi omogoča objektivni pogled na takratno dogajanje in obširen nabor medijskih prispevkov za analizo, za pretekla leta so tudi že znani podatki o dejanski gospodarski rasti, kar omogoča presojo uspešnosti napovedovanja. Študijski primer torej omejim na napovedi gospodarskih gibanj za krizno obdobje, predvsem za leto 2009, ki je bilo prvo leto v samostojni Sloveniji, ko smo zabeležili padec gospodarske aktivnosti. V Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj 2009 je tako UMAR prvi napovedal negativno gospodarsko rast za Slovenijo za leto 2009. »V letu 2009

prvič po letu 1992 pričakujemo realni padec BDP (-4,0 %), ki bo posledica vedno močnejših negativnih vplivov mednarodne finančne in gospodarske krize,« so zapisali na uradu (UMAR, 2009a, str. 3).

Napoved je v javnosti zbudila veliko pozornosti, oglasili so se številni strokovnjaki, politiki, podjetniki in novinarji. Zmotili sta jih predvsem napoved velikega padca gospodarske aktivnosti in velika razlika z Jesensko napovedjo gospodarskih gibanj 2008, v kateri so na uradu pričakovali šibko, a pozitivno gospodarsko rast za leto 2009.

V drugem poglavju tako najprej predstavljam osnovne značilnosti in metode napovedovanja gospodarskih gibanj ter omejitve, s katerimi se soočajo napovedovalci gospodarske prihodnosti. Opisujem inštitucije, ki pripravljajo napovedi gospodarskih gibanj za Slovenijo, in kakovost njihovih napovedi.

V ključnem, tretjem poglavju naloge najprej obširno opisujem kronologijo napovedi gospodarskih gibanj za prvo krizno leto 2009, ki je osnova analize v magistrski nalogi. Sledi analiza odzivov različnih javnosti na objavljene napovedi za leto 2009. Predstavljam metodološke značilnosti analize in okoliščine izida napovedi. V nadaljevanju s kliping metodo izluščim komentarje in stališča o Pomladanski in Jesenski napoved gospodarskih gibanj 2009, ki ju je izdal UMAR. Po razvrstitvi po različnih strokovnih javnostih podajam ključna sporočila, ki izhajajo iz nabora izjav. Analizo nadgrajujem z obdelavo podatkov s pomočjo programa PAJEK, ki omogoča analizo semantičnih omrežij. Po predstavitvi rezultatov podajam tudi priporočila, ki izhajajo iz analize, in omejitve, ki jih je pri interpretaciji rezultatov treba vzeti v obzir.

1 NAPOVEDOVANJE GOSPODARSKIH GIBANJ

1.1 Tipologije in značilnosti napovedovanja gospodarskih gibanj

Clements in Hendry (2002, str. 2) razlikujeta med različnimi metodami napovedovanja gospodarskih gibanj: od dobro preverjenih sistemov na stotine ekonometrično ocenjenih enačb do metod, ki nimajo skoraj nobenih strokovnih temeljev ocenjevanja. Avtorja področju napovedovanja gospodarskih gibanj pripisujete velik pomen, temeljni problem pa vidita v negotovosti, s katero je zaznamovana prihodnost.

Podobno trdi Singer (1997, str. 39), ki pravi, da je prihodnost nepredvidljiva, saj ne poznamo prihodnjega razvoja dogodkov. Napovedi pa lahko pripravimo na predvidevanju prihodnjega poteka dogodkov oziroma si potek dogodkov predstavljamo na osnovi obstoječega znanja in preteklih izkušenj.

Clements in Hendry (2002, str. 3) razlikujeta med naslednjimi metodami napovedovanja gospodarskih gibanj:

- ugibanje, ocena čez palec oziroma neformalni modeli;
- ocene strokovnjakov;
- ekstrapolacija;
- vodilni kazalniki;
- ankete;
- modeli časovnih serij;
- ekonometrični modeli.

Ugibanje in njemu sorodne metode se zanašajo na srečo. Ker v primerjavi z ostalimi metodami ne temelji na predpostavkah, ta metoda v ekonomiji ni splošno uporabljana. Ocene strokovnjakov so običajno zgolj del napovedovalnih procesov. Presoja o tem, kateri od strokovnjakov je podal najkakovostnejšo napoved, je namreč otežena, saj težko ocenjujemo, kateri strokovnjaki so pri tem sistematično uspešni. Ekstrapolacija je ustrezna metoda, dokler tendence ostajajo enake, kar pa je dvomljiva predpostavka. Napovedi so namreč najbolj uporabne in potrebne ravno takrat, ko uspejo zaznati spremembe v tendencah, česar pa metoda ekstrapolacije ne mogoča. Vodilni kazalniki predpostavljajo stabilen odnos med variablami, ki vodijo, in tistimi, ki so vodene. Dokler so razlogi za vodeče variable jasni (npr. naročila pred proizvodnjo), so kazalniki uporabni, sicer pa ne. Ankete imajo informativno vrednost o prihodnjih dogodkih, vendar se zanašajo na to, da bodo današnji načrti tudi realizirani. Modeli časovnih serij pri napovedovanju uporabljajo pretekle vzorce podatkov in dogodkov. Velikokrat so sprejeti kot enakovredni ekonometričnim modelom. Gre za paradne konje napovedovalne industrije, vendar se tudi ti zanašajo na merjenje negotovosti. Ostanjejo nam še ekonometrični modeli, ki so glavno orodje v ekonomskem napovedovanju. Ti skušajo modelirati obnašanje številnih skupin ekonomskih subjektov, kot so potrošniki, proizvodnja, delavci, investitorji. Ob tem predpostavljajo veliko mero racionalnosti, temelječo na preteklih izkušnjah (Clements & Hendry, 2002, str. 3).

Tudi Walonick (1993) razlikuje med različnimi metodami napovedovanja. Prvi je napovedovanje »genijev«, ko gre za kombinacijo intuicije in sreče. Nekateri imajo namreč dober občutek za napovedovanje prihodnosti, ključni problem pa ostaja nezmožnost vnaprejšnjega prepoznavanja dobre in slabe napovedi. Drugi način je ekstrapolacija trenda, kjer prepoznamo cikle in trende v preteklih podatkih, na njihovi podlagi pa z matematičnimi tehnikami sklepamo o prihodnosti. Tretja je metoda soglasja, kjer upoštevamo ekspertna mnenja več kot enega strokovnjaka, pri tem pa je pomembno, da sodelujejo strokovnjaki z različnih področij. Obstajajo še metode simulacij, kjer so v ospredju matematični modeli, katerih slabost je možnost upoštevanja napačnih predpostavk, kar posledično pomeni napake v napovedih. Obstaja še metoda matrice navzkrižnih vplivov, kjer skušamo predvideti medsebojni vpliv različnih dogodkov. Metoda scenarijev opisuje možne poteke dogodkov in ravno tako skuša prepoznati medsebojne vplive dogodkov. Zadnja metoda je odločitveno drevo, ko skušamo s pomočjo matematičnih programov prikazati strukturna razmerja med alternativnimi možnostmi. V praksi pogosto prihaja do kombiniranja različnih metod napovedovanja.

Wallis (1989, str. 28) je v analizi razvoja ekonomskega napovedovanja po letu 1969 ugotovil, da so se potrebe po napovedovanju gospodarskih gibanj pri odločanju o ekonomskih politikah in ključne vsebine napovedovanja v preteklih letih korenito spremenile. Za izhodišče je vzel leto 1969, ko je britansko Kraljevo ekonomsko združenje na dnevni red prvič uvrstilo »novo aktivnost«, s čimer je bilo mišljeno ekonomsko napovedovanje. Ravno v tistem času so se namreč na področju napovedovanja dogajale velike spremembe, v uporabo je prihajalo računalniško podprto napovedovanje. Po njegovih ugotovitvah je zaupanje v ekonomsko napovedovanje ob koncu 60-ih in v začetku 70-ih let minulega stoletja naraščalo, v razvoj napovedovanja je bilo vloženih tudi več sredstev. To zaupanje je izviralo iz široko sprejete neoklasične sinteze kot osnove makroekonomskih analiz. Zaupanje v uporabo bolj sofisticiranih orodij za napovedovanje je bilo prisotno tudi drugod po svetu. Pionir razvoja ekonometričnih modelov napovedovanja je bil Nizozemec Tinberger, ki je konec 60-ih iz osrednje inštitucije za planiranje, ki jo je vodil, naredil uradno agencijo za napovedovanje, ki se je ukvarjala pretežno z modelskim napovedovanjem. Od takrat dalje se število strokovnjakov in strokovne literature na to temo nepredstavljivo povečuje.

1.2 Dejavniki kakovosti napovedovanja gospodarskih gibanj

Napoved ocenimo kot uspešno, če se je približala dejanskemu stanju, kako »blizu« je bila napoved, pa je mogoče izmeriti (Clements & Hendry, 2002, str. 5). Kakovost napovedovanja gospodarskih gibanj je namreč pomembna z več vidikov. Računsko sodišče (Revizijsko poročilo, 2012, str. 41) poudarja, da so točne napovedi gospodarskih gibanj pomembne za realno načrtovanje javnofinančnih prihodkov, gospodarskega razvoja in potrebnih ukrepov. Za točnost napovedi je pomembna tudi strokovna neodvisnost organa, ki zagotavlja, da na napovedi ne vplivajo potrebe tekoče politike. Bukatarevičeva (2007, str. 6) ugotavlja, da je preverjanje (ne)natančnosti napovedi bistvenega pomena za odkrivanje možnosti za nadgrajevanje kakovosti procesa napovedovanja. Številni gospodarstveniki pa poudarjajo, da napovedi uporabljajo za načrtovanje poslovne prihodnosti svojih podjetij.

Natančnost napovedi gospodarskih gibanj je torej pomembna za vse javnosti. Od zaupanja javnosti v natančnost napovedi pa je odvisno tudi to, v kolikšni meri jih bodo upoštevali pri načrtovanju poslovne prihodnosti. Kot ugotavlja IMF (2013, str. 3), je kakovost posamezne napovedi pomemben kriterij njene uporabnosti. Kakovost pa se lahko razume v več pogledih: kot mejne napovedne napake, nepristranskost napovedi, izogibanje ponavljanju istih napak ali kot učinkovitost uporabe razpoložljivih informacij.

Na voljo so številne analize kakovosti napovedovanja – izdelujejo jih tako napovedovalne inštitucije same kot tudi zunanji strokovnjaki. Ob tem številni opozarjajo, da ima velik vpliv na kakovost napovedovanja posameznih inštitucij stališče časa – inštitucije, ki napovedi objavijo prej, imajo na voljo manj podatkov in je zato tveganje za napako večje. Tako Vida Bukatarevič (2007, str. 16) poudarja, da napovedi različnih institucij niso vedno povsem primerljivi.

ve med seboj, predvsem zaradi različnih obdobjih izdelave med letom in s tem povezanih neenakih razpoložljivih informacij. Na razlike v napovedih pa v veliki meri vplivajo tudi različne predpostavke o gibanju spremenljivk iz zunanjega okolja ter o ekonomskih politikah v prihodnjem obdobju.

Podobno na UMAR (2012a, str. 33) poudarjajo, da se ob napovedovanju gibanja ekonomskih spremenljivk napovedovalci srečujejo z različnimi omejitvami, kot npr. razpoložljivostjo podatkov ob napovedi, ki se s časom spreminjajo. Pri napovedih je zelo pomembno, kdaj so narejene, saj kasnejše napovedi omogočajo vključitev novih informacij, ki lahko bistveno spremenijo gospodarsko sliko. Te nove informacije so lahko nadaljnji podatki o gibanju kazalnika v posameznem mesecu ali četrletju, revizije že objavljenih podatkov, pa tudi spremembe predpostavk o gibanjih v mednarodnem okolju, ki za Slovenijo kot odprto gospodarstvo predstavljajo močan dejavnik negotovosti. Vse institucije svoje napovedi praviloma objavljajo dvakrat letno, večina pa jih svoje napovedi objavi kasneje kot UMAR.

Poleg časa, ki je pomemben element točnosti napovedovanja gospodarskih gibanj, so pomembne tudi razmere, v katerih napovedovanje poteka. V letih, ko je gospodarsko okolje stabilnejše, so napovedi praviloma bolj točne. Tudi na UMAR (2012a, str. 43) ugotavljajo, da so razlike med napovedano in dejansko gospodarsko rastjo manjše, ko gospodarstvo deluje v stabilnejših razmerah, kakovostno napovedovanje gospodarske rasti v hitro spreminjajočih gospodarskih razmerah pa je zelo težavno. Časovne serije podatkov, ki so eden ključnih elementov napovedovanja, so v obdobju nestabilnega gospodarstva bistveno manj zanesljiva osnova za napovedovanje, podobno pa velja tudi za modele napovedovanja. Stopnja negotovosti in verjetnost uresničitve napovedi pa ni odvisna zgolj od modelov napovedovanja, temveč tudi od vlade, ki s pospeševanjem javnih investicij vpliva na gospodarsko rast.

Večja ali manjša odstopanja napovedi od dejanskega uresničitve gospodarskih razmer so torej pričakovani in običajni del napovedovanja, razlogi za napake pa so številni. Ameriški urad za proračun (*Congress of the United States, Congressional Budget Office, 2013, str. 7*) tako med najpogostejše vire napak v napovedovanju šteje:

- časovne točke obrata v gospodarskem okolju, torej začetek recesije ali hitrega vzpona gospodarstva; ekonomisti ne morejo biti prepričani, da se je recesija začela, dokler tega ne potrdijo statistični podatki;
- spremembe v trendih produktivnosti;
- spremembe cen surove nafte.

Točnost napovedi se meri s stopnjo razpršenosti napovednih vrednosti okoli dejanskih rezultatov.

Clements in Hendry (2002, str. 8) poudarjata, da je pri ekonomskem napovedovanju ključnega pomena, da se gospodarstva v času spreminjajo in so izpostavljena številnim nenadnim in

včasih velikim nepredvidenim šokom. Znanstvena odkritja in invencije tudi vplivajo na tehnični razvoj, kar vpliva na nenadni napredek v tehničnem in človeškem kapitalu, to pa se odraži na trajnem povečanju realnega outputa. Zgodijo se lahko nenadni strukturni prelomi zaradi sprejete nove zakonodaje ali nenadnih zasukov v ekonomskih politikah, neredki so politični pretresi. Vse to se lahko odraži v velikih in pogostih napakah v napovedih. Napovedovalci lahko le ocenijo morebitne spremembe, še težje pa je kvantificirati njihove potencialne vplive.

Podobno Walonick (1993) opisuje tri osrednje omejitvene dejavnike napovedovanja:

- nemogoče je s popolno gotovostjo trditi, kakšna bo prihodnost; ne glede na uporabljeno metodo namreč obstaja element negotovosti, ki se izteče šele z iztekom časovnega horizonta napovedovanja;
- napoved vedno vsebuje »slepe pege«; ne moremo npr. napovedati novih tehnologij, za katere v času napovedi ni obstoječih paradigem;
- napovedi pomagajo oblastem, da kreirajo nove socialne politike; te novosti pa lahko vplivajo na prihodnost in hkrati na napovedi.

Omejitve in dejavniki napovedovanja so torej številni in za inštitucije, ki se ukvarjajo z napovedovanjem gospodarskih gibanj, je značilno, da se pri napovedovanju držijo določenih internih dogovorov. Večinoma je torej znano, v katerih obdobjih v letu delajo napovedi in v kolikšni meri upoštevajo načrte vlade, gospodarstva in prebivalstva, ki so v obdobju priprave napovedi znane.

1.3 Napovedovanje gospodarskih gibanj za Slovenijo

1.3.1 Inštitucije, ki napovedujejo gospodarska gibanja za Slovenijo

V Sloveniji se z napovedovanjem gospodarskih gibanj ukvarja kar nekaj inštitucij. Med ključne sodi **Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR)**, ki med svoje glavne delovne naloge (Področje delovanja, 2012) šteje kratkoročno in srednjeročno napovedovanje narodnogospodarskih agregatov (napoved se pripravi dvakrat na leto, do 31. marca in do 31. septembra).

Makroekonomske napovedi in projekcije UMAR določa Vlada RS in jih opredeljuje v Uredbi o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Ur. l. RS, št. 54/2010). Po tej uredbi napoved gospodarskih gibanj UMAR vključuje napoved makroekonomskih agregatov za tekoče leto in naslednji dve leti ter srednjeročni scenarij, ki vključuje napovedi za tekoče leto in naslednja tri leta, ob upoštevanju ekonomskih politik, ki so v veljavi v času njene priprave. UMAR napoved pripravi dvakrat letno. Pomladansko napoved gospodarskih gibanj pripravi najkasneje v 14 dneh po objavi uradnih statističnih podatkov o gospodarski rasti v zadnjem četrletju preteklega leta, jesensko napoved pa najkasneje v 14 dneh po objavi uradnih statističnih podatkov o gospodarski rasti v drugem četrletju tekočega leta in prve letne ocene o gospodarski rasti v preteklem letu. Po objavi podatkov za

prvo in tretje četrletje UMAR preveri uresničevanje napovedi. UMAR z napovedjo spomladanskih in jesenskih gospodarskih gibanj seznanja vlado. Napoved se z ustrezno obrazložitvijo javno objavi po tem, ko se je z njo seznanila vlada.

UMAR-jeve napovedi gospodarskih gibanj za Slovenijo so ena od strokovnih podlag za pripravo državnega proračuna in vodenje ekonomske politike. Priprava napovedi temelji na ekspertnih ocenah in uporabi ekonometričnih modelov. Poleg bruto domačega proizvoda, ki ga napovedujejo po proizvodni, izdatkovni in stroškovni strani, napovedujejo tudi cenovna gibanja, agregate plačilne bilance ter vrsto kazalnikov s področja trga dela. Pri napovedovanju UMAR uporablja metodološke standarde Evropskega sistema nacionalnih računov, to pa zagotavlja mednarodno primerljivost. Pomladanska napoved je ena od podlag za pripravo državnega proračuna, ocenjuje pa tudi skladnost dejanskega razvoja s poprejšnjimi scenariji in napovedmi. Navadno je pomladanska napoved na voljo v aprilu. Jesensko napoved vlada upošteva pri oblikovanju dopolnjenega predloga proračuna, navadno pa je na voljo v septembru. Obe napovedi sta v celoti objavljeni tudi na spletni strani (Vprašanja in odgovori, 2012).

Poleg UMAR se z napovedovanjem gospodarskih gibanj ukvarja tudi Banka Slovenije (v nadaljevanju BS). Ker se makroekonomsko okolje, tako doma kot v tujini, nenehno spreminja, Banka Slovenije redno ocenjuje gibanja in pričakovanja o delovanju ekonomije. Napovedi so skupaj z oceno inflacijskih gibanj iz prvega dela osnova za nadaljnje kratkoročne usmeritve denarne politike (Banka Slovenije, 2002, str. 3). Banka Slovenije je svoje napovedi makroekonomskih gibanj prvič objavila jeseni 2001. Od takrat se napovedi izdelujejo dvakrat letno, v okviru spomladanskega in jesenskega Poročila o denarni politiki. Z izjemo dveh spomladanskih napovedi v letih 2002 in 2003, ki sta bili pripravljene le za tekoče in naslednje leto, je horizont napovedovanja vseskozi tekoče leto in naslednji dve leti. Napovedi pripravlja Analitsko-raziskovalni center, po obravnavi na Svetu Banke Slovenije pa postanejo napovedi Banke Slovenije in so kot take predstavljene javnosti (Bukatarič, 2007, str. 6).

Svoje napovedi pripravlja še Analitska skupina Gospodarske zbornice Slovenije (SKEP – Analitska skupina GZS, 2012). Zase pravijo, da z ekipo ekonomistov vsebinsko pokrivajo makroekonomska vprašanja in področje analiz, ocenjevanja in napovedi gospodarskih trendov ter poslovnega okolja.

Svoje napovedi gospodarskih gibanj pa pripravlja tudi Ekonomski inštitut pravne fakultete (v nadaljevanju EIPF), kjer pravijo (EIPF publikacije, 2012), da je njihova raziskovalna skupina v desetletjih dela ustvarila obsežno banko podatkov in njihovo specifično metodologijo čiščenja, kar omogoča oblikovanje kakovostnih napovedi gospodarskih gibanj. EIPF je preko projekta LINK vključen v napovedovanje svetovne gospodarske rasti in je izdelal vrsto specifičnih metodologij za napovedovanje gospodarskih gibanj v Sloveniji in območju EU. EIPF vzdržuje makroekonomski kratkoročni model slovenskega gospodarstva in od leta 2008 naprej tudi kratkoročni ekonometrični model delovanja gospodarstev na območju evra in prognoz gospodarskih gibanj v tem območju.

Napovedi gospodarskih gibanj za Slovenijo pa delajo tudi nekatere mednarodne inštitucije. Evropska komisija (v nadaljevanju EK) (Economic and Financial Affairs, 2012) tako objavlja napovedi gospodarskih gibanj za EU in članice dvakrat na leto, spomladi v maju in jeseni v novembru. Te napovedi dela direktorat za ekonomske in finančne zadeve (DG ECFIN) in vključujejo tudi poglavje o Sloveniji. Direktorat poleg tega objavlja tudi vmesne napovedi v februarju in septembru, ki vsebujejo le enoletne napovedi nekaterih makroekonomskih elementov, vendar v tem primeru le za sedem največjih članic.

Napovedi za Slovenijo objavljajo tudi Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD), Evropska centralna banka (ECB), Mednarodni denarni sklad (MDS), Svetovna banka, Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD), The Vienna Institute for International Economic Studies (WIIW) in Unicredit research. Za slovenske napovedovalce gospodarskih gibanj je pomembna tudi napoved Consensus Economics. Ta mesečno pripravlja zbir napovedi gospodarskih gibanj za posamezno državo, ki zajema navedbo posameznih napovedi in tudi njihovo povprečje. Zajema napovedi za dve leti, in sicer za deset ključnih kazalcev (Slovenia Economic Forecasts, 2012).

1.3.2 Dejavniki kakovosti napovedovanja in uspešnost napovedovanja gospodarskih gibanj za Slovenijo

V magistrski nalogi izpostavljam napovedi UMAR, saj gre za ključno inštitucijo za napovedovanje gospodarskih gibanj v Sloveniji. Na teh napovedih namreč temeljijo državni strateški dokumenti, veliko zanimanje zanje pa je tudi v strokovni in poslovni javnosti. Tudi pri opisu rezultatov analiz kakovosti napovedovanja v Sloveniji posebno pozornost namenjam napovedim omenjene inštitucije.

Kot sledi iz prejšnjega poglavja, med ključne dejavnike kakovosti napovedovanja sodita čas izida napovedi ter upoštevanji dokumenti in podatki. Z vidika časa izida napovedi je zato pomembno, da so datumi izidov različnih napovedi za Slovenijo večinoma ustaljeni. Temu je pritrnilo tudi Računsko sodišče v revizijskem poročilu (2012, str. 41), ki je ugotovilo, da večina navedenih institucij tako spomladi kot jeseni svoje napovedi objavlja šele, ko je pomladanska oziroma jesenska napoved UMAR za Republiko Slovenijo že zaključena. Analiza Računskega sodišča (2012, str. 43) je tudi pokazala, da so bile jesenske napovedi UMAR praviloma točnejše kot pomladanske, kar je razumljivo, saj so poznejše in je na voljo več podatkov o tekoči realizaciji, kar omogoča točnejšo napoved.

Z vidika upoštevanja dokumentov in razpoložljivih podatkov pa je pomemben podatek, da predvsem domače inštitucije v napovedi za Slovenijo dodajo informacije, kaj je v njih upoštevano. Tako na primer na UMAR v vsako napoved zapišejo, kateri je tisti datum, do katerega so upoštevanji razpoložljivi podatki. Posebej izpostavljajo tudi, da napoved gospodarskih gibanj izhaja iz uveljavljenih oziroma sprejetih ukrepov ekonomskih politik, ki jih tudi natančneje definirajo. Spomladi 2009 so na primer zapisali, da napoved vključuje učinke prvega in

drugega svežnja ukrepov za blažitev posledic finančne in gospodarske krize, med njimi že uzakonjenih sprememb pri trošarinskih dajatvah na naftne derivate, ne vključuje pa morebitnih prihodnjih povišanj trošarin. Napoved tekoče in investicijske potrošnje države v letih 2009 upošteva rebalans državnega proračuna za leto 2009, kot ga je potrdila Vlada februarja 2009 (UMAR, 2009a, str. 6). V Banki Slovenije pa v vsako napoved napišejo le datum, do katerega so upoštevali znane informacije in podatke.

Kakovost napovedovanja za Slovenijo redno analizirajo predvsem domače institucije. Na Računskem sodišču (2012, str. 43) so naredili analizo točnosti napovedi UMAR od leta 1996 do 2010 in ugotovili, da je bilo povprečno odstopanje od realizacije pri pomladanskih napovedi 0,9 odstotne točke, pri jesenskih napovedih pa 0,7 odstotne točke. V letih, ko je bila realizirana rast BDP večja od rasti predhodnega leta, je bila pomladanska napoved praviloma bolj pesimistična kot jesenska (npr. v letih 1999, 2004, 2006, 2007, 2010), v letih, ko je bila realizirana rast BDP manjša kakor v prejšnjem letu, pa je bila pomladanska napoved praviloma bolj optimistična od jesenske (npr. v letih 2000, 2001, 2003, 2008). Napovedi so bile bolj točne v letih, ko rast BDP ni bistveno odstopala od predhodnega leta (npr. v letih 2002, 2003, 2004, 2005), v letih, ko je bila izkazana bistveno večja ali manjša rast, pa je bila rast BDP v napovedih (tako pomladanskih kot tudi jesenskih) praviloma zelo podcenjena ali precenjena.

Podobno kot velja pri napovedih za tekoče leto, so tudi pri napovedih za prihodnje leto ($t+1$) jesenske napovedi v večini primerov točnejše od pomladanskih. Tako je bilo povprečno odstopanje od realizacije v obdobju od leta 1997 do leta 2010 pri pomladanskih napovedih 1,1 odstotne točke, pri jesenskih napovedih pa 0,9 odstotne točke. Podobno velja glede ugotovitve o točnosti napovedi za leta, ko je bila zabeležena večja rast BDP, oziroma ko je bilo zabeleženo precejšnje zmanjšanje rasti BDP glede na predhodno leto – v teh letih je tudi odstopanje napovedi od realizacije večje.

Kakovost napovedovanja UMAR so v svojem letnem poročilu ostro kritizirali člani Fiskalnega sveta (2012, str. 7), češ da so napovedi zelo nezanesljive. Gre za precejšnje napake v napovedih, kar gre pripisati predvsem veliki negotovosti in nepredvidljivosti gospodarskih gibanj. Zato se zadnje leto pojavljajo velike razlike med sprejetimi proračuni in realizacijo proračuna ter vsakoletnimi rednimi rebalansi. Vprašanje je, kako pripraviti proračun v zelo negotovih razmerah in ob veliki verjetnosti, da bodo napovedi napačne.

Nasprotno je Računsko sodišče (2012, str. 4) ugotovilo, da napovedi gospodarskih gibanj UMAR predstavljajo ustrezno podlago za določitev predpostavk gospodarskega razvoja in ciljni razvojni scenarij za v prihodnje.

Računsko sodišče (2012, str. 43 in 44) je primerjalo UMAR-jeve pomladanske in jesenske napovedi stopnje rasti BDP s podobnimi javno objavljenimi napovedmi Banke Slovenije, GZS, Evropske komisije, Dunajskega instituta za mednarodne gospodarske primerjave, Mednarodnega denarnega sklada in OECD, sicer za obdobje 2001–2010. Ugotovili so, da ocene

realne stopnje rasti BDP za tekoče leto (t) in prihodnje leto (t+1), ki jih je UMAR v letih od 2001 do 2010 objavljaval v pomladanskih in jesenskih napovedih, bistveno ne odstopajo od pomladanskih in jesenskih ocen drugih institucij.

Računsko sodišče (2012, str. 47) je še dodalo, da so odstopanja napovedi UMAR v preteklih letih primerljiva z odstopanji pri napovedih drugih institucij, zato napovedi UMAR predstavljajo dobro osnovo za določitev predpostavk gospodarskega razvoja in ciljnega razvojnega scenarija ter izračun prihodkov. Kljub temu da je UMAR vladni proračunski uporabnik in da obstaja tveganje pristranskosti oziroma vpliva politike na njegovo delo, so na podlagi opravljenih preveritev v reviziji ocenili, da status UMAR kot vladnega proračunskega uporabnika ni vplival na točnost njegovih napovedi.

Bukatarevičeva (2007, str. 6) je v svoji analizi ugotavljala natančnost napovedi Banke Slovenije za obdobje 2001–2006, torej pred krizo, in ugotovila, da je na splošno natančnost napovedi Banke Slovenije primerljiva z napovedmi drugih domačih in tujih institucij, ki izdelujejo napovedi za Slovenijo. Prav tako nobena od primerjanih institucij v opazovanem obdobju pri natančnosti napovedi ne izstopa sistematično. Večjo natančnost od ostalih dosega Banka Slovenije pri napovedovanju inflacije, medtem ko pri napovedih gospodarske rasti in tekočega računa plačilne bilance ne odstopa bistveno od povprečja. Kar se tiče napovedovanja BDP pri Banki Slovenije, Bukatarevičeva (2007, str. 16) dodaja, da je bila v analiziranem prisotna tendenca podcenjevanja.

2 ANALIZA ODZIVOV RAZLIČNIH JAVNOSTI NA NAPOVED GOSPODARSKIH GIBANJ

2.1 Napovedi gospodarskih gibanj za Slovenijo za krizno leto 2009

2.1.1 Napovedi Urada RS za makroekonomske analize in razvoj

Za analizo v magistrski nalogi izberem leto 2009, prvo krizno leto v Sloveniji po začetku svetovne gospodarske krize. Pod drobnogled jemljem napovedi bruto domačega proizvoda (BDP), ki je ključni podatek napovedi in tudi v javnostih najbolj odmeva. V tem letu je bila gospodarska rast negativna prvič po osamosvojitvi Slovenije. Za leto 2009 so se napovedi BDP tudi najbolj spreminjale in razlikovale med posameznimi inštitucijami. Tudi UMAR v svoji oceni uspešnosti napovedovanja UMAR (2012a, str. 21) ugotavlja, da so bile v obdobju, v katerem je slovensko gospodarstvo beležilo relativno visoko stabilno konjunkturo, napake v napovedovanju relativno majhne. V času od začetka svetovne gospodarske in finančne krize pa so se kazalniki uspešnosti napovedi poslabšali.

Ker UMAR v svoje napovedi vedno vključi tekoče leto in dve prihodnji leti, so napovedi BDP za leto 2009 prvič prikazali spomladi leta 2007, zadnjič pa jeseni leta 2009. Kot je prikazano v tabeli 1, je bila razlika med tema dvema napovedma velika (11,4 o. t.).

Spomladi 2007 so na UMAR (2007a, str. 4) pričakovali, da bo gospodarska rast v letih 2008 in 2009 v veliki meri odvisna od nadaljnega izvajanja reformnih ukrepov in predvidenih infrastrukturnih projektov. »Ob upoštevanju sprejetih ukrepov ekonomskih politik in predvidenega umirjanja mednarodne konjunkturo se bo gospodarska rast po letu 2007 ustalila med 4 % in 4,5 %. To kaže na povečanje dolgoročne sposobnosti za rast, saj smo doslej ocenjevali potencialno rast slovenskega gospodarstva na ravni med 3,5 % in 4 %,« so še zapisali. Pol leta kasneje so napoved gospodarske rasti za leto 2009 (UMAR, 2007b, str. 4) ohranili s pojasnilom, da »se bo rast tujega povpraševanja še nadalje umirila, nižja pa bo tudi rast investicijske in zasebne potrošnje, tako da se bo gospodarska rast ciklično umirila na 4,1 %.«

Spomladi 2008 so na UMAR (2008a, str. 4) še pričakovali relativno visoko gospodarsko rast, a precej nižjo, kot je znašala v letih pred tem (2006: 5,8 %, 2007: 7,0 %): »Za leto 2009 pričakujemo nadaljnjo rahlo upočasnitev gospodarske rasti, na 4,1 %. Kljub pričakovanemu rahlemu izboljšanju mednarodne konjunkturo se rast izvoza še ne bo okrepila, prav tako se bo še nadalje umirjala rast investicij.« Jeseni 2008 so napoved za leto 2009 prvič znižali v primerjavi s prejšnjo napovedjo, in sicer za 1 o. t., kar je bila predvsem posledica poslabševanja razmer v mednarodnem okolju: »V letu 2009 pričakujemo občutno zmanjšanje rasti investicijske aktivnosti, ki je po doseženih visokih stopnjah v zadnjih letih pričakovano, prav tako pa tudi nadaljnje upočasnjevanje rasti izvoza zaradi poslabšanih obetov v mednarodnem okolju. To bo vplivalo na znatno upočasnitev gospodarske rasti, ki bo 3,1-odstotna, kar je za 1 o. t. nižje od pomladanske napovedi. Hitrejše umirjanje je v veliki meri posledica znižanja napovedi gospodarske rasti v naših najpomembnejših trgovinskih partnericah glede na pomladanske predpostavke, k čemur so največ prispevali večja razsežnost in negativni učinki finančne krize, ki se je pričela avgusta 2007« (UMAR, 2008b, str. 4).

Zaradi močno poslabšanih razmer in napovedi v mednarodnem okolju so na UMAR konec leta 2008 pripravili še eno napoved gospodarskih gibanj in napoved slovenskega BDP za leto 2009 močno spremenili navzdol. Ob tem so opozorili, da gre predvsem za to, da so se zaradi poglobitve svetovne finančne krize in njenega prenosa v realni sektor razmere v mednarodnem gospodarskem okolju in pričakovanja glede prihodnjih gibanj od jeseni močno poslabšala. Hkrati so zadnji razpoložljivi podatki o domači aktivnosti kazali, da se spremembe v mednarodnem okolju preko znižanega povpraševanja in močno zaostrenih pogojev financiranja že prenašajo v slovensko gospodarstvo. Tako naj bi se gospodarska rast v letu 2009 občutno upočasnila, počasnejše naj bi bilo tudi okrevanje v letu 2010 (UMAR, 2008c, str. 1).

Spomladi leta 2009 pa je UMAR (2009a, str. 3) napovedal negativno gospodarsko rast za leto 2009: »V letu 2009 prvič po letu 1992 pričakujemo realni padec BDP (-4,0 %), ki bo posledica vedno močnejših negativnih vplivov mednarodne finančne in gospodarske krize. Že v lanskem zadnjem četrtletju se je gospodarska aktivnost v Sloveniji zaradi naglega upada izvoza in investicij zmanjšala prvič v zadnjih šestnajstih letih.« Napoved je naletela na velik odziv v javnostih, kar v nadaljevanju tudi podrobneje analiziram.

Jeseni leta 2009 so bile napovedi gospodarske rasti za tekoče leto ponovno nižje: »Zaradi posledic mednarodne gospodarske in finančne krize letos pričakujemo 7,3-odstotni realni padec bruto domačega proizvoda. Upad gospodarske aktivnosti v letu 2009 je ob veliki vpetosti slovenskega gospodarstva v mednarodne trgovinske tokove predvsem posledica močnega upada izvoza blaga in storitev, ki se bo letos skrčil za skoraj 18 %.« (UMAR, 2009b, str. 3)

Gospodarska aktivnost v letu 2009 se je po zadnji reviziji po podatkih Statističnega urada (Bruto domači proizvod in bruto nacionalni dohodek, 2012) znižala za 7,8 %.

Tabela 1: Napovedi UMAR za rast bruto domačega proizvoda za leto 2009 skozi čas (realne stopnje rasti v %)

Napoved UMAR	Realne stopnje rasti v %
Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2007	4,1
Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007	4,1
Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2008	4,1
Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2008	3,1
Ažurirana jesenska napoved gospodarskih gibanj v letih 2008–2010	1,1
Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2009	-4,0
Jesenska poved gospodarskih gibanj 2009	-7,3

Vir: UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2007, 2007, str. 5; UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007, 2007, str. 5; UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2008, 2008, str. 6; UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2008, 2008, str. 6; UMAR, Ažurirana jesenska napoved gospodarskih gibanj v letih 2008–2010, 2008, str. 4; UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2009, 2009, str. 5; UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009, 2009, str. 5.

2.1.2 Primerjava napovedi UMAR z napovedmi drugih domačih in tujih inštitucij

Tabela 2: Napovedi nekaterih domačih in tujih inštitucij za rast bruto domačega proizvoda za leto 2009 skozi čas (realne stopnje rasti, v %)*

	UMAR	BS	SKEP	EK	IMF	WIIW	OECD	Consensus
Spomladi 2007	4,1	4,0	/	/	/	/	/	/
Jeseni 2007	4,1	3,9	/	4,0	/	/	/	/
Spomladi 2008	4,1	3,9	4,2	3,8	3,5	4,5	/	/
Jeseni 2008	3,1	3,5	3,4	2,9	3,7	4,3	2,1	/
Spomladi 2009	-4,0	-2,0	-2,5	-3,4	-2,7	0,0	-5,8	-0,5
Jeseni 2009	-7,3	-6,7	-7,0	-7,4	-4,7	-4,0	-7,9	-5,9

Legenda: *Nekatere inštitucije napovedujejo rast bruto domačega proizvoda le za tekoče leto ali tekoče in naslednje leto

Vir: UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2007, 2007, str. 5; UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007, 2007, str. 5; UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2008, 2008, str. 6; UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2008, 2008, str. 6; UMAR, Ažurirana jesenska napoved gospodarskih gibanj v letih 2008–2010, 2008, str. 4; UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2009, 2009,

str. 5; UMAR, Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009, 2009, str. 5.; BS, Poročilo o cenovni stabilnosti, 2007a, str. 9; BS, Poročilo o cenovni stabilnosti, 2007b, str. 10; BS, Poročilo o cenovni stabilnosti, 2008a, str. 12; BS, Poročilo o cenovni stabilnosti, 2008b, str. 12; BS, Poročilo o cenovni stabilnosti, 2009a, str. 13; BS, Poročilo o cenovni stabilnosti, 2009b, str. 12; Evropska komisija, Autumn economic forecasts 2007–2009, 2007, str. 103; Računsko sodišče, Revizijsko poročilo. Učinkovitost priprave proračunov Republike Slovenije za leti 2011 in 2012, 2012, str. 42–43.

Prvi pomisleki glede gospodarske rasti v Sloveniji v letu 2009 so se začeli jeseni 2008, ko so skoraj vse inštitucije napovedi za leto 2009 v primerjavi s pomladanskimi napovedmi popravile navzdol. V naslednjih nekaj mesecih so se razmere v domačem in mednarodnem okolju tako zaostriale, da je UMAR pripravil celo vmesno oziroma ažurirano jesensko napoved, kjer je napoved za 2009 popravil za 2 o. t. navzdol. Spomladi 2009 je bilo že jasno, da bo slovensko gospodarstvo v tekočem letu zabeležilo padec aktivnosti, kar se je odrazilo v napovedih vseh inštitucij. Prvi (v začetku aprila) je močan padec gospodarske aktivnosti napovedal UMAR, v kasnejših mesecih pa so sledile še sicer nekoliko manj pesimistične napovedi ostalih inštitucij. Večji padec gospodarske aktivnosti je napovedal le OECD, ki je napoved pripravil dobra dva meseca kasneje kot UMAR. Jeseni 2009 so napovedi ponovno poslabšale vse inštitucije. Večina jih je napovedovala okoli sedem ali večodstotni padec BDP, te ocene pa so se že precej približale kasnejšemu podatku Statističnega urada o 7,8-odstotnem upadu gospodarske aktivnosti v Sloveniji.

Analize, narejene z nekajmesečnim ali nekajletnim zamikom, so pokazale, da je UMAR-jeva napoved za leto 2009 precej odstopala od dejansko izmerjene gospodarske aktivnosti v tistem letu, primerjalno z drugimi napovedovalnimi inštitucijami pa so bili na UMAR uspešni.

UMAR (2010, str. 40) tako v analizi uspešnosti napovedovanja za leto 2009, pri čemer so gledali pomladanske in jesenske napovedi inštitucij za tekoče leto¹, ugotavlja, da je bil na podlagi primerjave uspešnosti napovedi različnih institucij pri pomladanski napovedi realne gospodarske rasti za tekoče leto (2009) UMAR najbolj točen. Padec gospodarske aktivnosti v letu 2009 so vse institucije v pomladanski napovedi za tekoče leto 2009 precej podcenile. Pri tem je UMAR naredil relativno najmanjšo napako. Pomladanske napovedi BDP za tekoče leto 2009 so se gibale v razponu od -2,0 % (BS) do -4,0 % (UMAR). Pri jesenskih napovedih pa v razponu od -4,7 % (IMF) do -7,4 % (EK), UMAR (-7,3 %). EK in UMAR sta se tako jeseni najbolj približali prvi oceni SURS o gospodarski rasti na osnovi četrtrletnih podatkov (-7,8 %).

Povečana napaka v napovedi za leto 2009 pa je močno vplivala na mere točnosti napovedi za daljše obdobje, kar so na UMAR potrdili tudi v letu 2012, ko so analizirali uspešnost napovedi 1997–2011 (UMAR, 2012a, str. 33). V napovedih za leto 2009 in 2011 je prišlo do bistveno višje vrednosti napak, ki so zelo vplivale na izračun povprečnih napak v celotnem obdobju (v krajšem obdobju 2002–2011 večja napaka kot za obdobje 1997–2011).

---

¹ UMAR v analizo ni vključil napovedi OECD.

Podobno je Računsko sodišče (2012, str. 42) poudarilo, da je analiza napovedi rasti BDP za tekoče leto (od leta 1996 do 2010) najvišje odstopanje pokazala v letu 2009, ko je UMAR tako v pomladanski napovedi za leto 2009 kot tudi v jesenski napovedi za leto 2009 napovedal občutno višjo gospodarsko rast (oziroma manjši padec gospodarske rasti) od realizirane gospodarske rasti po podatkih SURS. Tudi pri napovedih za leto (t+1) so opazili največje odstopanje glede na realizacijo v napovedi prav za leto 2009, ko ni bila napovedana recesija (2012, str. 43).

Podobno je pokazala primerjava z napovedmi drugih inštitucij za obdobje 2001–2010 (Računsko sodišče, 2012, str. 44), ki je pokazala, da so bila večja razhajanja med napovedmi različnih institucij le v letu 2009, ko je bil vpliv gospodarske krize najmočnejši, saj so vse institucije zelo podcenile padec gospodarske dejavnosti, velika pa so bila tudi odstopanja napovedi od realizacije. Še najbolj točna je bila napoved OECD, ki je v pomladanski napovedi napovedala 2,2 odstotni točki višji BDP od realiziranega. V letu 2008 znižanja BDP v letu 2009 ni napovedala nobena institucija.

Leto 2009 je bilo kot izredno turbulentno leto, zaznamovano s številnimi negotovostmi iz domačega in mednarodnega okolja, torej pravi izziv za napovedovalce gospodarskih gibanj. Če so bile v preteklih letih napovedi v javnosti sprejete relativno mirno, je gospodarska situacija tokrat terjala posebno pozornost, posledično pa so tudi napovedi dvignile veliko več prahu. Napovedi za leto 2009 so torej vredne posebne pozornosti in analize v magistrski nalogi.

V nadaljevanju predstavljam raziskovalna vprašanja in metodološki pristop, ki ga uporabljam v svoji raziskavi.

2.2 Vsebinsko izhodišče

V raziskavi želim analizirati, kako različne strokovne javnosti sprejemajo UMAR-jeve napovedi gospodarskih gibanj za Slovenijo. Zanima me, na kakšen način predstavniki UMAR napoved predstavijo javnosti, kako jo interpretirajo novinarji in kako strokovna javnost, na koncu pa tudi, kako podjetja te napovedi spremljajo in vgradijo v svoje načrtovanje poslovanja.

Moja temeljna raziskovalna vprašanja so naslednja:

- Kako predstavniki različnih javnosti (medijev, politične javnosti, strokovnjakov in podjetnikov) povzamejo in predvsem komentirajo napovedi?
- Katera so ključna sporočila na temo napovedi, podana medijskemu občinstvu?
- Katera izmed analiziranih javnosti je v medijih najuspešneje predstavila svoja stališča oziroma so izjave predstavnikov javnosti »preglasile« ostale analizirane javnosti?
- Ali so predstavniki različnih javnosti kritizirali tudi odzive predstavnikov drugih javnosti?

Delo naj bi tako pripomoglo predvsem k večjemu razumevanju pomembnosti napovedovanja gospodarskih gibanj za različne javnosti in pojasniti njihov medsebojni vpliv, kar bi pomagalo inštitucijam, ki se ukvarjajo z napovedovanjem gospodarskih gibanj, prilagoditi način predstavljanja napovedi ključnim javnostim in prispevalo k večji kakovosti predstavitve napovedi. Na drugi strani pa naj bi naloga pripomogla tudi k ustrežnejšemu odzivu predstavnikov različnih javnosti na objavljene napovedi.

2.3 Metodologija analize

2.3.1 Analiza vsebine in program PAJEK

V magistrski nalogi gradivo za analizo odzivov različnih javnosti na napovedi gospodarskih gibanj UMAR črпам iz medijskih besedil. Vlogo medijev v posameznikovem življenju Žužek Kres in Kne (2008, str. 832) pojasnjujeta z besedami, da je produkcija tekstov osnovna dejavnost medijev, ki (ne)ohranjajo svojo funkcijo relativno avtonomnega družbenega podsistema, ki (ne)deluje po sebi lastnih vzorcih. Atomiziranemu postmodernemu posamezniku pa množični mediji predstavljajo osrednji vir za generiranje temeljnih percepcij in predstav. Ob tem metodo analize vsebine dopolnujem z uporabo računalniškega programa PAJEK (Batagelj & Mrvar, 2012).

Postopki, vezani na proces analiziranja tekstov, so metode za ugotavljanje ustvarjanja pomenov in vzorcev v zapisanem tekstu (Žužek Kres & Kne, 2008, str. 831). Osrednja, vendar ne edina tehnika za ugotavljanje učinka komunikacij je merjenje mnenj, stališč, vrednot in percepcij. Pri analizah medijskega pojavljanja, ki so danes sestavni del paketa analitičnih produktov v ponudbi kliping storitev, je za merjenje komunikacijske učinkovitosti najbolj uporabljana **analiza vsebine** (Žužek Kres & Kne, 2008, str. 833).

Analiza vsebine je raziskovalna metoda za subjektivno interpretacijo vsebine podatkov v besedilu skozi sistematični klasifikacijski proces kodiranja in identificiranja tem ali vzorcev (Hsieh in Shannon, 2005, str. 1278). Mayring (2000, str. 2) pravi, da gre za pristop empirične, metodološko nadzorovane analize vsebine besedila znotraj konteksta komunikacije, pri čemer je treba slediti pravilom vsebine analize in se izogibati prehitri kvantifikaciji.

Analiza vsebine je tehnika za sklepanje sistematično in objektivno definiranih značilnosti sporočil (Holsri, 1968, str. 608). Pri analizi vsebine (Žužek Kres & Kne, 2008, str. 834) je interpretacija in redukcija pomenskih sklopov odvisna od spoznavnoteoretskega okvira, ki ga raziskovalec uporabi. Pri analizi vsebine je namreč sestavni del končnega rezultata tudi raziskovalčev kodirni sistem, ki določa, kako obravnavano besedilo beremo. Analizo vsebine zanima predvsem jakost (frekventnost, količinskost, naklada) objav. Zanima jo, koliko se v besedilih pojavljajo pomenski vzorci, ki jih določi raziskovalec. Redukcija pomenskih sklopov ne temelji toliko na vsebini kot na analizi komunikacijskega dosega določenih vsebin.

Ena izmed pomembnih debat med raziskovalci oz. uporabniki analize vsebine se nanaša na to, ali gre pri analizi vsebine za kvalitativno ali kvantitativno metodo raziskovanja. Žužek Kres in Kne (2008, str. 833) jo uvrščata v skupino kvantificiranih kvalitativnih metod raziskovanja. Gre za raziskovalno orodje, s katerim določimo prisotnost določenih besed in konceptov v tekstu ali sklopih teksta.

Zhang in Wildemuth (2009, str. 1) razlikujeta med kvalitativno in kvantitativno metodo analize vsebine. V ospredje postavljata kvalitativno analizo vsebine, ki predstavlja integrirani pogled na govore oziroma besedila v njihovem specifičnem kontekstu. Kvalitativna analiza vsebine presega zgolj štetje besed in iskanje objektivne vsebine besedila za proučevanje pomenov, tem in vzorcev, ki so lahko manifestni ali latentni v določenem besedilu. Raziskovalcem omogoča razumevanje družbenega okolja v subjektivnem in hkrati znanstvenem pogledu.

Avtorja kvalitativno analizo vsebine primerjata z njeno kvantitativno metodološko različico. Poudarjata, da se kvalitativna in kvantitativna različica te raziskovalne metode razlikujeta že po izvoru. Kvantitativna metoda analize vsebine se uporablja predvsem v množičnem komuniciranju kot pripomoček za merjenje prisotnosti elementov besedila, pri tem pa se sooča z očitki, da ne upošteva sintaktičnih in semantičnih informacij, ki jih vsebuje besedilo. Nasprotno pa je bila kvalitativna analiza vsebine razvita predvsem v antropologiji, kvalitativni sociologiji in psihologiji z namenom raziskovanja pomenov vsebujočih sporočil. Avtorja metodi razlikujeta še po tem, da je kvantitativna metoda analize vsebine deduktivna, torej namenjena preverjanju hipoteze ali naslavljanju vprašanj, ki izhajajo iz teorij ali predhodnih raziskovalnih del. Kvalitativna različica metode pa je induktivna in predstavlja rezultate raziskav v obliki podatkov. Kot tretjo razliko avtorja navajata način zbiranja podatkov. Kvantitativna analiza vsebine zahteva, da so podatki zbrani s pomočjo enostavnega slučajnega vzorčenja ali katerega od drugih načinov verjetnostnega vzorčenja (npr. stratificiranega ali vzorčenja v skupinicah), nasprotno pa vzorci, zbrani za namene kvalitativne analize vsebine, vsebujejo namensko izbrane tekste, ki imajo informativno vrednost za raziskovalna vprašanja. Rezultati kvantitativnega pristopa so običajno v numerični obliki in jih je mogoče statistično obdelati, nasprotno pa so rezultati kvalitativnega pristopa predstavljeni v obliki opisov in tipologij, skupaj z izrazi pogledov subjektov na družbeni svet. Avtorja poudarjata, da se v realnem raziskovalnem svetu metodi medsebojno ne izključujeta, ampak se lahko dopolnjujeta.

Temu pritrjujeta tudi Elo in Kyngäs (2007, str. 107), ki pravita, da je analiza vsebine metoda, ki je lahko uporabljena s kvalitativnimi ali kvantitativnimi podatki, in sicer induktivno ali deduktivno. Pri tem je induktivna analiza primerna, ko v povezavi z raziskovalnim vprašanjem (delno ali v celoti) še ni bilo objavljenih študij, deduktivna analiza pa je uporabna, ko želimo preveriti obstoječe teorije v drugačni situaciji ali času.

Berg (2001, str. 242) se v diskusijo vključuje z besedami, da je »analiza vsebine lahko hkrati učinkovita in kvalitativna metoda, kjer je štetje elementov v besedilu le sredstvo za indentifi-

kacijo, organiziranje, indeksiranje in pridobivanje podatkov. Gre za način poslušanja besed v besedilu in boljše razumevanje perspektive avtorja napisanega besedila.« V nadaljnjih korakih pa lahko analiza vsebine koristi tudi kot ugotavljanje učinka posredovanega sporočila na občinstvo (Berg, 2001, str. 244).

V magistrski nalogi se lotevam tako kvalitativne kot kvantitativne oblike metode analize vsebine. Začenjam s kvantitativno metodo in s pomočjo kliping tehnike zberem izjave različnih javnosti na temo analiziranih napovedi makroekonomskih gibanj. V nadaljevanju raziskavo nadgrajujem s kvalitativno metodo analize vsebine, pri čemer si pomagam z računalniškim programom **PAJEK**. Gre za program, ki je po svoji osnovni funkciji namenjen analizi in vizualizaciji velikih omrežij, uporabimo pa ga lahko tudi v analizi vsebine. Razvila sta ga slovenska avtorja Vladimir Batagelj in Andrej Mrvar. Program je namenjen analizi in vizualizaciji velikih omrežij (Networks/Pajek – Program for large network analysis, 2012).

Kvalitativno metodo analize vsebine je sicer mogoče okrepiti tudi z uporabo nekaterih drugih računalniških programov (npr. NVIVO ali ATLAS). Programi se razlikujejo v kompleksnosti in dovršenosti, njihov skupni namen pa je raziskovalcem nuditi pomoč pri učinkovitem organiziranju, upravljanju in kodiranju kvalitativnih podatkov. Nekateri programi omogočajo tudi vizualno predstavitev rezultatov v obliki modulov, ki raziskovalcem omogočajo bolj poglobljen vpogled v razmerja med raziskovalnimi kategorijami (Zhang & Wildemuth, 2009, str. 6).

Žužek Kres in Kne (2008, str. 834) opisujeta uporabo omenjenih programov kot eksploratorno analizo semantičnega omrežja. Ob tem poudarjata, da je pri analizi vsebine interpretacija in redukcija pomenskih sklopov odvisna od spoznavnoteoretskega okvira, ki ga raziskovalec uporabi. Ravno tu pa se vzpostavlja razlika med vsebino analize in eksploratorno analizo semantičnih omrežij. Če je pri analizi vsebine sestavni del končnega rezultata tudi raziskovalčev (ali naročnikov) kodirni sistem, ki določa, kako obravnavani tekst 'beremo', se izvajalci eksploratorne omrežne analize temu poskušajo izogibati. Če izvajalca analize vsebine predvsem zanima jakost (frekvenčnost, količinskost, naklada) objav, pa se nasprotno uporabniki eksploratorne omrežne analize ukvarjajo s tem, kakšni reprezentacijski vzorci se vzpostavljajo pri vsebinskem omrežju obravnavanega medijskega pojavljanja. Analizo vsebine uporabijo raziskovalci, ki jih zanima, koliko se v tekstih pojavljajo pomenski vzorci, ki jih določi raziskovalec. Na drugi strani pa eksploratorna omrežna analiza raziskovalcem omogoča, da iz samega besedišča nekega medijskega pojavljanja izluščijo, kakšni pomenski vzorci v medijskem pojavljanju obstajajo in kdo so nosilci teh reprezentacijskih shem. Z eksploratorno omrežno analizo torej ugotavljamo, kakšni pomenski vzorci so bili prisotni pri avtorjih (novinarjih, urednikih) ali nosilcih (npr. intervjuvancih) medijskih vsebin.

Oglejmo si še za mojo analizo zelo pomemben pojem semantične mreže. Semantična mreža je zgrajena iz objektnih in povezovalnih konceptov. Objektne koncepte lahko razumemo kot množico omrežnih točk, povezovalne koncepte pa kot množico omrežnih povezav. Na jezikovni ravni samostalniki in pridevniki označujejo objektne koncepte, glagoli pa povezovalne

koncepte. Na ta način potencialno lahko transformiramo vsebinska gradiva v omrežno obliko in uporabimo matematizirane postopke analize omrežij (Žužek Kres & Kne, 2008, str. 837).

Z uporabo semantične mreže, ki jo podpira program PAJEK, skušam v empirični raziskavi predstaviti pomenske vzorce v izjavah predstavnikov različnih javnosti. Z drugimi besedami: ugotoviti skušam, katera so tista ključna sporočila, ki so skozi sporočila za javnost UMAR, komentarje in izjave predstavnikov različnih javnosti dosegla medijsko občinstvo, ki prebira časopise in spletne strani ter spremlja radijske in televizijske informativne oddaje.

2.3.2 Zbiranje in obdelava podatkov

Odzive predstavnikov različnih javnosti na napovedi UMAR v nadaljevanju v prvi fazi prikazujem s pomočjo raziskovalne metode analize vsebine iz nabora medijskih vsebin (kliping material). Nabor medijev omejim na ključne medije, ki delujejo v slovenskem prostoru, kar obsega ključne tiskane medije (Dnevnik, Večer, Delo, Žurnal 24, Finance), spletne medije (siol.net, zurnal24.si, finance.si, rtvslo.si, 24ur.com, dnevnik.si, delo.si), Slovensko tiskovno agencijo (STA) ter osrednje informativne oddaje na TV SLO 1 (Dnevnik, Odmevi), POP TV (24 ur, 24 ur zvečer), Kanal A (Svet na Kanalu A) in RA SLO (radijski dnevnik).

Časovni obdobji analize sta dve: prvo se nanaša na čas izida Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009 (v nadaljevanju Pomladanska napoved), tj. marec in april 2009, pri čemer so bile objave v medijih zgoščene ob koncu marca, drugo pa na čas izida Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2009 (v nadaljevanju Jesenske napoved), tj. september in oktober 2009, pri čemer so bile objave zgoščene ob koncu septembra.

Uporabim iskalna pojma napoved in/ali Urad za makroekonomske analize in razvoj oziroma UMAR. V časovnem obdobju Pomladanske napovedi in Jesenske napovedi tako dobim nabor približno 300 novinarskih prispevkov (skupaj torej okoli 600). Del nabora teh prispevkov dobim na razpolago na UMAR, preostalo poiščem prek spletnih strani. V tem obdobju se vsi objavljeni novinarski prispevki, ki vsebujejo omenjena iskalna pojma, nanašajo na Pomladansko oziroma Jesensko napoved.

V nadaljevanju iz dobljenega nabora prispevkov in člankov izluščim odzive predstavnikov različnih javnosti na napovedi UMAR. Naredim seznam posameznikov, ki so komentirali Pomladansko oziroma Jesensko napoved, skupaj z naborom njihovih izjav. Nato jih razvrstim v pet ključnih skupin oziroma javnosti, ki jim pripadajo. V nadaljevanju predstavljenih tabelah so tako navedeni vsi predstavniki različnih javnosti, ki sem jih zasledila v naboru 600 novinarskih prispevkov.

Splošni opisi oziroma predstavitev napovedi, ki so jih oblikovali novinarji, se v prispevkih zelo ponavljajo, vsebina pa se v veliki meri ujema s sporočilom za javnost, ki so ga na UMAR pripravili ob izidu napovedi. Zato za analizo uporabim sporočila za javnost. Izpostavljam pa

predvsem vrednotenja oziroma mnenja o napovedi, ki so jih podali predstavniki različnih javnosti.

Za nadaljnjo analizo, torej transformacijo besedil v omrežno obliko, je treba zgoraj naštetih izbor izjav in sporočil za javnost pretvoriti v objektne in povezovalne koncepte, ki jih potem lahko pretvorim v obliko, uporabno za program PAJEK. Celoten nabor izjav in sporočil za javnost razčlenim na posamezne povedi, te pa še podrobneje na stavčne strukture osebek – povedek – predmet, pri čemer povedek oziroma glagol pomeni povezovalni koncept med objektoma (osebkom in povedkom), ki nikoli ne smeta biti več kot dva. Obširen nabor povezovalnih in objektnih konceptov nato s pomočjo posebnega programa txt2pajek (Networks/Pajek – Package for Large Network Analysis, 2012) pretvorim v ustrezno obliko, primerno za obdelavo s programom PAJEK.

V naslednjem koraku s programom PAJEK izrišemo mrežo konceptov, pri čemer so prikazane besede objektni koncepti, črte med njimi pa povezovalni koncepti. Program omogoča prikaz vseh povezav med objektnimi koncepti, torej vpogled v vse predmete, s katerimi je na primer pomensko povezan nek osebek. Ob tem v programu določim, naj pri izrisu upošteva različne particijske stopnje medijske izpostavljenosti besediščnih omrežij. To se kaže kot velikost in barva kroga ob besedah (enaka particijska vrednost je izkazana z enako velikostjo in barvo krogca). Koncepte, ki se pojavijo zgolj enkrat, v dobljenih slikah izpišem ob straneh.

Ker je konceptov zelo veliko, marsikateri izmed njih pa se pojavi le enkrat, so dobljene mreže večinoma slabo pregledne, zato v nadaljevanju v programu PAJEK določim particijske vrednosti, izris konceptov torej omejim na tiste, ki se najpogosteje pojavljajo. Particijske vrednosti določam v skladu s pogojem, da je izris mreže pregleden in omogoča interpretacijo (navedene so pri opisu dobljenih rezultatov).

2.4 Okoliščine izida napovedi

Preden predstavim mnenja in pomisleke predstavnikov različnih javnosti, ki so se odzvali na Pomladansko in Jesensko napoved UMAR za leto 2009, naj pojasnim okoliščine, v katerih so napovedi izšle. Po običajnem postopku, kot ga narekuje Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Ur. l. RS, št. 54/2010), UMAR najprej na seji vlade predstavi svojo napoved, s katero se člani vlade zgolj seznanijo, nimajo pa možnosti sprejemanja, zavrnitve ali dopolnjevanja/spreminjanja napovedi. Šele nato lahko UMAR svojo napoved predstavi tudi ostalim javnostim, z vladnega gradiva, ki vsebuje napoved, se tudi umakne oznaka interno.

V kriznem letu 2009 pa je bil postopek predstavitve napovedi v obeh primerih spremenjen. Pomladansko napoved je predstavil predsednik vlade, in sicer na srečanju Strateškega sveta za gospodarstvo 23. marca, torej še pred obravnavo napovedi na vladi. Razlog za to je bila res-

nost razmer, ki jo je napoved odražala. Vlada je gradivo obravnavala tri dni kasneje in nato je napoved tudi formalno postala javna.

Jesenska napoved je naletela na še večje odstopanje od običajnega postopka. Napoved so prvič obravnavali na seji vlade 24. septembra, vendar so to točko prekinili in seznanitev predstavili za teden dni. Minister Križanič je odločitev vlade pojasnil s tem, da še niso znani vsi podatki, ki so osnova za pripravo napovedi, sam pa je podal oceno, da bo padec BDP v letu 2009 znašal okoli pet odstotkov (Jenko, 2009, str. 1). Mediji so obstoječo napoved UMAR povzeli še pred umikom oznake interno. Vlada je napoved še enkrat obravnavala teden dni kasneje in se z njo tudi seznanila. Takrat je napoved tudi uradno postala dosegljiva javnosti.

Omenjene okoliščine se v določeni meri odražajo tudi v odzivih predstavnikov različnih javnosti.

2.5 Analiza in ugotovitve

2.5.1 Ključna sporočila, ki so jih na predstavitvi Pomladanske in Jesenske napovedi podali na UMAR

Da bi lahko analizirala odzive različnih javnosti, moram najprej spoznati ključna sporočila, za katera so na UMAR želeli, da dosežejo različne javnosti, in so jih zato posredovali medijem. Predstavitev obeh napovedi javnosti je sicer potekala ustno na novinarskih konferencah, vsa ključna sporočila pa so bila zapisana tudi pisno v obliki sporočila za javnost. V nadaljevanju predstavljam sporočila za javnost, ki so ju na UMAR poslali medijem in objavili na spletni strani, in sicer najprej za Pomladansko, nato pa še za Jesensko napoved gospodarskih gibanj 2009.

Znižanje gospodarske aktivnosti v letošnjem letu

/24.03.2009/ LJUBLJANA

V letošnjem letu bo gospodarska rast po napovedih Urada RS za makroekonomske analize in razvoj v Sloveniji negativna (-4,0 %). Bistveno nižja pričakovanja od decembrskih (0,6-odstotna gospodarska rast) so predvsem posledica hitrega poslabševanja razmer v mednarodnem okolju, ki se v Sloveniji najbolj odražajo na znižanju izvoza in investicij.

Boštjan Vasle, direktor Umarja, je danes predstavil Pomladansko napoved gospodarskih gibanj 2009, ki se bistveno razlikuje od Ažurirane jesenske napovedi gospodarskih gibanj, predstavljene v decembru.

Bruto domači proizvod bo letos realno upadel za 4 %. *»Glavni razlog so močno poslabšane razmere v mednarodnem gospodarskem okolju, ki bodo vplivale predvsem na znižanje izvoza in investicij, torej na ključna dejavnika gospodarske rasti v preteklih letih,«* je povedal Boštjan Vasle. Pri izvozu zaradi padca tujega povpraševanja na Uradu pričakujejo predvsem občutno znižanje blagovnega izvoza, v segmentu investicij pa padec gradbenih investicij ter investicij v stroje in opremo.

Tem gibanjem bo postopno sledilo trošenje prebivalstva, ki se bo po pričakovanjih letos znižalo pod raven lanskega leta. Na zasebno potrošnjo bodo poleg poslabšanih razmer na trgu dela dodatno negativno vplivala tudi poslabšana pričakovanja potrošnikov glede gospodarske situacije. V primerjavi s predhodnim letom bo tako letos višja le državna potrošnja.

»Znižanje dodane vrednosti pričakujemo v večini dejavnosti zasebnega sektorja, najgloblji padec bo v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu,« je še pojasnil Vasle. Ključni omejitveni dejavnik pri proizvodnji bo nizko povpraševanje, tako tuje kot domače, sprejeti protikrizni ukrepi pa predvsem blažijo težave, s katerimi se podjetja soočajo pri tekočem financiranju.

Znižanje aktivnosti v gradbeništvu bo posledica nižjih investicij v gradnjo avtocestne infrastrukture, nižja pa bo tudi aktivnost v gradnji stavb, saj bo poleg omejitev na strani financiranja na ta segment gradbeništva zaviralno vplivalo tudi nižje povpraševanje predvsem po poslovnih stavbah. Krčenje dodane vrednosti bo tudi v tržnih storitvah, najizrazitejše v tistih, ki so tesno povezane z domačo industrijsko in gradbeno aktivnostjo (poslovne in nepremičninske storitve, blagovni promet, trgovina na debelo).

Ob zaostrenih gospodarskih razmerah na Uradu pričakujejo poslabšanje gibanj tudi na trgu dela, kjer so bo zaradi znižanja zaposlenosti stopnja anketne brezposelnosti povečala na 6 %, stopnja registrirane brezposelnosti pa na 8,9 %, kar pomeni, da se bo število registriranih brezposelnih ob koncu letošnjega leta približalo 100.000. Rast bruto plače v zasebnem sektorju se bo letos kot posledica spremenjenih gospodarskih gibanj izrazilo upočasnila, v javnem sektorju pa bo zaradi procesa odprave plačnih nesorazmerij ostala razmeroma visoka.

»Omenjeni podatki so naša osrednja napoved. Zaradi močnega in hitrega poslabševanja razmer v mednarodnem okolju pa obstajajo velika tveganja za še nižjo gospodarsko rast,« je opozoril Boštjan Vasle in dodal, da *»obstaja tudi možnost, da bo poslabšanje gospodarske rasti manjše, ki je predvsem povezana z učinkovanjem ukrepov za blažitev posledic gospodarske krize.«* Sicer pa je danes direktor Umarja predstavil le ključne ugotovitve pomladanske napovedi, z njeno celotno vsebino pa se bo vlada seznanila na eni od prihodnjih sej.

Tabela s ključnimi podatki iz napovedi

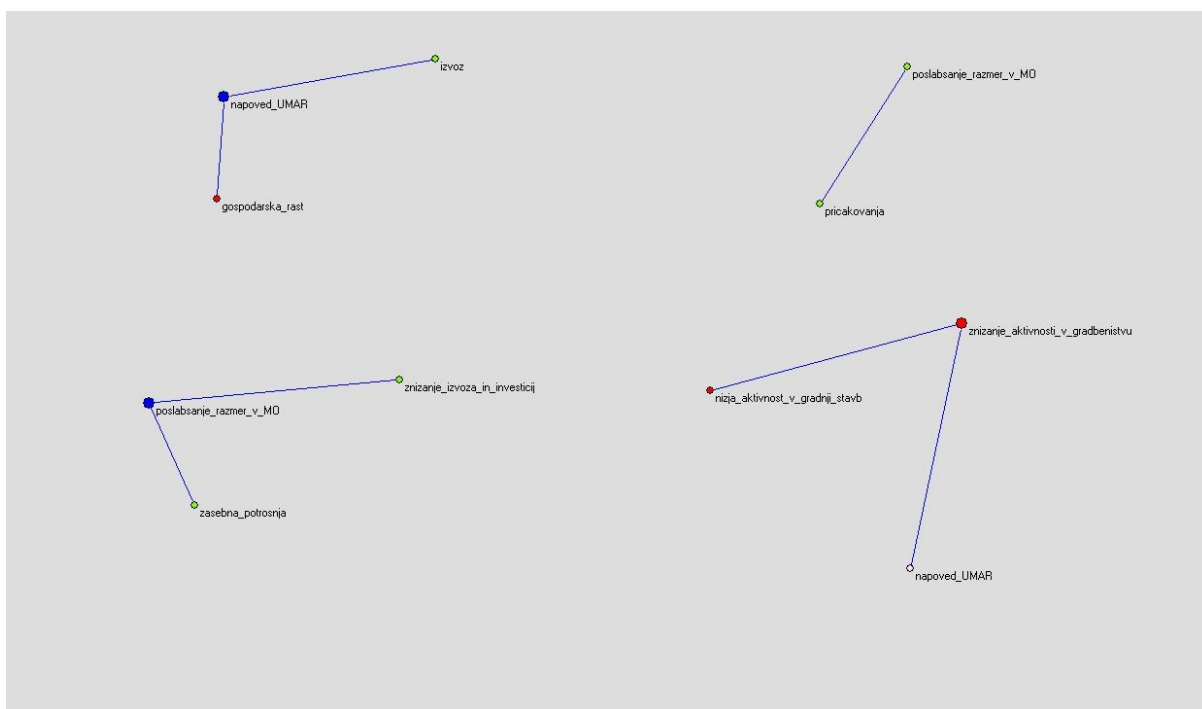
Vir: Znižanje gospodarske aktivnosti v letošnjem letu, 2013.

Na UMAR so v sporočilo za javnost zapisali ključne številke napovedi in potem korak za korakom opisali posamezne segmente napovedi. Ključno sporočilo je zapisano v uvodu, nato pa sledijo enakovredna podrejena sporočila po odstavkih. V nadaljevanju preverim, katera so ključna sporočila, izrisana s programom PAJEK.

Iz slike, dobljene s programom PAJEK, je razvidno, da so na UMAR želeli podati več sporočil, saj omrežje ni skoncentrirano zgolj okoli enega ali dveh ključnih poudarkov. Veliko je tudi konceptov, ki so v sporočilu omenjeni zgolj enkrat, pa tudi sicer so particijske vrednosti nizke (najpogosteje omenjeni koncept napovedi UMAR se povezuje z le petimi drugimi koncepti). Za lažjo analizo v nadaljevanju prikazujem le koncepte s particijsko vrednostjo dve ali več.

Slika 3: Omrežje ključnih sporočil z največjo particijsko vrednostjo, ki izhajajo iz sporočila za javnost UMAR ob izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj

Vir: Prirejeno po Znižanje gospodarske aktivnosti v letošnjem letu, 2013.

Ko izluščim ključne koncepte, vidim, da so poudarki sporočila za javnost UMAR izključno makroekonomski. Poudarek je namreč predvsem na poslabšanju razmer v mednarodnem okolju, ki se povezuje s konceptom pričakovanj. Poleg tega se napovedi UMAR povezujejo predvsem s konceptom izvoza in gospodarske rasti. V tretjem sklopu konceptov se poslabšanje razmer v mednarodnem okolju povezuje z znižanjem izvoza in investicij ter s konceptom zasebne potrošnje. Zadnji poudarek pa je na razmerah v gradbeništvu. Ob tem je pomembno še to, da izris s pajkom pokaže, da so bila sporočila z UMAR precej razdrobljena oziroma ni bilo ključnega sporočila, okoli katerega bi bilo zbranih največ povezovalnih konceptov, ampak so bila ta precej enakomerno porazdeljena po odstavkih sporočila za javnost. Ker je napoved UMAR sestavljena iz številnih komponent, ki so jih želeli predstaviti, je tovrsten rezultat tudi pričakovan.

V nadaljevanju prehajam na analizo izida Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2009.

Slika 4: Sporočilo za javnost ob izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj

► Domov / Informacije za javnost / Obvestila in sporočila za javnost / Obvestilo

Zaradi krize letos več kot 7-odstotni padec BDP, prihodnje leto skromna, 0,9-odstotna rast

/30.09.2009/ LJUBLJANA

Zaradi mednarodne gospodarske in finančne krize na Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj letos pričakujejo 7,3-odstotni padec bruto domačega proizvoda. Upad gospodarske aktivnosti bo predvsem posledica močnega upada izvoza in investicij v osnovna sredstva. Glede na pričakovano počasno okrevanje gospodarske rasti v ključnih trgovinskih partnericah v prihodnjem letu pričakujejo skromno, 0,9-odstotno gospodarsko rast. Razmere na trgu dela so se poslabšale manj, kot so pričakovali na začetku leta, vendar se bodo neugodna gibanja nadaljevala tudi v prihodnjem letu.

Po **Jesenski napovedi gospodarskih gibanj 2009**, ki so jo pripravili na UMAR, se bo izvoz blaga in storitev letos skrčil za skoraj 18 %. Upadu tujih in postopno domačih naročil sledi upad investicij v stroje in opremo. Neugodne razmere za poslovanje so še poslabšali zaostreni pogoji pri pridobivanju finančnih virov. Zadolževanje podjetij in nefinančnih institucij pri domačih bankah je bilo v prvih sedmih mesecih letos na zelo nizki ravni, neizkoriščen ostaja tudi kreditni potencial iz državne jamstvene sheme za podjetja. Težave pri financiranju so poglobile tudi sicer pričakovano umirjanje investicij v infrastrukturo, tako da bo obseg investicij v osnovna sredstva letos nižji za več kot 20 %. V prvi polovici leta je prišlo tudi do znatnega znižanja obsega zalog, ki se bo po pričakovanih nekoliko manj intenzivno nadaljevalo tudi v drugi polovici leta, kar bo k padcu gospodarske aktivnosti prispevalo okoli 2,5 odstotne točke.

»Glede na aktualna pričakovanja gibanj v mednarodnem okolju, ko naj bi velikemu padcu gospodarske aktivnosti v prvih mesecih letošnjega leta v drugi polovici leta sledil postopen obrat navzgor, tudi v Sloveniji do konca leta pričakujemo nekoliko višjo raven gospodarske aktivnosti,« je povedal **Boštjan Vasle**, direktor urada. Znaki stabilizacije gospodarske aktivnosti, čeprav na zelo nizki ravni, so se pokazali že v drugem četrtletju, ko se je BDP glede na predhodno četrtletje povečal za 0,7 %.

Razmere na trgu dela se poslabšujejo z zamikom. V prvi polovici letošnjega leta je bil povprečen padec števila delovno aktivnih v primerjavi s prvim polletjem lani relativno majhen (-1,2 %). Največji je bil v predelovalnih dejavnostih, kar je posledica velikega padca proizvodnje, visok je bil tudi v kmetijstvu in rudarstvu, kjer že vrsto let prihaja do prestrukturiranja dejavnosti. V številnih tržnih dejavnostih, ki jih je kriza manj prizadela kot predelovalne dejavnosti, je število delovno aktivnih v povprečju ostalo na podobni ali višji ravni kot v prvem polletju 2008. Število delovno aktivnih v pretežno javnih storitvah pa je še naraščalo. Relativno majhen skupen upad zaposlenosti glede na velik padec aktivnosti je deloma posledica odločitve podjetij, da na umirjanje gospodarske aktivnosti odreagirajo manj z zmanjševanjem števila zaposlenih in bolj z zmanjševanjem števila opravljenih nadur in skrajševanjem delovnega časa, deloma pa januarja sprejetega interventnega Zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa in večjega vključevanja brezposelnih v programe aktivne politike zaposlovanja. *»V drugi polovici leta pričakujemo umiritev zmanjševanja števila delovno aktivnih v večini dejavnosti zaradi predvidenega počasnejšega upadanja aktivnosti in dodatnega interventnega zakona za ohranjanje delovnih mest,«* še napovedujejo na Umarju. Skupen upad zaposlenosti bo letos v povprečju tako 2,5-odstoten. Hkrati z zmanjševanjem zaposlenosti narašča število brezposelnih, ki naj bi do konca leta doseglo okrog 96 tisoč. Povprečna letna stopnja registrirane brezposelnosti bo letos 9,1-odstotna, anketne pa 5,7 odstotna.

»Na povečana tveganja za izgubo zaposlitve in posledično dohodkov od dela se gospodinjstva odzivajo z večjim previdnostnim varčevanjem in manjšo potrošnjo, zlasti pri nakupu trajnih dobrin, tako da za letos pričakujemo 2-odstotni upad zasebne potrošnje,« je še poudaril Vasle, in dodal, *»da smo nazadnje padec zasebne potrošnje beležili pred devetimi leti.«*

Nominalna rast skupne bruto plače bo letos kljub visoki rasti plač v javnem sektorju bistveno nižja kot lani, realno povečanje pa ne bo bistveno nižje. Razkorak med povprečno letno rastjo bruto plače v zasebnem in javnem sektorju bo zelo velik, saj se bo povprečna bruto plača v zasebnem sektorju ob prejšnjem padcu gospodarske aktivnosti nominalno povečala za 0,8 %, v javnem sektorju pa bo predvsem zaradi že izplačanih prvih dveh četrtin sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij nominalna rast letos kar 7,0-odstotna.

se nadaljuje

nadaljevanje

»Nadaljnja rast plač ob visokem padcu produktivnosti vpliva na rast stroškov dela na enoto proizvoda. Poslabševanje stroškovne konkurenčnosti je prisotno tako v predelovalnih dejavnostih kot tudi v celotnem gospodarstvu, Slovenija se uvršča med države EU z največjim poslabšanjem stroškovne konkurenčnosti že od lanskega tretjega četrtletja,« je opozoril direktor urada.

Inflacija se letos umirja. Potem ko je julija prišlo do medletnega znižanja ravni cen življenjskih potrebščin, se bo medletna inflacija do konca leta 2009 postopoma poviševala in bo decembra dosegla 1,9 %, v povprečju leta pa bo znašala 1,0 %.

Glede na pričakovano počasno okrevanje gospodarske rasti v ključnih trgovinskih partnericah na uradu v **letu 2010** pričakujejo skromno, 0,9-odstotno gospodarsko rast. Izvoz se bo povečal za okoli 4 %, upadanje investicij pa se bo upočasnilo, vendar v prihodnjem letu še ne pričakujejo njihovega povečanega obsega. Razmere na trgu dela se še ne bodo izboljšale, saj se bo zaposlenost še naprej zmanjševala, vendar manj kot letos. Glede na letošnji velik upad produktivnosti pričakujejo nadaljnje prilagajanje trga dela z zmanjševanjem števila delovno aktivnih, saj še ne bo prišlo do močnejše pospešitve gospodarske aktivnosti. Ob skromni gospodarski rasti bo nizka tudi rast plač. Ob predpostavljenem postopnem globalnem oživiljanju gospodarske aktivnosti naj bi se nekoliko povečali pritiski na rast cen v celotnem evrskem območju, tako da se bo medletna inflacija povišala na 2,0 %, povprečna pa na 1,5 %.

Tveganja za uresničitev osrednjega scenarija jesenske napovedi gospodarske aktivnosti ostajajo izjemno visoka in so neenakomerno porazdeljena v smeri nižje gospodarske rasti od napovedane, zlasti v letu 2010. Največja tveganja še vedno izhajajo iz negotovosti glede razsežnosti gospodarske krize in različnih ocen posledic, ki jih je ta pustila na posameznih gospodarstvih. Dodatno tveganje v širšem evropskem prostoru vnašajo negotovosti glede učinkovitosti protikriznih ukrepov in njihov morebiten prezgodnji umik. V domačem okolju pa tveganje za poslabšanje makroekonomskih ravnotežij predstavlja tudi višja rast plač v javnem sektorju in socialnih transferov v letu 2010 od predvidene v osnovnem scenariju.

Vir: Zaradi krize letos več kot 7-odstotni padec BDP, prihodnje leto skromna, 0,9-odstotna rast, 2013.

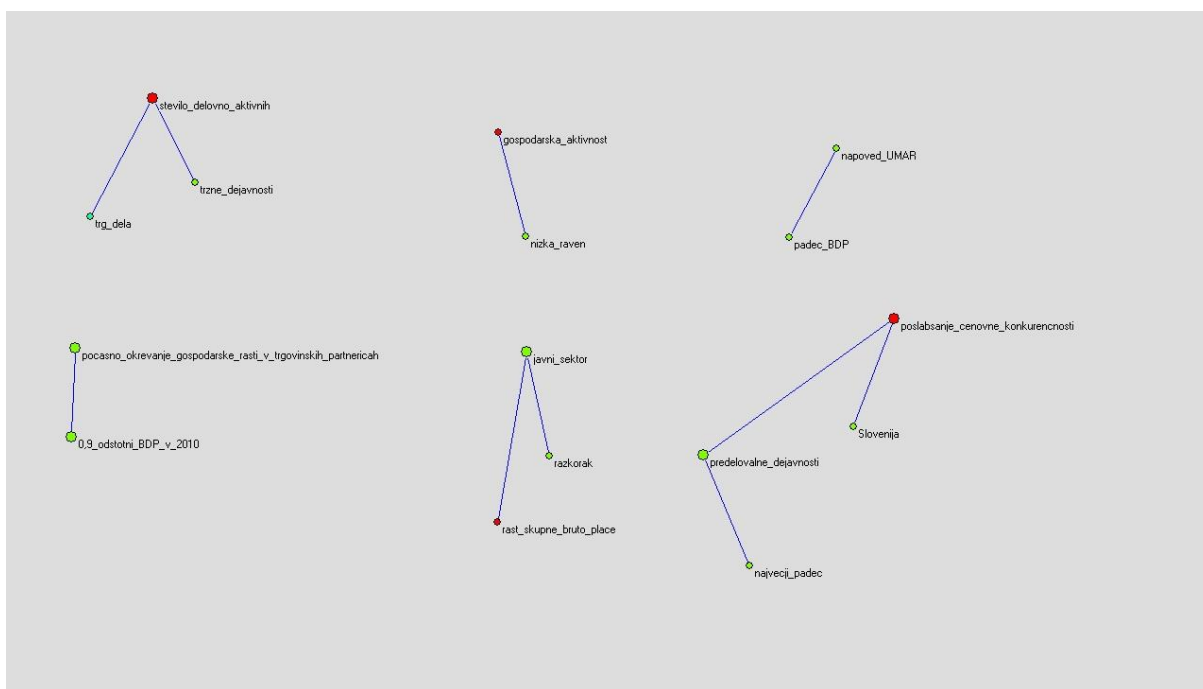
Tudi pri tem sporočilu za javnost je ključno sporočilo povzeto v uvodu, nato pa sledi segmenrirano pojasnilo posameznih komponent napovedi. Ključni poudarki so jasneje prikazani s pomočjo programa PAJEK.

Izrisano omrežje podobno kot pri Pomladanski napovedi daje sliko številnih konceptov, med katerimi se številne povezave pojavijo le enkrat. Sporočila so bila razdrobljena na veliko komponent, saj ni izstopajočega koncepta, na katerem bi temeljilo celotno sporočilo za javnost. Za lažjo predstavo v nadaljevanju izločam koncepte s particijsko stopnjo dve ali več.

Slika 6: Omrežje ključnih sporočil z največjo particijsko vrednostjo, ki izhajajo iz sporočila za javnost UMAR ob izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj

Vir: Prirejeno po Zaradi krize letos več kot 7-odstotni padec BDP, prihodnje leto skromna, 0,9-odstotna rast, 2013.

Izstopajoči koncept v Jesenski napovedi je predvsem trg dela s particijsko stopnjo 12, ki se povezuje s številom delovno aktivnih in tržnimi dejavnostmi. Pogosto se pojavlja tudi koncept poslabšanja cenovne konkurenčnosti, ki se povezuje s predelovalnimi dejavnostmi (te pa z največjim padcem) in Slovenijo. Pomemben je še koncept rasti skupne bruto plače, ki se povezuje z javnim sektorjem, ta pa z razkorakom. Koncept gospodarske aktivnosti se najpogosteje povezuje s konceptom nizke ravni, napoved UMAR pa s konceptom padca BDP. Med koncepti z najvišjo particijsko vrednostjo je še počasno okrevanje gospodarske rasti v ključnih trgovinskih partnericah, kar je povezano z napovedjo 0,9-odstotnega padca BDP pri nas.

Analizirani sporočili za javnost sta bili izhodišči za številna mnenja in pomisleke predstavnikov različnih javnosti, ki so se odzvali na Pomladansko in Jesensko napoved UMAR za leto 2009, kar predstavljam v nadaljevanju.

2.5.2 Ključna sporočila predstavnikov različnih javnosti

2.5.2.1 Odzivi strokovne javnosti

Pod rubriko strokovna javnost uvrščam predvsem profesorje z različnih fakultet in predstavnike inštitucij, ki so javno predstavili svoja stališča o aktualnih napovedih.

Tabela 3: Izjave strokovnjakov po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum objave
Dušan Mramor, dekan Ekonomske fakultete v Ljubljani	<p>V drugih državah napovedi pripravljajo več inštitucij, nato pa vlade upoštevajo neko povprečje napovedi. Zgolj ena napoved je običajno problematična.</p> <p>Slovenija je v primerjavi z drugimi državami med tistimi, ki so najbolj popravile svojo napoved. Nanjo se ni mogoče zanesti: zunanje okoliščine so zelo negotove, poleg tega pa s krizo nimamo izkušenj. Mogoč je preobrat v obe smeri – zmanjšanje rasti bo lahko še večje, mogoče pa je tudi, da bo manjše.</p>	<p>Dnevnik, 26. marec 2009: Od kod denar za financiranje primanjkljaja</p> <p>Delo, 26. marec 2009: Bistveno bliže realnemu stanju</p>
Marko Jaklič, profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani	Zaradi novih napovedi UMAR je bila presenečena večina gospodarstvenikov, ki so se udeležili strateškega sveta. V zadnjih mesecih se napovedi o gospodarski rasti spreminjajo, pri čemer je vsaka slabša od prejšnje.	Dnevnik, 25. marec 2009: BDP bo strmoglavil za štiri odstotke
Mojmir Mrak, profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani	<p>Presenečen sem nad novo napovedjo, pa ne zaradi nizke napovedi, temveč spremembe. Ni mi jasno, kako se lahko v tolikšni meri razlikujejo od decembrskih. Posebej drastično so se spremenile ocene zasebne potrošnje. Ocenjujem, da bi v Sloveniji potrebovali še kakšno inštitucijo, ki bi se ukvarjala z izračunavanjem makroekonomskih kazalnikov. Na tak način bi med sabo lahko primerjali podatke.</p> <p>Zelo sem presenečen. Pa ne zaradi samega obsega zmanjšanja gospodarske rasti, ki jo zdaj napoveduje UMAR za letošnje leto, temveč zaradi razlike med njegovo najnovejšo napovedjo in tisto iz decembra lani, na kateri je vlada tudi temeljila pripravo rebalansa letošnjega proračuna. Nedvomno so se gospodarske razmere v svetu in v državah, ki so naši glavni izvozni trgi, v zadnjih treh mesecih močno poslabšale, pa vendar se mi zdi sprememba napovedane stopnje gospodarske rasti od takratnih plus 0,6 odstotka na sedanjih minus štiri odstotke izredno velika. Postavlja se mi vprašanje, ali je ta nova napoved preveč črnogleda. Če ni, potem je bila pač decembrska projekcija verjetno preveč optimistična. Skratka, porajajo se mi določeni dvomi o napovedovanju gospodarske rasti v Sloveniji.</p>	<p>Dnevnik, 25. marec 2009: BDP bo strmoglavil za štiri odstotke</p> <p>Dnevnik, 28. marec 2009: Razlika v napovedih BDP ni normalna</p>
Maks Tajnikar, profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani	Napoved UMAR zagotovo ni zadnja napoved. Naslednjih nekaj mesecev in poletje bodo ključni. Slovenija ima zelo odprto gospodarstvo, in če se bo položaj še poslabšal, je to pravzaprav dokaj optimistična napoved. Lahko pa se zgodi tudi obrat v pozitivno smer. Počakati bo treba na učinke ukrepov v ZDA, Nemčiji ...	Dnevnik, 26. marec 2009: Od kod denar za financiranje primanjkljaja

se nadaljuje

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum objave
<p>Janez Prašnikar, profesor na Eko- nomski fakulteti v Ljubljani</p>	<p>Ne vemo, kaj bo. Predlagali smo makroekonomske ukrepe, ki bi bili nujni, če bi se uresničil najslabši scenarij.</p> <p>Še pred pol leta je bilo prevladujoče stališče v Sloveniji, da so razprave o svetovni gospodarski krizi neutemeljene, in če tudi bi izbruhnila, naj ne bi prizadela slovenskega gospodarstva. // Napovedi niso obetavne – slovenski BDP naj bi se po napovedih Umarja v letu 2009 znižal kar za štiri odstotke. To pa je tako znižanje, da ga bomo občutili vsi. Vprašanje pa je, kaj lahko k blažitvi posledic svetovne gospodarske krize prispeva slovenska vlada.</p>	<p>Delo: BDP naj bi se skrčil za štiri odstotke Žurnal24, 25. marec 2009: Pas bo treba zategniti</p> <p>Delo, 28. marec 2009: Podjetja le prazne školjke brez dela in zaslužka?</p>
<p>Marjan Senjur, profesor na Eko- nomski fakulteti v Ljubljani</p>	<p>Gre za ugibanje na podlagi zunanjih ugibanj, saj ne obstajajo ekonometrični modeli, ki bi bili uporabni v zdajšnji izjemni situaciji. Ne glede na to je napoved koristna. Javnost se bo glede krize bolj angažirala, s tem pa tudi vlada.</p> <p>Pomislil sem, kako je to mogoče. Čas je namreč nenormalen, zaradi česar ni mogoče uporabiti standardnih ekonometričnih modelov za napovedovanje, se pravi, da je bilo treba ugibati. Če že ugibamo, zakaj tako drastično? Še decembra je namreč Umar napovedal pozitivno gospodarsko rast, sedaj pa je naenkrat napovedal padec BDP za štiri odstotke. Če je bila lani stopnja rasti BDP 3,5-odstotna in če bo letos res minus štiri odstotke, to pomeni, da bo naša gospodarska aktivnost upadla za več kot sedem odstotnih točk. Takšnega enoletnega padca mi še nismo doživeli. Ne samo v Sloveniji, tudi v Jugoslaviji ne. // Želim se postaviti na stališče, da je to uradna napoved vlade in jo kot takšno tudi sprejemam. Ne želim polemizirati z njo. Toda moja ugotovitev je naslednja: če bo res prišlo do takšnega preloma, potem je v naših gospodarskih temeljih nekaj hudo narobe. // Upal bi si trditi, da Umar ni manipuliral z napovedmi. Konec koncev morajo ohraniti določeno distanco, sicer bo Umar s politiko prišel in s politiko odšel.</p>	<p>Delo, 26. marec 2009: Bistveno bliže realnemu stanju</p> <p>Mladina 3. april 2009: Krizi smo se sami izpostavili</p>
<p>Igor Masten, profes- sor na Ekonomski fakulteti v Ljublja- ni</p>	<p>Vse lepo in prav, da stroka izraža dvom o verodostojnosti napovedi, čudno je samo, če gre pri tem za strokovnjaka, ki je svetovalec iste vlade, ki je napovedi objavila. // Zakaj tak kraval ob tako črnogledih napovedih? Zaradi napovedi globoke recesije? To ne bi smel biti razlog. Če upoštevamo podatke iz mednarodnega okolja, takšna napoved vsekakor ni nekaj lepega, vendar je realistična. Je torej problem v hitrosti in frekvenci spreminjanja napovedi? Vsakdo, ki se z napovedovanjem tudi znanstveno ukvarja, lahko potrdi, da je to logična posledica močnega spreminjanja informacije, ki je podlaga za pripravo napovedi. Še več, povečana nihajnost te informacije nujno pomeni tudi manjšo natančnost napovedi. To pomeni, da nas ob točkovni napovedi štiriodstotnega upada gospodarske napovedi ne sme presenetiti, če bo na koncu dejanski upad dwoodstoten ali celo šest- ali več kot šestodstoten. // Jasno je, da to pomeni veliko težavo pri pripravi proračuna.</p>	<p>Dnevnik, 31. marec 2012: Nenormalne napovedi</p>

se nadaljuje

nadaljevanje

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum objave
	<p>Vendar v takih razmerah ne vidim smisla v zbijanju kredibilnosti, saj to pri sestavi proračuna nič ne pomaga. Pomagala bi alternativna napoved, za katero bi se lahko prepričali, da je boljša, vendar takšne nisem in očitno ne bom videl. //</p> <p>S stani Banke Slovenije, ki je prva odgovorna za analizo stanja na tem področju, pa nič. Kako bi torej lahko od njih pričakovali dobro alternativno napoved, ko pa ne da od sebe niti osnovnih informacij, ki bi jih za boljšo napoved potrebovali?!</p>	
<p>Bogomir Kovač, profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani</p>	<p>Modelske napovedi v razmerah velikih asimetričnih informacij in neobvladljivih tveganj nimajo velikega pomena. Zato bi bilo veliko pametnejše od velikih razprav, ali je napoved Umarja dobra ali slaba, takšno interpretacijo sprejeti kot uradno in zavezujočo. Pomembnejši so namreč ukrepi in odgovori ekonomske politike na različne scenarije, manj pa gre za ciljanje pravih napovednih vrednosti v letu zgodovinsko neprimerljivih politično-ekonomskih pretresov.</p>	<p>Mladina, 3. april 2009: Malo resnosti. Čas je.</p>
<p>Janez Šušteršič, profesor na Fakulteti za management Koper</p>	<p>Države imajo različne pristope pri upoštevanju napovedi gospodarskih gibanj. V Sloveniji jih poleg urada pripravljajo še BS, EIPF, GZS in EK. Napovedi je veliko. Res pa je, da se je vlada zavezala pri pripravi proračuna uporabljati napovedi UMAR. Napovedovanje UMAR bi me zaskrbelo, če bi se napovedi od dejanskih rezultatov sistematično močno razlikovala.</p>	<p>Dnevnik, 26. marec 2009: Od kot denar za financiranje primanjkljaja</p>
<p>Boris Majcen, Inštitut za ekonomska raziskovanja</p>	<p>Pri takem zmanjšanju BDP, zmanjšanju zaposlenosti in povečanju brezposelnosti, kot ga je napovedal Umar, se zdi napovedani padec osebne potrošnje za vsega 0,6 odstotne točke prenizek. Če bi se ministrstvo za finance ravnalo po tem, bi lahko ocenili, da se bo priliv davkov, zlasti davka na dodano vrednost, le neznatno znižal. Bojim se, da ne bo tako.</p>	<p>Delo, 26. marec 2009: Bistveno bliže realnemu stanju</p>
<p>Ivan Ribnikar, ekonomist, član sveta Banke Slovenije</p>	<p>Odgovor na vprašanje, zakaj je napoved Banke Slovenije toliko bolj optimistična od UMAR-jeve: Ocena BS ni optimistična, ampak realistična. BS ni treba objavljati morda nekomu všečnih napovedi. Napoved BS je narejena v skladu s standardi, ki so v tej obrti običajni. // Za napovedovanje so poleg modela ali mehanizma, ki zmelje vnesene podatke, pomembne tudi predpostavke. Te so v razmerah, kakršne so, skoraj vsak dan drugačne. Zato se ne smemo preveč zanašati na napovedi, čeprav so profesionalno narejene, kot je na primer napoved BS.</p>	<p>Delo, Sobotna priloga, 25. april 2009: Puška ni nevarna, dokler ni v rokah bedaka ali kriminalca</p>

Vir: B. Hren & L. Nuredini, *Od kod denar za financiranje primanjkljaja*, 2009, str. 19; M. Repovž, *Bistveno bliže realnemu stanju*, 2009, str. 3; B. Hren, S. Morozov, L. Nuredini & P. Cirman, *BDP bo strmoglavil za štiri odstotke*, 2009, str. 21; B. Hren & S. Zimic, *Razlika v napovedih BDP ni normalna*, 2009, str. 10–14; B. Hren & L. Nuredini, *Od kod denar za financiranje primanjkljaja*, 2009, str. 19; N. Gole, *BDP naj bi se skrčil kar za štiri odstotke*, 2009, str. 1; A. Basle & J. Zalaznik, *Pas bo treba zategniti*, 2009, str. 2; J. Prašnikar, *Podjetja le prazne školjke brez dela in zaslужka*, 2009, str. 10; B. Mekina, *Krizi smo se sami izpostavili*, 2009, str. 25 in 26; I. Masten, *Nenormalne napovedi*, 2009, str. 21; B. Kovač, *Malo resnosti. Čas je.*, 2009, str. 35; M. Repovž, *Puška ni nevarna, dokler ni v rokah bedaka ali kriminalca*, 2009, str. 3.

Tabela 4: Izjave strokovnjakov po izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 7,8-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
Bogomir Kovač, profesor na Ekonomski fakulteti v Ljubljani	O teh napovedih je skrajno težko, zlasti v letošnjem letu, ko smo jih spreminjali ne samo mi, tudi ugledne svetovne institucije in tako naprej, ampak mislim, da je že pravzaprav na nek način nakazano.	TV SLO 1, 16. september 2009: Omizje, pogovor o javnofinančnem stanju v državi
Marko Kranjec, guverner Banke Slovenije	Napovedi različnih institucij je treba upoštevati previdno zaradi negotovosti, ki je tako velika, kot v našem življenju še ni bila. Napovedi se razlikujejo, ker so različne predpostavke, na katerih so narejene, večina pa jih Sloveniji za letos napoveduje upad BDP od približno šest do sedem odstotkov.	Delo, 1. oktober 2009: Guverner Marko Kranjec: Bančni sistem je stabilen

Vir: M. Jenko, Guverner Marko Kranjec: Bančni sistem je stabilen, 2009, str. 9; V. Petrovič, Omizje [televizijska oddaja], 2009.

2.5.2.2 Odzivi politične javnosti

Pri odzivih politične javnosti iščem predvsem odzive vidnejših politikov, predvsem predsednika vlade in ministra za finance, za katera je bila napoved v smislu priprave kriznih ukrepov najpomembnejša. Ugotavljam, da se poleg njiju in predsednika države v komentiranje napovedi drugi politiki (npr. poslanci ali drugi ministri) niso spuščali.

Tabela 5: Izjave politikov po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
Borut Pahor, predsednik Vlade RS	Strateški svet za gospodarstvo se je na današnji seji seznanil s spomladansko napovedjo Umarja, po kateri bo Slovenija letos beležila skrčenje obsega BDP v višini štirih odstotkov. Kljub temu razlogov za paniko ni. Sestala se bo krizna skupina ministrov, ki bo začela pripravljati radikalne ukrepe za izhod iz krize. Za napovedi Umarja sem izvedel v ponedeljek. Ko sem jih dobil, sem ocenil, da z njimi ne bomo čakali na tiskovno konferenco urada. Podatki so bili takšni, da je bilo treba javnost takoj obvestiti in povedati, da Slovenija skupaj z razvitim svetom živi v – narobe bi bilo reči izrednih, a zagotovo v izjemnih razmerah. In da so zato potrebni izjemni ukrepi.	Finance, 25. marec 2009: Strateški svet: Slovenija potrebuje strukturne ukrepe, ne pa gasilstva Večer, 25. marec 2009: Gospodarska rast v globok minus Mladina, 27. marec 2009: Intervju, Borut Pahor, premier
Franc Križanič, minister za finance	Urad za makroekonomske analize in razvoj ima to lastnost, da napoveduje približno enake rezultate tekočim podatkom. Ti niso ugodni. // Kakšen bo padec BDP, bomo šele videli. UMAR je svojo napoved oblikoval glede na podatke zadnjega četrtletja lanskega leta.	Mladina, 17. april 2009: Intervju: Dr. Franc Križanič, minister za finance

se nadaljuje

nadaljevanje

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
	V prvem četrtletju letošnjega leta kaže, da bo zadeva slabša. Počakajmo do konca leta. Kaj pa je sicer narobe z optimizmom? // Umar je koristna ustanova, a žal tudi edina. Ima sicer dovolj kvalitetnih analitikov, da lahko na vrsti področij pripravlja ustrezne podlage za vladne odločitve. Ena od teh podlag je tudi napoved o rasti BDP, ki pa ni modelska. Čeprav je treba reči, da v teh časih tudi modelske napovedi delujejo slabo zaradi močne vloge psiholoških dejavnikov. Z napovedmi je tako – kakršni časi, takšne napovedi. Umar se pri napovedih ne ozira preveč na vladne ukrepe. Ko se podatek poslabša, je slabša tudi napoved. Zato vam to, kakšna bo naslednja Umarjeva napoved, lahko povem že vnaprej.	
Danilo Türk, predsednik države	Napovedi o letošnje štiri odstotnem upadu rasti za SLO niso nujno tudi točne, saj tuje ustanove tudi ta mesec Sloveniji za letos ne napovedujejo recesije. Poleg tega je nenavadno, da je vladni urad še pred dvema mesecema napovedoval 0,6-odstotno rast, po dveh mesecih pa je mnenje tako izrazilo spremenil.	Delo, 31. marec 2009: Türk ne verjame Umarju

Vir: K. Matejčič, *Strateški svet: Slovenija potrebuje strukturne ukrepe, ne gasilstva*, 2009, str. 8; J. Zupanič, *Gospodarska rast v globok minus*, 2009, str. 3; J. Trampuš & G. Repovž, *Intervju, Borut Pahor, premier*, 2009, str. 36; G. Repovž, *Intervju: Dr. Franc Križanič, minister za finance*, 2009, str. 35; B. Piano, *Türk ne verjame Umarju*, 2009, str. 15.

Tabela 6: Izjave politikov po izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 7,8-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
Franc Križanič, Minister za finance	Mislím, da moramo jesensko napoved obravnavati še enkrat, ko bodo znani vsi podatki, zlasti vsi vzvodi, ki jih ima proračun, da spodbudi gospodarsko rast v prihodnjem letu. Ti vzvodi bodo uporabljeni. Vsak analitik pa ima seveda pravico, da dela svoje ocene. Umar ni dovolj upošteval »multiplikativnih učinkov, ki jih bodo na gospodarstvo imele javne investicije.	Delo, 25. september 2009: Vlada ni sprejela jesenske gospodarske napovedi Finance, 25. september 2009: Razkrivamo, zakaj vlada zadržuje Umarjevo novo napoved in kakšna je
Borut Pahor, predsednik vlade	Pomembno je, da javnost ve, da je UMAR avtonomna institucija in absolutno samostojna pri svojih odločitvah, tudi napovedih.	Delo, 30. september 2009: Proračun za silo pod streho, vlada tudi

Vir: M. Vukelič & M. Jenko, *Vlada ni sprejela jesenske gospodarske napoved*, 2009, str. 1; M. Weiss, K. Lipnik & K. Matejčič, *Razkrivamo, zakaj vlada zadržuje Umarjevo novo napoved in kakšna je*, 2009, str. 8; T. Starič, M. Jenko & M. Belovič, *Proračun za silo pod streho, vlada tudi*, 2009, str. 1.

2.5.2.3 Odzivi medijev

Mediji so predvsem o Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj UMAR poročali zelo obširno in pogosto. V tabelo nevtralnih prispevkov, ki vključujejo predvsem nevtralna poročila

la z novinarske konference in povzemajo napoved, ne vključujem. Tako kot pri ostalih javnostih izpostavljam tiste izjave, ki izražajo novinarjevo mnenje oziroma pogled na napovedi. Večinoma gre za odlomke iz novinarskih komentarjev.

Tabela 7: Izjave novinarjev po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
Darijan Košir novinar, Delo	Kakorkoli je novica dneva dramatična, morda celo najbolj tragična doslej, je kljub temu bolje, da smo jo naposled izvedeli. Vlada se je nehala sprenevedati in je le priznala katastrofalne razmere v gospodarstvu. Potrdila je stanje, kakršno zaposlenim v realnem sektorju številke kažejo že pet mesecev. Takšnih števil, kot jih je včeraj nanizal Pahor, tudi mi nismo pričakovali. Napovedi se utegnejo še poslabšati.	Delo, 25. marec 2009: Tragičen dan
Barbara Hren, novinarka, Dnevnik	Vladne stratege so najnovejše napovedi državnega urada za makroekonomske analize in razvoj zagotovo trdno prizemljile. // Znižanje napovedi gospodarske rasti za letos z 0,6 odstotka na minus štiri odstotke vsakemu laiku pove, da bodo davčni prilivi v proračun manjši za kar nekaj sto milijonov evrov in da predpostavke rebalansa, ki so ga prav včeraj premlevali poslanci, niso niti približno realne.	Dnevnik, 26. marec 2009: Kdor visoko leta ...
Ivo Vidic, novinar, Večer in Svobodna misel	Še kakšen teden nazaj so ekonomski svetovalci Sloveniji vendarle napovedovali skromno, a še pozitivno rast in se močno ušteli. // Nekoč smo se ob vsakoletnih napovedih ekonomskih analitikov radi pošalili, da je leto, v katerem živimo, kljub vsem težavam povprečno leto. Tokrat pa vsaj kanček optimizma ne bi bil odveč. Ugledne ekonomske ustanove napovedujejo, da bo krize, če že ne konec letošnjega pa prihodnje leto zagotovo konec. Žal pa je tako, da ekonomska stroka, evropska ali domača, nima pravih orodij, ki bi ji pomagala do trdnih napovedi o tem, kako bomo živeli jutri in pojutrišnjem.	Svobodna misel, 27. marec 2009: Kriza, ki še nima dna
Miha Jenko, novi- nar, Delo	Taka, presenetljivo dramatična, a dokaj realna napoved je lahko koristna, če bo mobilizirala javnost, socialne partnerje in vlado. Po drugi strani pa premierju lahko očitamo, da v torek hkrati z napovedmi ni predstavil otipljivih gospodarskih in socialnih ukrepov za blažitev krize. Še več, dan za tem je njegova vlada v parlamentu zagovarjala neuporaben rebalans proračuna, ki je slonel na zastarelih predpostavkah. // Križanič je rekel, da bo sprejeti rebalans zagotovo pripomogel, da se BDP ne bo skrčil za štiri odstotke. Vprašamo se lahko, ali ga je spet polomil vladni UMAR, ker pri novi napovedi ni upošteval blagodejnih učinkov rebalansa, ali pa vlada, ki je v parlamentu predstavljala rebalans še na predpostavki 0,6-odstotne letošnje rasti, čeprav je njen Umar pred tem opozarjal, da bo padec BDP vendarle kar štiriodstoten.	Delo, 28. marec 2009: Pol leta po padcu Lehmana
Mija Repovž, novi- narka, Delo	Novinarka svoje pomisleke o napovedih izraža v vprašanjih dr. Ivanu Ribnikarju: Zakaj je napovedovanje gospodarskih gibanj nasploh postalo tako nezanesljivo? Je v tej nepredvidljivi krizi sploh še smiselno?	Delo, Sobotna priloga, 25. april 2009: Puška ni nevarna, dokler ni v rokah bedaka ali krimi- nalca

Vir: I. Vidic, *Kriza, ki še nima dna*, 2009, str. 6; M. Jenko, *Pol leta po padcu Lehmana*, 2009, str. 1; M. Repovž, *Puška ni nevarna, dokler ni v rokah bedaka ali kriminalca*, 2009, str. 3; D. Košir, *Tragičen dan*, 2009, str. 1; B. Hren, *Kdor visoko leta ...*, 2009, str. 3.

Tabela 8: Izjave novinarjev po izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 7,8-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
<p>Marko Milenkovič novinar, Svet na Kanalu A</p>	<p>Soočen s katastrofalnimi napovedmi je minister Križanič svojega ekonomista enostavno utišal in javnosti sporočil svoje želje, da bo padec BDP le 5-odstoten. Kajti po teh katastrofalnih podatkih se lahko upravičeno vprašamo, kaj vruga dela naša vlada? Bolj, ko govorijo o ukrepih, večji padec imamo in nekaj je zagotovo hudo narobe. In ob vseh teh podatkih se je zdaj vlada odločila še, da bo skrivala resnico, kot da bi živeli v kakšni državi nekje globoko na vzhodu.</p> <p>// Ko Križanič zavrne Vasletovo uradno napoved, da bomo letos ustvarili kar 7,3 odstotke manj kot lani, ne postreže s kako študijo ali izračunom. Nič, le arbitrarno odredi, upad BDP-ja bo 5-odstoten. // V Sloveniji smo političnih absurdov sicer vajeni, a da bi finančni minister ekonomske strokovnjake enostavno zavrnil kot kakšne šolarčke, tega pa res še nismo videli. Glede na trenutne krče koalicije gre najverjetneje za politične razloge. Vlada ima namreč ogromne težave pri zaprtju proračuna, pogledjmo samo pogajanja z upokojenci, ki se vrtijo okoli vsega 120 milijonov evrov. S tem manevrom pa Križanič v trenutku pridobi skoraj milijardo evrov, sicer zgolj na papirju. A če bomo proračun in politike gradili na optimističnem scenariju, potem pa se izkaže, da je imel UMAR prav, nas lahko čakajo še črni dnevi.</p>	<p>Kanal A, Svet na Kanalu A, 25. september 2009</p>
<p>Ana Turk, novinarka, Svet na Kanalu A</p>	<p>Pahorjeva vlada je mirno zavrnila ekonomiste, ki so ji prinesli pokazat podatke, kako hudo nam gre v državi. Premier Pahor in njegovi ministri so namreč očitno ugotovili, da so podatki tako hudi in boleči in to kljub tako opevanim ukrepom, da jim pač ne verjamejo. Zato so jih dobesedno zavrnil in kar skrili pred javnostjo, ekonomiste pa so poslali nazaj v svoje kabinete, da upoštevajo želje ministrov levega trojčka, ki menijo, da tako hudo pa res ne bo. In potem bodo pred javnost očitno prišli z drugačnimi, prilagojenimi podatki, kako nam gre v državi. A urad Vasleta odgovarja: »Ko pripravimo poročilo z njim vlado zgolj seznanimo«. Vlada torej očitno nima pristojnosti o dokumentu odločati, ampak ga vzame samo na znanje. A vlada se očitno z vsebino dokumenta, ki ima še vedno oznako zaupno, očitno ne strinja. // Križanič zavrača dokument, pa čeprav ga menda nebi smel. Bi pa namesto tega lahko iz njega izluščil recept, kako preprečiti, da se naše javne finance dokončno nebi zlomile.</p>	<p>Kanal A, Svet na Kanalu A, 24. september 2009, 18:24</p>
<p>Barbara Hren, novinarka, Dnevnik</p>	<p>Prinašalci slabih novic, ko prejemnik obupano želi slišati dobre, nikoli niso bili cenjeni. Zato se je uveljavil rek »Ne ubijte sla«. Direktorja Umarja Boštjana Vasleta zaradi napovedi, da se bo letos slovenski bruto domači proizvod skrčil za 7,3 odstotka, kar je skoraj dvakrat toliko, kot je napovedal spomladi, zato ne gre obglaviti.</p>	<p>Dnevnik, 26. september 2009: Nespodobni izražuni ...</p>

se nadaljuje

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
	Pa čeprav je hkrati avtor in sel – napovedi vendarle niso nastale na tržnici. Problem tiči v dejstvu, da je minister za finance Franc Križanič kljub poznavanju Umarjevih števil napovedoval, da bo padec precej manjši, okoli pet odstoten, ker da vladni urad v pripravi napovedi ni upošteval nekaterih ključnih vladnih ukrepov. Finančni minister je javnost namerno zavajal – kaj je s tem skušal doseči ni jasno. // Čas za prelaganje krivde na prejšnjo vlado, ki da ni prihranila za hude čase, in za razpravljanje o tem, ali se je krizo dalo napovedati in ali so Umarjeve napovedi »prave«, je potekel.	
Monika Weiss, Karel Lipnik, Katarina Matejčič, novinarji, Finance	Urad za makroekonomske analize in razvoj (Umar) v naj-novejši napovedi, ki je vlada včeraj javnosti ni želela razkriti, napoveduje: BDP se bo letos namesto za štiri odstotke skrčil za 7,3 odstotka. // Zakaj vladi ne ustreza to poročilo Umarja, ki smo ga pridobili zvečer in o katerem se bodo še pogovarjali? Ga bo Umar, tudi zaradi strahu pred učinkom črnih napovedi, spremenil? Finančni minister je včeraj po seji vlade nakazal le, da se vlada ne strinja z določenimi predpostavkami, ki jih je Umar pri napovedi upošteval.	Finance, 25. september 2009: Razkrivamo, zakaj vlada zadržuje Umarjevo novo napoved in kakšna je
Miha Jenko, novinar, Delo	<p>Proračunski prilivi bodo močno odvisni tudi od letošnje in prihodnje gospodarske rasti. Ta druga je zadnji teden postala še posebno politično občutljiva kategorija, po tem, ko je vlada prejšnji teden zavrnila preveč črnogledo Umarjevo gospodarsko napoved. Zanimivo je, da jo je včeraj menda vendarle sprejela, sam premier pa je javno zavrnil dvome o Umarjevi strokovnosti in neodvisnosti. To je pohvalna poteza, saj se je prejšnji teden že zdelo, da si bo vlada kar sama pisala makroekonomske napovedi, ki ji bodo omogočale sproščati koalicijske napetosti.</p> <p>Medtem ko smo v časih preteklih vlad lahko le domnevali, da so s pritiski na Umar včasih skušale »sfrizirati« napovedi, na podlagi katerih bi vsaj na papirju laže sestavile prihodnje proračune in bile bolj politično všečne, je zdaj položaj jasen: vlada in njen prvi finančnik tokrat svoje »frizerske« vloge prav nič ne skrivata pred javnostjo. Vprašamo se lahko, kaj bo njuna naslednja poteza: morda kar ukinitev neposlušnega ali pa »nestrokovnega« Umarja ali pa stopnjevanje pritiskov, da ta izboljša gospodarske napovedi in s tem pripomore tudi k izračunu večjih prihodnjih proračunskih prilivov.</p> <p>Dejstvo, da vlada včeraj ni obravnavala znižane napovedi letošnje gospodarske rasti (bolje rečeno padca), pa še dodatno kaže, da se ta čas ni sposobna/zmožna v dogovoru s partnerji odzvati na makroekonomske realnost v kriznem letu 2009. In da očitno ne zaupa niti lastnim ekonomistom.</p>	<p>Delo, 30. september 2009: Je vlada rešena?</p> <p>Delo, Priloga FT, 28. september 2009: Franc Križanič</p> <p>Delo, 25. september 2009: Ko izgubljam vsi</p>
Vida Kocjan, novinarka, Demokracija	Vlada ne verjame UMAR, državni proračun za naslednji dve leti je zgradila na napovedi 5,4-odstotnega znižanja BDP, ki ga je pripravil Ekonomski inštitut Pravne fakultete (EIPF).	Demokracija, 8. oktober 2012: Nazaj v razsuti socializem

nadaljevanje

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
	<p>Premier Borut Pahor torej verjame inštitutu, ki je v zasebni lasti in v katerem je bil še nedavno zaposlen France Križanič, 'njegov' minister za finance, s tem inštitutom pa je sodeloval tudi Mitja Gaspari, minister za razvoj in Pahorjev pomočnik. Vladni urad je torej dobil nezaupnico, ki jo v gradivu z naslovom Poročilo o cenovni stabilnosti razkriva Banka Slovenije. To se je, kot vemo, zgodilo prvič doslej.</p> <p>Tudi to, da je Križanič direktorju Umarja naročil, naj še enkrat preračuna podatke tako, da padec BDP v Sloveniji letos ne bo 7,3-odstoten, temveč le 5,4-odstoten. V Umarju pa se niso dali in izračunov iz jesenske napovedi gospodarskih gibanj za leto 2009 niso popravljali. Gre torej za precedens, ki pa v javnosti ni bil deležen tolikšne pozornosti, kot bi jo zaslužil, čeprav gre za svojevrsten škandal.</p>	
<p>Denis Oštir, novinar, POP TV</p>	<p>Res je neobičajno, da vlada vztraja pri zaupnosti dokumenta in da minister ocene sploh komentira. Vlada se namreč z napovedjo analitikov zgolj seznanila. In kot pravijo, tudi tokrat napoved ostaja, številke bodo v novem dokumentu enake, dokument pa do torke ostaja tajen zaradi proračunskih dokumentov, na katere se sklicuje. Bo pa vlada najbrž zaradi teh alarmantnih števil morala spremeniti tudi oba proračuna, ki ju je že pripravila.</p>	<p>POP TV, 24 UR, 25. september 2009</p>
<p>Silvester Šurla, novinar in odgovorni urednik, Reporter</p>	<p>Na četrtkovi seji ni bila sprejeta Umarjeva jesenska napoved gospodarskih gibanj, ki ima še vedno oznako interno. Glede na to, da se je BDP v prvih dveh četrletjih znižal za 8,3 oz. 9,3 odstotka, v tretjem pa se gospodarstvo malo popravlja, je Umarjeva napoved dokaj realna. A očitno ne za vlado in njenega finančnega ministra Franceta Križaniča, ki želita letošnjo napoved skrčenja gospodarstva zbiti na pet odstotkov. Na Gregorčičevi najbrž niso zadovoljni tudi s črnogledimi napovedmi gospodarskih gibanj v prihodnjih dveh letih. // Slabe napovedi utegnejo vladi povzročiti tudi precej preglavic pri pripravi državnih proračunov za leti 2010 in 2011.</p>	<p>Reporter, 28. september 2009: Čakajoč Angelo Merkel</p>
<p>Vladimir Jerman, novinar, Slovenske novice</p>	<p>Pred dnevi je Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (Umar) v internem gradivu, namenjeno je bilo zgolj vladi, potrdil, da v tem letu glede na vse upoštevane dejavnike lahko pričakujemo 7,3-odstotni padec bruto domačega proizvoda (BDP). // Ker so takšni podatki ušli v javnost, je bil finančni minister nadvse nejevoljen in je hitel zagotavljati, da bo letošnji padec BDP zaradi krize lahko kvečjemu petodstoten. Vlada se je na mah odločila, da bo še enkrat proučila Umarjevo poročilo s takšno napovedjo, sočasno pa se je že začelo šušljati, da bi lahko razmislila, no ja, tudi o morebitni zamenjavi direktorja Umarja mag. Boštjana Vasleta. Saj veste, kako pravijo? Nemo propheta in patria. Najnevarneje je prerokovati prihodnost domačim oblastnikom. Svočas smo se ob takšnih priložnostih spomnili, da prinašalce slabih novic velikokrat skrajšajo za glavo.</p>	<p>Slovenske novice, 30. september 2009: 5,300.000 za srbske penzije</p>
<p>Jani Sever, novinar, Vest.si</p>	<p>Umar je pripravil gospodarsko napoved, ki predvideva še letos še nekoliko nižjo gospodarsko rast. In kaj je storila vlada? Nič. Kot da lahko s tem, da napovedi ignorira, spremeni prihodnost. Kdo ve? Vsekakor pa včerajšnje sporočilo ni pretirano optimistično. Ali vlada napovedim lastne ekonomske službe ne zaupa ali pa se jih enostavno tako zelo boji, da so jo tako rekoč paralizirale. Tako nekako kot miš otrpne pred kačo. V obeh primerih smo lahko resno zaskrbljeni.</p>	<p>Vest.si, 25. september 2009: Na volitve?</p>

Vir: B. Traven (urednik), *Svet na Kanalu A [televizijska oddaja]*, 2009; B. Hren, *Nespodobni izračuni ...*, 2009, str. 3; M. Weiss, K. Lipnik & K. Matejčič, *Razkrivamo, zakaj vlada zadržuje Umarjevo novo napoved in kakšna je*, 2009, str. 8; M. Jenko, *Je vlada rešena?*, 2009, str. 1; M. Jenko, *Franc Križanič*, 2009, str. 9; M. Jenko, *Ko izgubljam vsi*, 2009, str. 1; V. Kocjan, *Nazaj v razsuti socializem*, 2009, str. 10; T. Perovič (urednik), *24 ur [televizijska oddaja]*, 2009; S. Šurla, *Čakajoč Angelo Merkel*, 2009, str. 3; V. Jerman, *5,300.000 za srbske penzije*, 2009, str. 2; J. Sever, *Na volitve?*, 2009, Vest.si.

2.5.2.4 Odzivi podjetnikov

Med odzive podjetnikov zajemam predvsem predstavnike podjetij zasebnega sektorja oziroma podjetij, ki delujejo na trgu. Ob izidu Jesenske napovedi odzivov predstavnikov te javnosti nisem zasledila.

Tabela 9: Izjave gospodarstvenikov po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
Peter Kraljič, nekdanj McKinsey & Company	Najnovejše napovedi zame, ki živim v tujini, niso nobeno presenečenje. Mi se predolgo nismo zavedali, da nas bo zadela ta kriza.	Delo: BDP naj bi se skrčil za štiri odstotke
Marjan Babič, Luka Koper	Zaradi hitro spreminjajočih se razmer si za tri mesece vnaprej ne upam natančno napovedati, kako bomo poslovali. Napovedani štiriodstotni upad BDP je dokaj realen, ne izključujem pa kakšnega negativnega presenečenja.	Finance, 26. marec 2009: Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih štirih odstotkov?
Franjo Bobinac, Gorenje	Kar je sporočil Umar, smo gospodarstveniki čutili že prej. Razhajanja med prejšnjo napovedjo, ki je za letos predvidevala še rast BDP, in zdajšnjo, kjer je hud upad, kaže na to, da je naše gospodarstvo zelo volatilno, zato je težko karkoli napovedati.	Finance, 26. marec 2009: Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih štirih odstotkov?
Marko Kryžanowski, Petrol	Napovedovanje točnega odstotka upada gospodarstva je trenutno nevhvaležno. Jasno je le, da Slovenija ne more biti slabša od povprečja EU.	Finance, 26. marec 2009: Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih štirih odstotkov?
Žiga Debeljak, Mercator	Že od prve polovice minulega leta na vseh trgih opažamo spremembe v sestavi in obsegu porabe, posebej pri trajnih in luksuznih dobrinah.// Zaradi hitro spreminjajočih se razmer so makroekonomske ocene v tem trenutku zelo nezanesljive, kar dokazujejo izjemno veliko odstopanja med napovedmi v razmeroma kratkem obdobju. Vsekakor si želim, da bi bila zadnja UMAR-jeva napoved napačna in bi bila dejanska raven gospodarske aktivnosti v Sloveniji višja. V relativno kratkem času prihaja pri napovedih do občutnih razlik. To nam povzroča precej preglavic, saj v Mercatorju tako kot v drugih podjetjih pri načrtovanju upoštevamo napovedi gospodarske rasti. Konec lanskega leta so bili načrti narejeni po napovedi 0,6-odstotne rasti. O tem, ali bo treba načrte kaj spreminjati, v tem trenutku ne morem govoriti.	Finance, 26. marec 2009: Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih štirih odstotkov? Reporter, 14. april 2009: Lastništvo nad gospodarstvom bi moralo biti bolj razpršeno
Igor Akrapovič, Akrapovič izpušni sistemi	Bojim se, da bo upad BDP večji, kot ga je v torek napovedal Umar – natančneje številke pa si ne bi upal povedati, ker je preveč dejavnikov, ki bi lahko vplivali na to.	Finance, 26. marec 2009: Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih

se nadaljuje

nadaljevanje

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
		štirih odstotkov?
Uroš Slavinec, Helios	Napoved me ni zelo presenetila. Potrdilo se je le tisto, kar so nam že od konca leta nakazovali poslovni partnerji in dobavitelji.	Delo, 26. marec 2009: Bistveno bliže realnemu stanju

Vir: N. Gole, *BDP naj bi se skrčil kar za štiri odstotke, 2009, Delo, str. 1*; P. Sovdat, *Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih štirih odstotkov?, 2009, Finance, str. 4*; S. Šurla, *Lastništvo nad gospodarstvom bi moralo biti bolj razpršeno, 2009, Reporter, str. 26*; M. Repovž, *Bistveno bliže realnemu stanju, 2009, Delo, str. 3*.

2.5.2.5 Odzivi drugih javnosti

V to kategorijo uvrščam predstavnike tistih javnosti, ki jih ni mogoče uvrstiti v druge kategorije.

Tabela 10: Izjave predstavnikov drugih javnosti po izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2009, ko je UMAR napovedal 4-odstotni padec gospodarske aktivnosti v letu 2009

Avtor	Povzetek izjave	Vir in datum izjave
Drago Ščernjavič, Sindikat državnih organov Slovenije	Zanima nas predvsem, zakaj in kako se sedanji podatki v tolikšni meri razlikujejo od decembrskih. Ali ni že čas, da bi podatke Umarja preverili še v kakšni ustanovi in podatke med seboj primerjali, saj takšen način dela v teh občutljivih časih ni sprejemljiv.	Delavska enotnost, 2. april 2009: Na radikalne ukrepe radikalen odziv
Nadzorni svet NKBM	Ob napovedi UMAR o štiri odstotnem padcu BDP v 2009 je nadzorni svet sprejel sklep, da bo v prihodnje posebno pozornost namenil vprašanju zavarovanja posojil.	Delo, 29. april 2009: V NKBM bodo bolj pazili na zavarovanja svojih posojil

Vir: B. M., *Na radikalne ukrepe radikalen odziv, 2009, str. 9*; U. Červek, *V NKBM bodo bolj pazili na zavarovanja svojih posojil, 2009, str. 15*.

2.5.2.6 Analiza odzivov različnih javnosti

Tabela 11: Primerjava števila odzivov predstavnikov različnih javnosti na Pomladansko in Jesensko napoved gospodarskih gibanj 2009

Napoved	Število predstavnikov, ki so komentirali napovedi				
	Strokovna javnost	Politična javnost	Mediji	Podjetniki	Druge javnosti
Pomladanska napoved 2009	11	3	5	7	2
Jesenska napoved 2009	2	2	10	0	0

Vir: B. Hren & L. Nuredini, *Od kod denar za financiranje primanjkljaja, 2009, str. 19*; M. Repovž, *Bistveno bliže realnemu stanju, 2009, str. 3*; B. Hren, S. Morozov, L. Nuredini & P. Cirman, *BDP bo strmoglavil za štiri odstotke, 2009, str. 21*; B. Hren & S. Zimic, *Razlika v napovedih BDP ni normalna, 2009, str. 10–14*; B. Hren & L.

Nuredini, Od kod denar za financiranje primanjkljaja, 2009, str. 19; N. Gole, BDP naj bi se skrčil kar za štiri odstotke, 2009, str. 1; A. Basle & J. Zalaznik, Pas bo treba zategniti, 2009, str. 2; J. Prašnikar, Podjetja le prazne školjke brez dela in zaslužka, 2009, str. 10; B. Mekina, Krizi smo se sami izpostavili, 2009, str. 25 in 26; I. Masten, Nenormalne napovedi, 2009, str. 21; B. Kovač, Malo resnosti. Čas je., 2009, str. 35; M. Repovž, Puška ni nevarna, dokler ni v rokah bedaka ali kriminalca, 2009, str. 3; K. Matejčič, Strateški svet: Slovenija potrebuje strukturne ukrepe, ne gasilstva, 2009, str. 8; J. Zupanič, Gospodarska rast v globok minus, 2009, str. 3; J. Trampuš & G. Repovž, Intervju, Borut Pahor, premier, 2009, str. 36; G. Repovž, Intervju: Dr. Franc Križanič, minister za finance, 2009, str. 35; B. Piano, Tūrk ne verjame Umarju, 2009, str. 15; I. Vidic, Kriza, ki še nima dna, 2009, str. 6; M. Jenko, Pol leta po padcu Lehmana, 2009, str. 1; N. Gole, BDP naj bi se skrčil kar za štiri odstotke, 2009, str. 1; P. Sovdat, Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih štirih odstotkov?, 2009, str. 4; S. Šurla, Lastništvo nad gospodarstvom bi moralo biti bolj razpršeno, 2009, str. 26; M. Repovž, Bistveno bliže realnemu stanju, 2009, str. 3., B. M., Na radikalne ukrepe radikalen odziv, 2009, str. 9; U. Červek, V NKBM bodo bolj pazili na zavarovanja svojih posojil, 2009, str. 15; M. Jenko, Guverner Marko Kranjec: Bančni sistem je stabilen, 2009, str. 9; V. Petrovčič, Omizje [televizijska oddaja], 2009; M. Vukelič & M. Jenko, Vlada ni sprejela jesenske gospodarske napovedi, 2009, str. 1; M. Weiss, K. Lipnik & K. Matejčič, Razkrivamo, zakaj vlada zadržuje Umarjevo novo napoved in kakšna je, 2009, str. 8; T. Starič, M. Jenko & M. Belovič, Proračun za silo pod streho, vlada tudi, 2009, str. 1.; B. Traven (urednik), Svet na Kanalu A [televizijska oddaja], 2009; B. Hren, Nespodobni izračuni ..., 2009, str. 3; M. Weiss, K. Lipnik & K. Matejčič, Razkrivamo, zakaj vlada zadržuje Umarjevo novo napoved in kakšna je, 2009, str. 8; M. Jenko, Je vlada rešena?, 2009, str. 1.; M. Jenko, Franc Križanič, 2009, str. 9; M. Jenko, Ko izgubljam vsi, 2009, str. 1; V. Kocjan, Nazaj v razsuti socializem, 2009, str. 10; T. Perovič (urednik), 24 ur [televizijska oddaja], 2009; S. Šurla, Čakajoč Angelo Merkel, 2009, str. 3; V. Jerman, 5,300.000 za srbske penzije, 2009, str. 2; J. Sever, Na volitve?, 2009, Vest.si.; Zaradi krize letos več kot 7-odstotni padec BDP, prihodnje leto skromna, 0,9-odstotna rast, 2013; Znižanje gospodarske aktivnosti v letošnjem letu, 2013.

V tabeli izstopata predvsem dve skupini predstavnikov javnosti, to sta število predstavnikov strokovne javnosti, ki so komentirali Pomladansko napoved, in število predstavnikov medijev, ki so se odzvali na dogajanje okoli Jesenske napovedi.

V kontekstu Pomladanske napovedi tako lahko iz izjav predstavnikov **strokovne javnosti** izluščimo nekaj poudarkov, ki so bili rdeča nit večine izjav:

- v kriznih časih so napovedi nezanesljive;
- razmisliti bi bilo treba o alternativnih napovedih, da bi Vlada RS lahko izbrala najboljšo;
- presenetljiva je razlika s prejšnjo napovedjo;
- napovedani padec gospodarske aktivnosti je globok.

Na temo Jesenske napovedi so se strokovnjaki oglašali bistveno manj kot ob izidu Pomladanske napovedi. Splošna javna razprava se je namreč takrat bolj razvila v smer presojanja pravilnosti ravnanja in odziva vlade, ki je prestavila seznanitev z napovedjo na vladi za teden dni, kar bomo videli v nadaljevanju. Strokovna razprava o točnosti napovedi je bila tokrat manj v ospredju, saj je v pol leta od objave Pomladanske napovedi v slovenski družbi že prišlo do splošnega konsenza o prisotnosti krize. Izjave strokovnjakov so se torej nanašale predvsem na opozarjanje na negotovost napovedi, saj se predpostavke za njihovo pripravo ves čas spreminjajo.

Predstavniki **medijev** so Pomladansko napoved vrednotili precej manj številčno kot Jesensko. Ob njenem izidu so Pomladansko napoved najprej korektno povzeli in javnost seznanili tudi z drugimi poudarki, ki sta jih na novinarski konferenci predstavila direktor UMAR Boštjan Vasle in predsednik vlade Borut Pahor. Iz komentarjev pa je razvidno, da so mediji pričakovali popravek napovedi navzdol, a ne v takšni meri. Strinjajo pa se, da podatki iz realnega gospodarstva že nekaj časa kažejo poslabšanje stanja v gospodarstvu in poudarjajo, da jih morebitni dodatni popravek napovedi navzdol ne bo presenetil. Apelirajo tudi na vlado, naj pripravi realen proračun in ustrezne ukrepe.

V kontekstu Jesenske napovedi pa so se novinarji usmerili predvsem na kritiko odziva vlade, predvsem ministra in v nekaterih primerih predsednika vlade. Političnim predstavnikom so očitali, da so želeli napoved pomesti pod preprogo, namesto da bi se lotili reševanja gospodarske situacije, ki se zaostuje. Nekateri mediji so namigovali na to, da bo vlada zaradi pesimističnih napovedi zamenjala direktorja UMAR. Izpostavili so tudi dejstvo, da bo morala vlada zaradi spremenjenih napovedi popraviti proračunske dokumente, ki so sicer že v postopku sprejemanja.

Politiki so se na Pomladansko napoved odzvali zelo različno. Predsednik vlade ji je namenil tako veliko pozornost, da jo je v nasprotju z uredbo javnosti predstavil celo pred seznanitvijo na vladi. Po predstavitvi številčk pa je želel javnost pomiriti z izjavo, da se bo vlada na resnost situacije ustrezno odzvala. V presojo kakovosti napovedi pa se predsednik vlade ni spuščal.

Minister Križanič se je na napoved odzval z veliko mero dvoma o pravilnosti napovedi in poudaril, da v napovedi niso upoštevani vladni ukrepi in da v krznih časih običajni postopki napovedovanja odpovedo. Izrazil je tudi obžalovanje nad tem, da se lahko vlada pri načrtovanju proračuna opira le na napovedi UMAR in ne še na napovedi drugih inštitucij.

V kakovost napovedi je podvomil tudi predsednik države, in sicer se mu je zdela pretirano nizka, sploh v primerjavi z napovedmi nekaterih mednarodnih inštitucij. Za nenavadno je označil tudi velik popravek napovedi navzdol v primerjavi z zadnjo napovedjo.

Jesensko napoved in dogajanje, povezano z njenim izidom, sta komentirala takratni minister za finance in predsednik vlade. Minister za finance je pojasnil razloge za odložitev dokončne razprave na vladi glede napovedi, predsednik vlade pa se je oglasil pred naslednjo sejo vlade in pojasnil, da vlada na pripravo napovedi UMAR nima vpliva.

Podjetniki so za razliko od predstavnikov drugih javnosti pritrdili napovedi, češ da napovedi odražajo to, kar na trgu sami že nekaj časa opažajo. Napovedi ocenjujejo večinoma kot korak v pravo smer, ocenjujejo pa, da so napovedi UMAR, podobno kot njihova poslovna pričakovanja, v teh okoliščinah zelo negotove.

Odzivov podjetnikov na jesensko napoved nisem zasledila, kar je verjetno posledica tega, da se je javna debata o napovedi nanašala predvsem na politične odločitve oziroma na potek seznanjanja z napovedjo.

V kategorijo **drugih javnosti** sta se uvrstili le dve izjavi v kontekstu Pomladanske napovedi, in sicer izjava predstavnika sindikatov in nadzornega sveta ene izmed bank. Medtem ko je predstavnik sindikatov ostro kritiziral napoved kot nesprejemljivo, so se v nadzornem svetu v izjavi usmerili v reševanje razmer, na katere opozarja nova napoved.

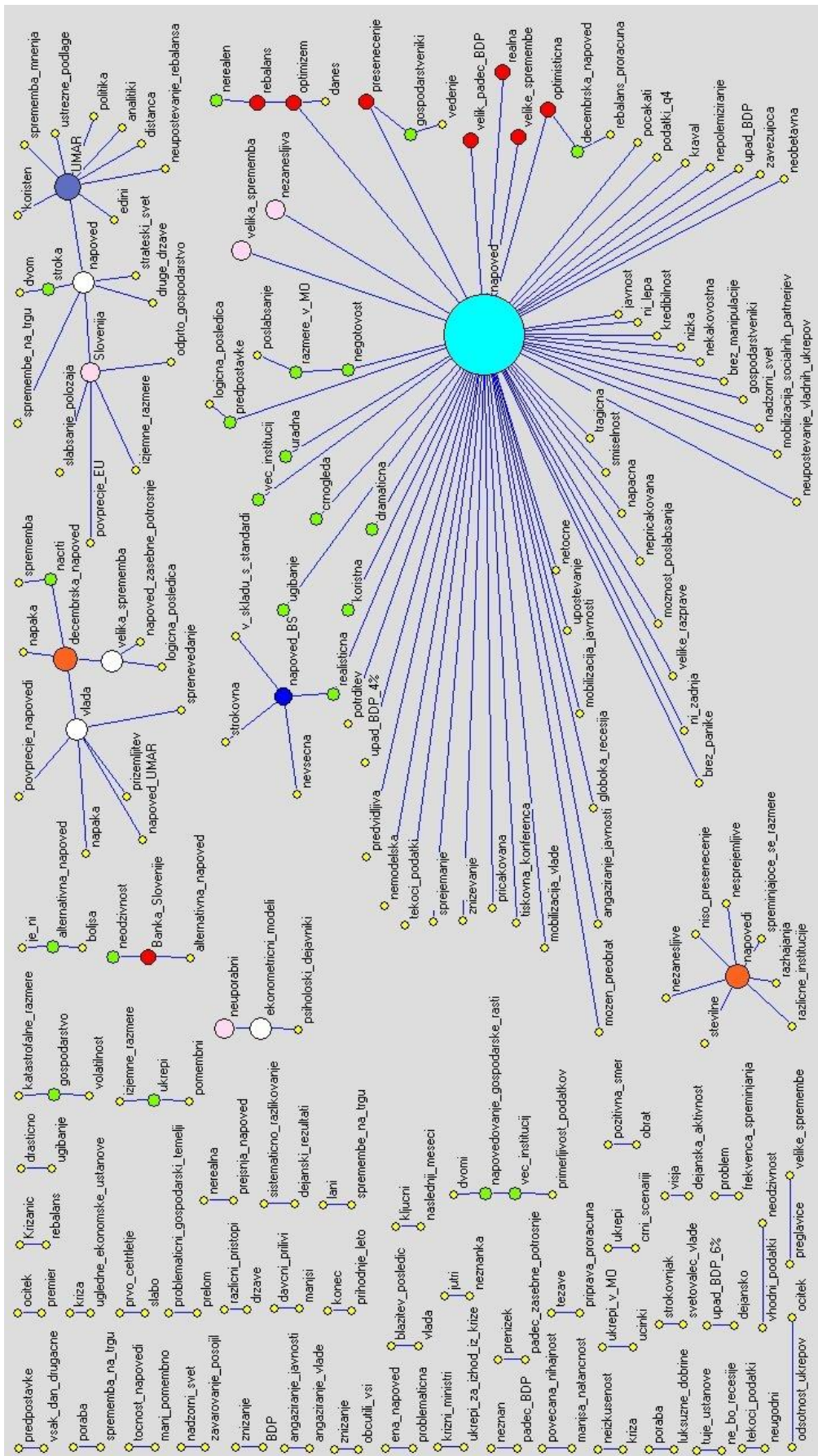
S kliping metodo sem torej zbrala in povzela bistvo izjav različnih javnosti. Na ta način podajam pregled, kakšno mnenje o napovedi so si ustvarili predstavniki različnih javnosti in ga tudi sporočili medijskemu občinstvu.

V nadaljevanju s programom PAJEK skušam prikazati, katera so bila tista ključna sporočila, ki jo je medijsko občinstvo dobilo na podlagi komentarjev oziroma vrednostnih ocen napovedi.

2.5.3 Ključna sporočila predstavnikov različnih javnosti medijskemu občinstvu (mrežna analiza z uporabo programa PAJEK)

2.5.3.1 Pomladanska napoved

Slika 7: Omrežje sporočil na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti ob izidu Pomladanske napovedi

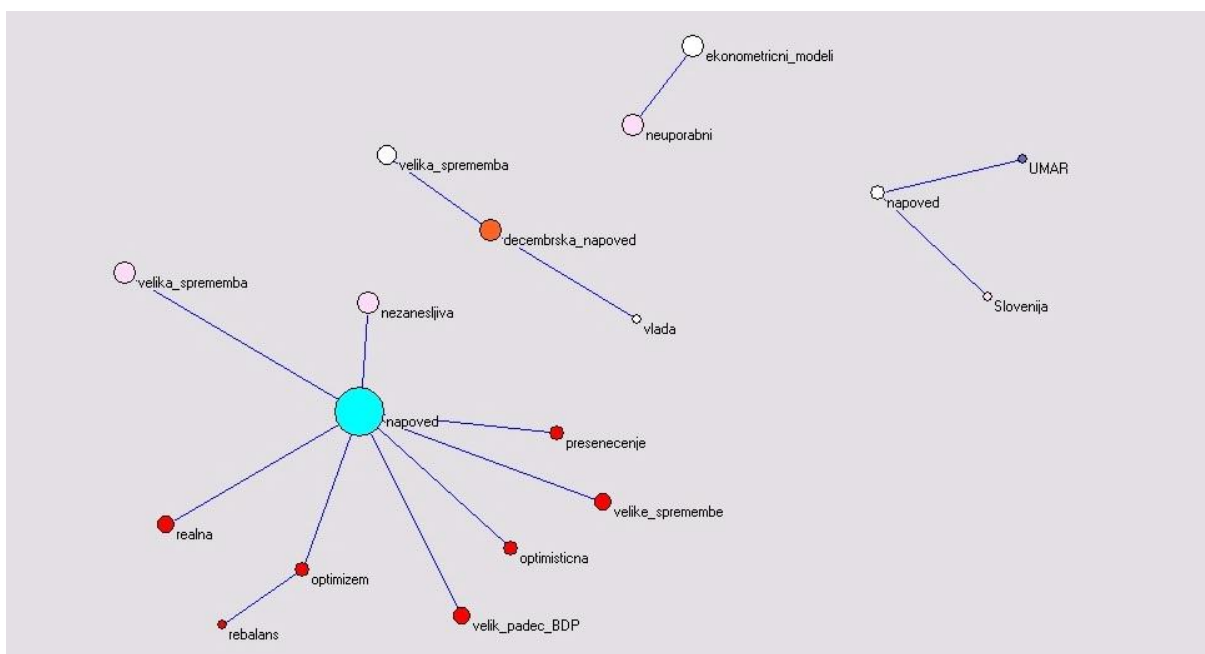
Vir: Prirejeno po B. Hren & L. Nuredini, Od kod denar za financiranje primanjkljaja, 2009, str. 19;

M. Repovž, *Bistveno bliže realnemu stanju*, 2009, str. 3; B. Hren, S. Morozov, L. Nuredini & P. Cirman, *BDP bo strmoglavil za štiri odstotke*, 2009, str. 21; B. Hren & S. Zimic, *Razlika v napovedih BDP ni normalna*, 2009, str. 10–14; B. Hren & L. Nuredini, *Od kod denar za financiranje primanjkljaja*, 2009, str. 19; N. Gole, *BDP naj bi se skrčil kar za štiri odstotke*, 2009, str. 1; A. Basle & J. Zalaznik, *Pas bo treba zategniti*, 2009, str. 2; J. Prašnikar, *Podjetja le prazne školjke brez dela in zaslужka*, 2009, str. 10; B. Mekina, *Krizi smo se sami izpostavili*, 2009, str. 25 in 26; I. Masten, *Nenormalne napovedi*, 2009, str. 21; B. Kovač, *Malo resnosti. Čas je.*, 2009, str. 35; M. Repovž, *Puška ni nevarna, dokler ni v rokah bedaka ali kriminalca*, 2009, str. 3; K. Matejčič, *Strateški svet: Slovenija potrebuje strukturne ukrepe, ne gasilstva*, 2009, str. 8; J. Zupanič, *Gospodarska rast v globok minus*, 2009, str. 3; J. Trampuš & G. Repovž, *Intervju, Borut Pahor, premier*, 2009, str. 36; G. Repovž, *Intervju: Dr. Franc Križanič, minister za finance*, 2009, str. 35; B. Piano, *Türk ne verjame Umarju*, 2009, Delo, str. 15, I. Vidic, *Kriza, ki še nima dna*, 2009, str. 6; M. Jenko, *Pol leta po padcu Lehmana*, 2009, str. 1; N. Gole, *BDP naj bi se skrčil kar za štiri odstotke*, 2009, str. 1; P. Sovdat, *Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih štirih odstotkov?*, 2009, str. 4; S. Šurla, *Lastništvo nad gospodarstvom bi moralo biti bolj razpršeno*, 2009, str. 26; M. Repovž, *Bistveno bliže realnemu stanju*, 2009, str. 3, B. M., *Na radikalne ukrepe radikalen odziv*, 2009, str. 9; U. Červek, *V NKBM bodo bolj pazili na zavarovanja svojih posojil*, 2009, str. 15.

V tem omrežju se pokaže zgoščenost konceptov okoli ključne besede napoved, ki ima visoko particijsko vrednost (nad 60). Sledi še nekaj ključnih poudarkov, ki pa po particijski vrednosti močno zaostajajo za konceptom napovedi. Za lažjo analizo v nadaljevanju prikazujem koncepte s particijsko vrednostjo tri ali več.

Slika 8: Omrežje ključnih sporočil z največjo particijsko vrednostjo na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti ob izidu Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj

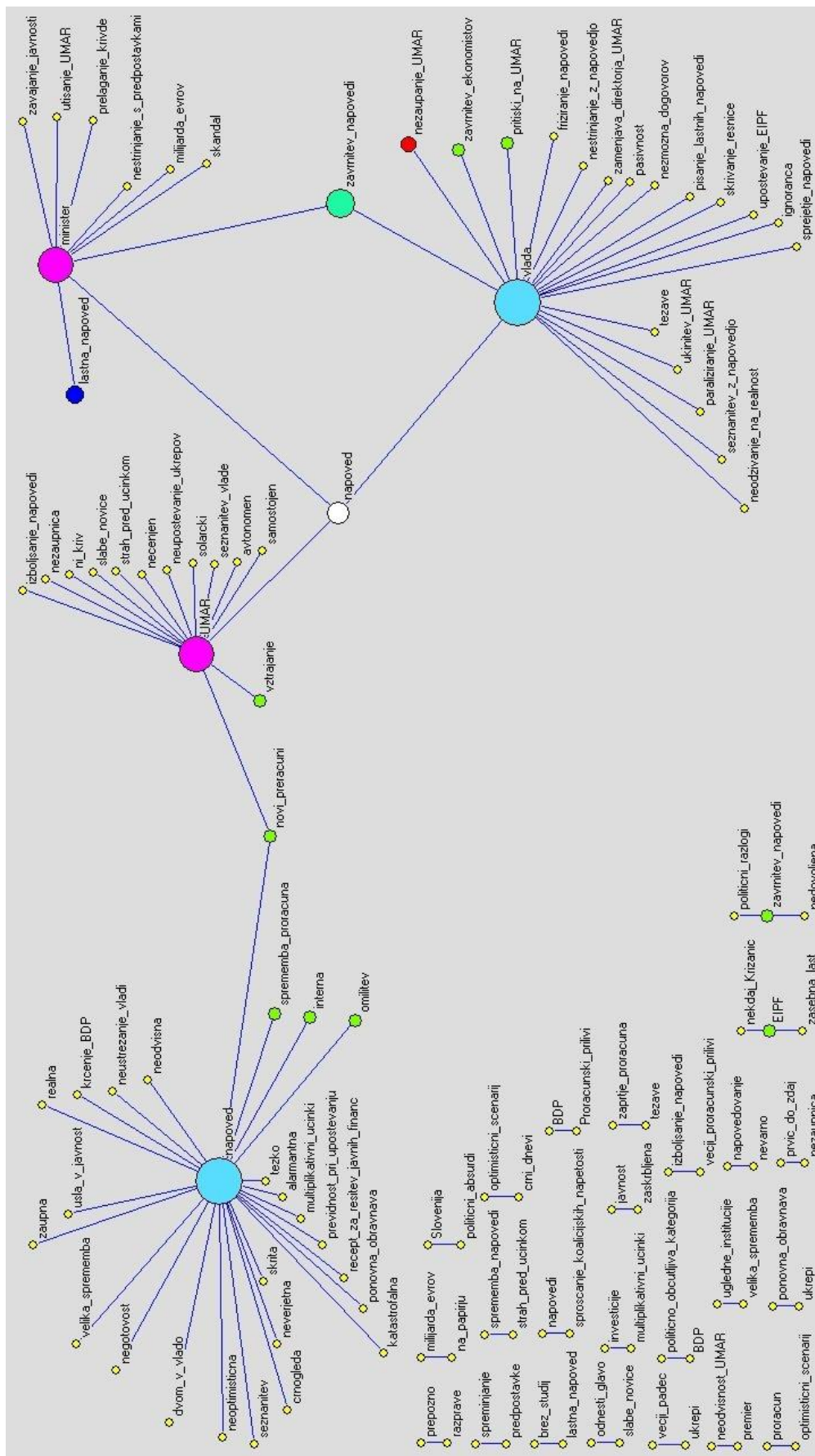
Vir: Glej Sliko 7.

V nasprotju z omrežji, vezanimi na sporočilo za javnost UMAR, se v omrežju, ki je izrisano na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti, pojavi zgoščenost besed okoli koncepta

napoved. Ta pa je povezan predvsem s koncepti, ki označujejo njeno vrednotenje, kot so presenečenje, optimizem, nezanesljivost, realnost in velike spremembe. Poleg ključnega koncepta napovedi imajo visoko partijsko vrednost še koncept decembrske, torej prejšnje napovedi, ki je povezan s konceptom velike spremembe in vlade, ekonometrični modeli, ki so povezani s konceptom neuporabnosti, in koncept napovedi v povezavi z inštitucijo UMAR in Slovenijo.

2.5.3.2 Jesenska napoved

Slika 9: Omrežje sporočil na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti ob izidu Jesenske napovedi

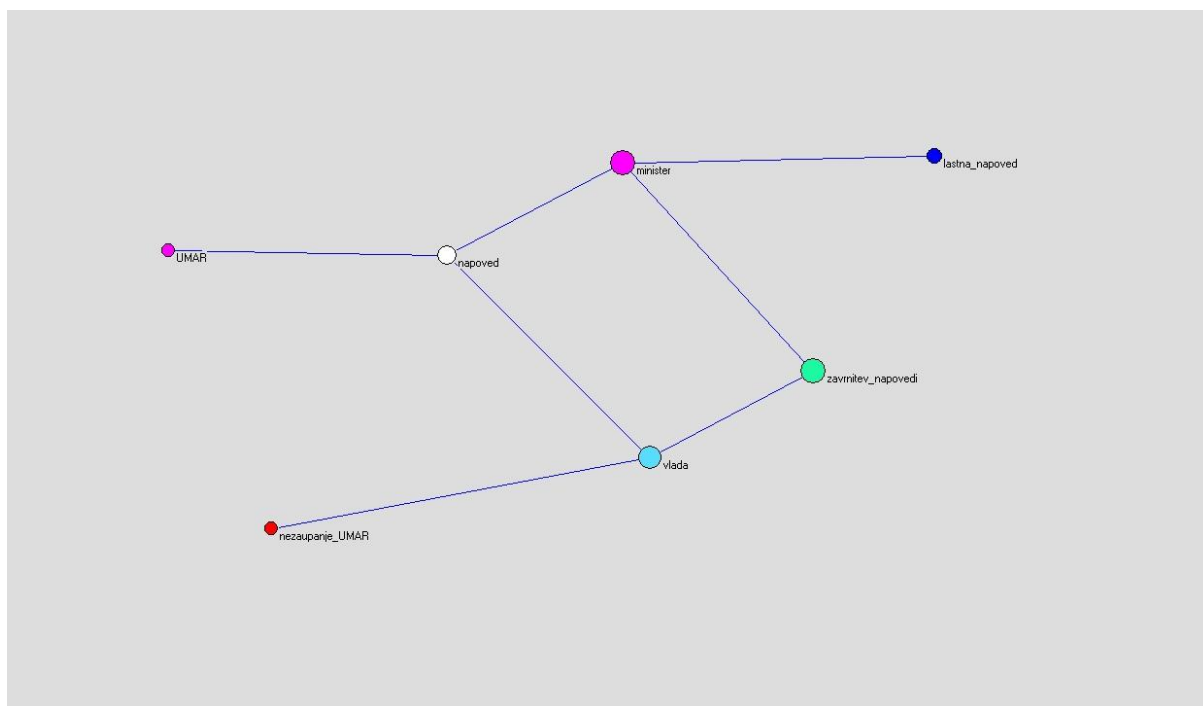

Vir: M. Jenko, Guverner Marko Kranjec: Bančni sistem je stabilen, 2009, str. 9; V. Petrovič, Omižje [televizijska oddaja], 2009;

M. Vukelič & M. Jenko, *Vlada ni sprejela jesenske gospodarske napovedi*, 2009, str. 1; M. Weiss, K. Lipnik & K. Matejčič, *Razkrivamo, zakaj vlada zadržuje Umarjevo novo napoved in kakšna je*, 2009, str. 8; T. Starič, M. Jenko & M. Belovič, *Proračun za silo pod streho, vlada tudi*, 2009, str. 1; B. Traven (urednik), *Svet na Kanalu A [televizijska oddaja]*, 2009; B. Hren, *Nespodobni izračuni ...*, 2009, str. 3; M. Jenko, *Je vlada rešena?*, 2009, Delo, str. 1.; M. Jenko, *Franc Križanič*, 2009, Delo, priloga FT, str. 9; M. Jenko, *Ko izgubljam vsi*, 2009, str. 1; V. Kocjan, *Nazaj v razsuti socializem*, 2009, str. 10; T. Perovič (urednik), *24ur [televizijska oddaja]*, 2009; S. Šurla, *Čakajoč Angelo Merkel*, 2009, str. 3; V. Jerman, *5,300.000 za srbske penzije*, 2009, Slovenske novice, str. 2; J. Sever, *Na volitve?*, 2009, Vest.si.

V nasprotju s Pomladansko napovedjo se pri Jesenski kaže, da se izjave niso toliko zgoščale zgolj okoli napovedi, ampak so veliko bolj enakomerno porazdeljene med več konceptov s partijsko vrednostjo okoli 30. Za lažjo analizo omrežje poenostavljam in prikazujem koncepte s partijsko vrednostjo tri ali več.

Slika 10: Omrežje ključnih sporočil z največjo partijsko vrednostjo na podlagi izjav predstavnikov različnih javnosti ob izidu Jesenske napovedi gospodarskih gibanj

Vir: Glej Sliko 9.

Omrežje odzivov predstavnikov različnih javnosti kaže največjo povezanost konceptov med seboj. Koncept napovedi se povezuje z ministrom, ta pa s konceptom ministrove lastne napovedi in zavrnitve napovedi UMAR. Nadalje se koncept vlade povezuje s konceptom nezaupanja UMAR, kar je pokazala tudi analiza s kliping tehniko.

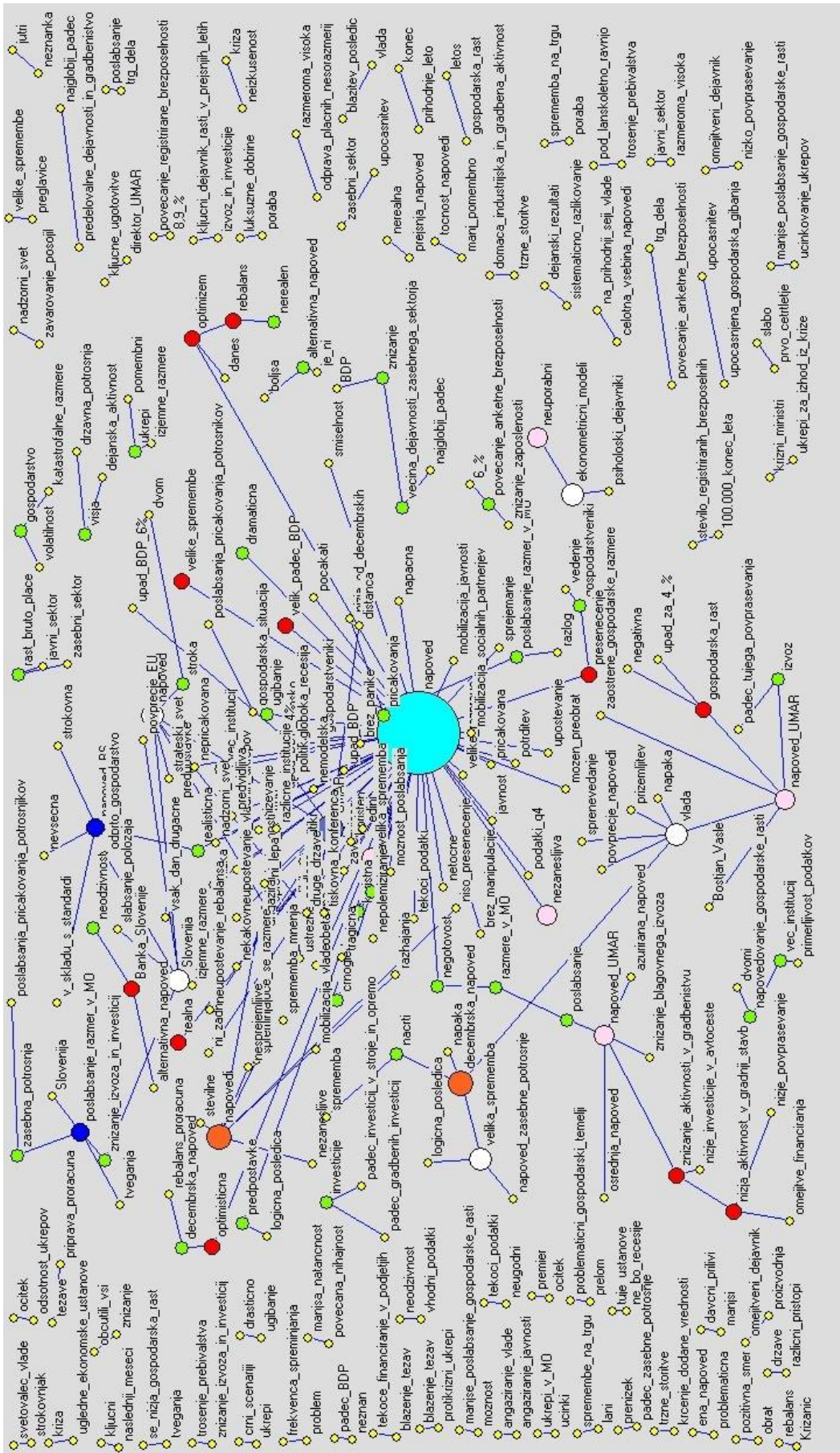
Znana so torej ključna sporočila, ki so jih medijskemu občinstvu podali UMAR in predstavniki različnih javnosti. Za analizo ključnih sporočil, ki so bila dana medijskemu občinstvu, pa je

ključnega pomena zbirni pregled, saj bralci oziroma poslušalci spremljajo celotne prispevke, ki so največkrat kombinacija povzetka UMAR-jevih sporočil za javnost in komentarjev predstavnikov različnih javnosti.

2.5.4 Ključna sporočila, ki izhajajo iz vseh informacij, ki so bile na voljo medijskemu občinstvu

2.5.4.1 Pomladanska napoved

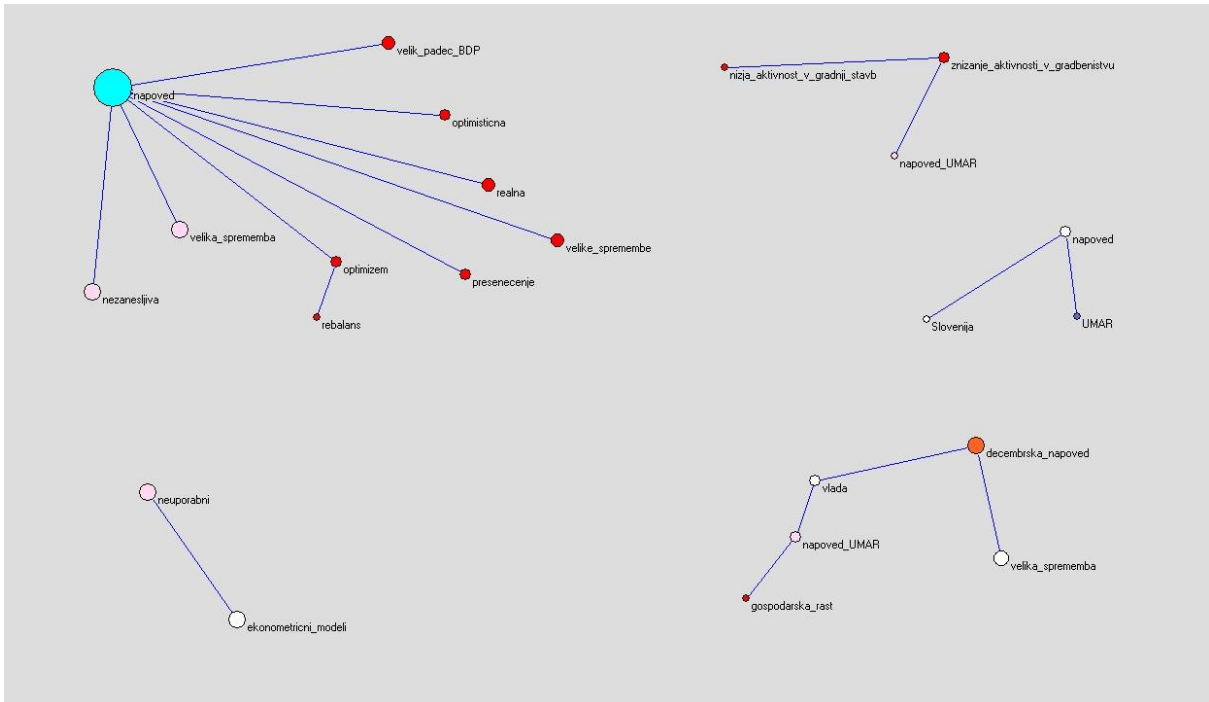
Slika 11: Omrežje sporočil na podlagi vseh informacij, ki so bile medijske napovedi na voljo ob izidu Pomladanske napovedi

Vir: Glej Sliko 7; Znižanje gospodarske aktivnosti v letošnjem letu, 2013.

Po pričakovanjih je v tej sliki izrisanih največ konceptov, saj gre za nabor vseh sporočil, k so bili medijskemu občinstvu podani ob izidu Pomladanske napovedi. Dokler omrežja ne omejim na koncepte z najvišjo partijsko vrednostjo (tri ali več), težko izluščim ključna sporočila.

Slika 12: Omrežje sporočil z najvišjo partijsko vrednostjo na podlagi vseh informacij, ki so bile medijskemu občinstvu na voljo ob izidu Pomladanske napovedi

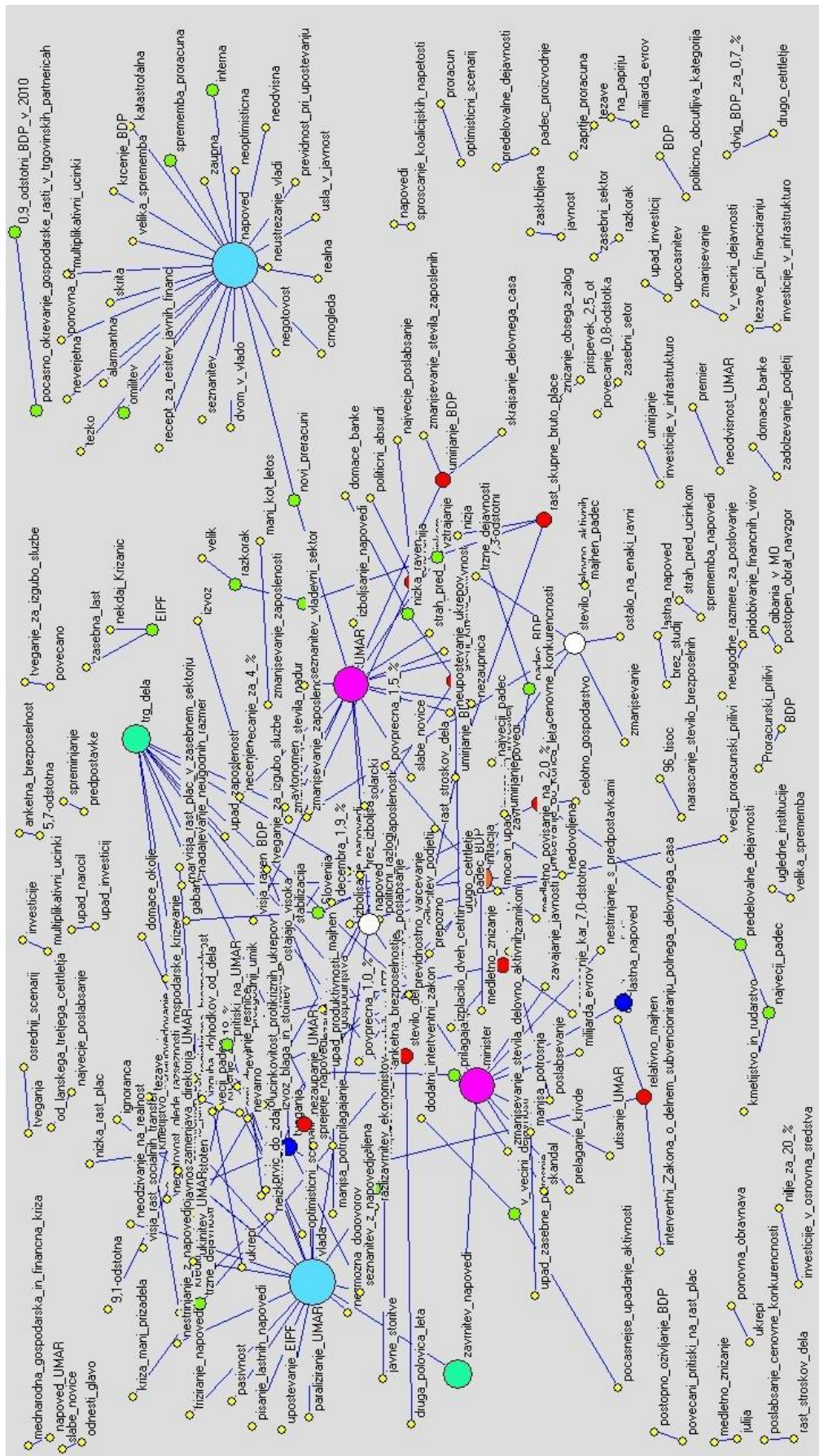

Vir: Glej Sliko 7; Znižanje gospodarske aktivnosti v letošnjem letu, 2013.

Koncept z najvišjo partijsko vrednostjo (nad 70) pri Pomladanski napovedi je napoved, koncepti, s katerimi se povezuje, pa so predvsem vrednostni: nezanesljivost, velika sprememba, optimizem, presenečenje, realnost idr. Prevladujejo torej sporočila, ki so jih medijskemu občinstvu sporočali predstavniki različnih javnosti, predvsem strokovnjaki. Izpostavljen je tudi koncept decembrske, torej prejšnje napovedi. Veliko razliko med napovedma so ravno tako izpostavljali predvsem strokovnjaki in politiki. Izstopa tudi koncept neuporabnih ekonometričnih modelov, na kar so ravno tako opozarjali strokovnjaki. Preostala dva sklopa konceptov sta povezana predvsem s sporočili, ki so jih medijskemu občinstvu posredovali na UMAR.

2.5.4.2 Jesenska napoved

Slika 13: Omrežje sporočil na podlagi vseh informacij, ki so bile medijskemu občinstvu na voljo ob izidu Jesenske napovedi

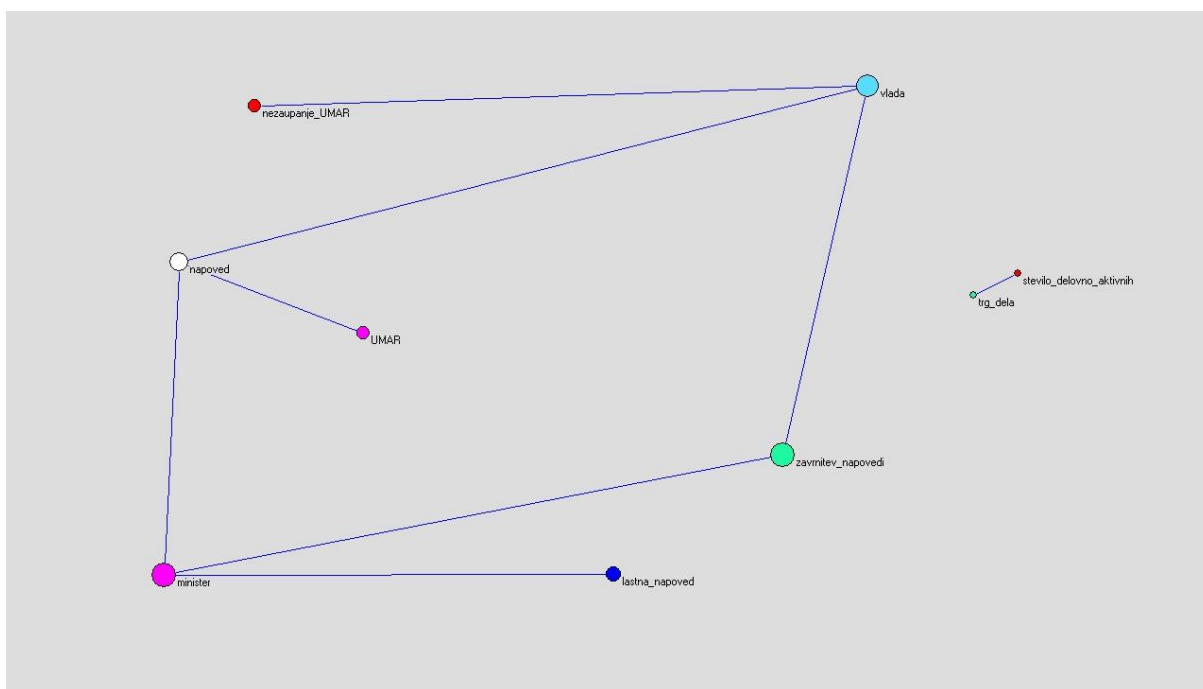

Vir: Glej Sliko 9: Zaradi krize letos več kot 7-odstotni padec BDP, prihodnje leto skromna, 0,9-odstotna rast, 2013.

Podobno kot pri Pomladanski napovedi je treba tudi v tem primeru za analizo izluščiti zgolj koncepte z visoko partijsko vrednostjo (tri ali več). Vidi pa se, da v nasprotju s Pomladansko napovedjo pri Jesenski napovedi ne gre za izrazito zgoščenost sporočil okoli enega koncepta.

Slika 14: Omrežje sporočil z najvišjo partijsko vrednostjo na podlagi vseh informacij, ki so bile medijskemu občinstvu na voljo ob izidu Jesenske napovedi

Vir: Glej Sliko 9; Zaradi krize letos več kot 7-odstotni padec BDP, prihodnje leto skromna, 0,9-odstotna rast, 2013.

Tudi ko izrišem omrežje vseh sporočil, ki so bila posredovana medijskemu občinstvu, ugotovim, da so bili ključni koncepti pri Jesenski napovedi precej bolj enakovredno zastopani in veliko bolj povezani med seboj. V ospredju so predvsem koncepti ministra, zavrnitve napovedi in vlade, ki se povezujejo s koncepti nezaupanja UMAR, minister pa je povezan še s konceptom lastne napovedi. Pri Jesenski napovedi konceptov, ki izhajajo iz sporočila za javnost UMAR, skoraj ni, saj so v ospredju koncepti, ki izhajajo iz očitkov vladi in ministrov, ki so jih glasno izražali predvsem predstavniki medijev. Tudi z izrisom omrežja s programom PAJEK lahko torej ugotovim, da je javna diskusija ob izidu Jesenske napovedi potekala predvsem okoli ravnanja vlade in ministrov, veliko manj pa okoli vsebine in strokovnosti napovedi.

Iz dobljene analize lahko torej izluščim dve ključni sporočili: prvo je, da javno mnenje ob izidu napovedi pomembno kreirajo predstavniki strokovne javnosti. Njim mediji posvečajo največ pozornosti in njihova sporočila posledično prodrejo v ospredje. Drugo sporočilo pa je,

da je pri objavi napovedi izredno pomembno, kako se na napoved odzovejo predstavniki politične javnosti. Predstavniki medijev namreč pričakujejo, da se bodo napovedi posvetili z vso resnostjo in da bodo hkrati z njo ponudili tudi ustrezne ukrepe, kako bodo situacijo reševali. Medtem ko se je strokovna debata okoli Pomladanske napovedi vrtela predvsem okoli vrednotenja oziroma strokovne ocene pravilnosti napovedi, iz analize sledi, da politični javnosti tovrstno vrednotenje v medijih ni dovoljeno, ampak se od nje pričakuje predvsem reakcija oziroma ukrepanje.

2.6 Ugotovitve in priporočila na podlagi analize

Iz omenjene analize izhaja, da je za napovedi gospodarskih gibanj v različnih javnostih veliko zanimanje, kar se še posebej izrazi v času krize, ko je negotovost glede blagostanja prebivalstva v srednjeročni prihodnosti največja. Analiza pokaže predvsem dve ključni sporočili. Prvo je pomembno predvsem za **pripravljalce napovedi**: po izidu Pomladanske napovedi se jasno pokaže, da so najmočnejša skupina, ki najlažje in najpogosteje prodre v medije s svojimi mnenji oziroma so zanje naprošeni, strokovnjaki. Koncept napovedi se namreč povezuje predvsem s koncepti, ki označujejo njeno vrednotenje, kot so presenečenje, optimizem, nezanesljivost, realnost in velike spremembe. Te koncepte pa so v veliki večini izražali predstavniki strokovne javnosti. Morda bi bilo smiselno, če bi imeli pripraviljalci napovedi ob objavi podatkov to v mislih in bi skušali svojo napoved posebej argumentirati strokovni javnosti, s čimer bi se morda izognili nekaterim dvomom in vprašanjem, ki so jih v medijih izražali nekateri predstavniki strokovne javnosti. Na ta način bi se medijska pozornost morda manj vrtela okoli presojanja kakovosti napovedi in bolj okoli reševanja težav, ki jih glede na napovedi prinaša prihodnost.

Drugo priporočilo, ki izhaja iz analize, pa je vezano na **politično javnost**. Pri analizi Jesenske napovedi se namreč pokaže, da so v ospredju predvsem koncepti ministra, zavrnitve napovedi in vlade, ki se povezujejo s koncepti nezaupanja UMAR, minister pa je povezan še s konceptom lastne napovedi. V Jesenski napovedi s komentarji in stališči izstopajo torej predvsem predstavniki medijev, ki so oblikovali enotno stališče, da čas krize, ki nas glede na napovedi čaka, ni primeren čas za presojanje kakovosti in pravilnosti napovedi, ampak je to čas, ko javnost od ustvarjalcev ekonomske politike pričakuje predvsem ukrepe in aktivno pripravo na soočenje s trenutnimi in bodočimi težavami. Od predstavnikov politične javnosti torej mediji pričakujejo aktiven odziv na objavljene napovedi v smislu načina soočenja z negotovo prihodnostjo in ne izražanja dvomov nad pravkar objavljenimi podatki.

2.7 Omejitve analize in izzivi za prihodnje raziskovanje

Predstavljena analiza je izpeljana s pomočjo orodij, ki so mi bila na voljo. S kliping analizo je za raziskavo pridobljenih veliko število prispevkov, ki se nanašajo na Pomladansko in Jesensko napoved. Žal pa ima tudi tako obsežen kliping, kot ga imam na voljo, določene omejitve. Ne vsebuje namreč prispevkov lokalnih medijev, blogov in številnih drugih, predvsem splet-

nih virov. Tako ni mogoče zajeti čisto vseh komentarjev, ki so bili na to temo dani, je pa nabor prispevkov dovolj obsežen, da daje transparentno sliko.

Analiza ima še eno pomembno omejitev – če bi vse prispevke, ki sem jih našla na to temo, želela v celoti prenesti v obliko, primerno za program PAJEK, bi bil to zaradi ogromne količine podatkov prevelik zalogaj. Zato so izjave razdeljene po posameznih javnostih in vsaka je upoštevana le enkrat, čeprav so se nekatere pojavile v večini prispevkov, druge pa le nekajkrat. Na ta način pridobim pregled nad številom predstavnikov različnih javnosti, ki so se oglasili, in prikažem splošno sliko, kaj o napovedih menijo predstavniki posameznih javnosti.

Omenjena analiza zanemari tudi doseg posameznih prispevkov. Nekateri komentarji so bili namreč objavljeni v bolj, drugi v manj spremljanih medijih, kljub temu da so v kliping analizo vključeni le vidnejši mediji. Tako vse izjave zagotovo niso dosegle vseh javnosti. Zagotovo pa so v celoti dosegle UMAR, ki svoje objave redno in celostno spremlja.

Analiza izpostavlja predvsem vrednotenja in komentarje različnih javnosti in zanemarija mesto, kje so bili ti objavljeni. Nekateri so bili namreč uporabljeni že v uvodnih delih prispevkov, nekateri pa šele proti koncu. Ker pozornost bralcev med spremljanjem posameznega prispevka pada, ni nujno, da so bile izjave, objavljene na koncu prispevka, deležne enake pozornosti kot tiste na začetku. Analiza izpušča tudi naslove.

Z analizo podajamo ključna sporočila medijskemu občinstvu. Za nadaljnje raziskovanje pa bi bilo zanimivo analizirati, na kakšen način potem medijsko občinstvo komentira in upošteva napovedi v vsakodnevnem zasebnem načrtovanju življenjskih odločitev. Izziv za nadaljnjo analizo ostaja tudi drugi del cikla napovedovanja, torej kako različne javnosti napoved upoštevajo pri svojih življenjskih odločitvah in na kakšen način se potem to razpoloženje v javnosti zopet prenese v napovedovanje gospodarskih gibanj, ki med drugim upošteva tudi številne kazalnike razpoloženja.

Najbolj jasno je upoštevanje napovedi gospodarskih gibanj v politični javnosti. Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Ur. l. RS, št. 54/2010) namreč pravi, da so napovedi gospodarskih gibanj ter dolgoročne projekcije, ki jih pripravlja UMAR, podlaga za načrtovanje razvojnih politik vlade. Predpostavke gospodarskega razvoja za tekoče in prihodnji dve leti ter ciljni razvojni scenarij za nadaljnji dve leti so osnova za pripravo proračunskega memoranduma, proračuna, razvojnih programov, strategij razvoja in nekaterih drugih pomembnih državnih dokumentov.

Predstavniki medijev napovedi sprejemajo različno – bolj kot odstopa od pričakovanj, večjo pozornost ji namenijo. Izkoristijo jo za svoje osnovno poslanstvo – posredovanje informacij občinstvu in kreiranje javnega mnenja. Predstavniki strokovne javnosti napovedi uporabljajo predvsem za nadaljnje analize, kot izhodišča za številne raziskave.

Ključno vprašanje ostaja, kako poslovna javnost napovedi vgradi v svoje poslovne načrte in odločitve. Delno na to odgovarja napoved Gospodarske zbornice Slovenije, ki napovedi objavlja nekaj mesecev za UMAR-jem in ki vsebuje tudi razpoloženje njihovih članic. Med izzive pa štejem tudi analizo širše javnosti, torej kako državljani upoštevajo napovedi gospodarskih gibanj pri svojih odločitvah o prihodnjih večjih izdatkih.

SKLEP

V magistrski nalogi v ospredje postavljam napovedi gospodarskih gibanj, in sicer Pomladansko in Jesensko napoved gospodarskih gibanj za leto 2009, ki jo je pripravil UMAR kot ključna inštitucija, pristojna za napovedovanje gospodarskih gibanj v Sloveniji. Moja osrednja raziskovalna vprašanja se nanašajo na analizo odzivov predstavnikov štirih različnih javnosti (strokovne, medijske, politične in poslovne) na objavljene napovedi. Namen magistrske naloge je predvsem natančno analizirati omenjene odzive in s tem ponuditi napovedovalcem gospodarskih gibanj odgovor na vprašanje, kako si olajšati oziroma ustrezno prilagoditi predstavitve napovedi gospodarskih gibanj tako, da bodo medijsko občinstvo dosegla želena sporočila.

Analiza pokaže, da v odzivih na napovedi ključno vlogo igrajo predstavniki strokovne javnosti, ki so se na napoved tudi pogosto in obširno odzvali. Predvsem pri Pomladanski napovedi so njihova sporočila najuspešneje prodrli do medijskega občinstva. Pomembno vlogo pa imajo tudi odzivi predstavnikov politične javnosti. To se pokaže predvsem pri Jesenski napovedi, ko se sicer predstavniki politične javnosti niso pogosto in v velikem številu odzvali na napovedi, so pa sprožili val komentarjev in kritik predstavnikov medijske javnosti.

Magistrska naloga prinaša predvsem dve ključni priporočili – prvo se nanaša na **pripravljalce napovedi**, saj se je izkazalo, da je strokovna javnost tista, ki zaradi velike medijske pozornosti ključno prispeva k ustvarjanju javnega mnenja. Posledično bi bilo smiselno ob predstavitvi napovedi tej javnosti posvetiti posebno pozornost in odpraviti morebitna nerazumevanja in odprta vprašanja, ki se sicer pojavijo v medijskih zapisih. Druga ključna ugotovitev pa je, da medijska in širša javnost od predstavnikov **politične javnosti** pričakuje, da napoved vzame kot osnovo oziroma izhodišče za svoje prihodnje ravnanje in ne kot predmet razprave o pravilnosti in strokovnosti napovedi.

Analiza ob nekaterih omejitvah odpira številna vprašanja oziroma ideje za nadaljnje raziskovanje. Magistrska naloga namreč predstavlja le prvih nekaj korakov v ciklu napovedovanja gospodarskih gibanj. Predstavlja poteke in načine napovedovanja, rezultate napovedovanja in predvsem odzive različnih javnosti. Med izzive pa štejem nadaljnjo analizo upoštevanja napovedi gospodarskih gibanj v različnih javnostih, torej ustvarjanja določene klime v javnosti oziroma pričakovanj o kakovosti življenja v srednjeročnem obdobju. To razpoloženje v javnosti pa v določeni meri napovedovalci gospodarskih gibanj upoštevajo pri pripravi naslednjih napovedi.

LITERATURA IN VIRI

1. Banka Slovenije. (2002). *Uresničevanje kratkoročnih usmeritev denarne politike Banke Slovenije*. Ljubljana: Banka Slovenije.
2. Banka Slovenije. (2007a). *Poročilo o cenovni stabilnosti*. Ljubljana: Banka Slovenije.
3. Banka Slovenije. (2007b). *Poročilo o cenovni stabilnosti*. Ljubljana: Banka Slovenije.
4. Banka Slovenije. (2008a). *Poročilo o cenovni stabilnosti*. Ljubljana: Banka Slovenije.
5. Banka Slovenije. (2008b). *Poročilo o cenovni stabilnosti*. Ljubljana: Banka Slovenije.
6. Banka Slovenije. (2009a). *Poročilo o cenovni stabilnosti*. Ljubljana: Banka Slovenije.
7. Banka Slovenije. (2009b). *Poročilo o cenovni stabilnosti*. Ljubljana: Banka Slovenije.
8. Batagelj, V., & Mrvar, A. (2012). Pajek: Program for large network analysis. Najdeno 20. novembra 2012 na spletnem naslovu <http://vlado.fmf.uni-lj.si/pub/networks/pajek/>
9. *Bruto domači proizvod in bruto nacionalni dohodek, Slovenija, letno*. Najdeno 11. maja 2012 na spletnem naslovu <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>
10. Berg, B. L (2001). *Qualitative Research Methods for the Social Sciences* (various editions). USA: Allyn & Bacon.
11. Bukatarevič, V. (2007). *Natančnost napovedi Banke Slovenije v obdobju 2001 do 2006*. Ljubljana: Banka Slovenije.
12. Basle, A., & Zalaznik, J. (2009, 25. marec). Pas bo treba zategniti. *Žurnal24*, str. 2.
13. Bowles, C., Friz., R., Genre, V., Kenny, G., Meyler A. & Rautanen, T. (2007). The ECB survey of professional forecasters (SPF). A review after eight years' experience. *Occasional paper series* (No 59), European Central Bank. Najdeno 3. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.ecb.int/pub/pdf/scpops/ecbocp59.pdf>
14. Clements, M., & Hendry, D. (2002). An Overview od Economic Forecasting. V Clements, M., & Hendry, D. (ur.), *Economic Forecasting* (1–18). Oxford: Blackwell Publisher ltd.
15. Congress of the United States, Congressional Budget Office (2013, januar). *CBO's Economic Forecasting Record: 2013 Update*. USA: CBO.
16. Červek, U. (2009, 29. april). V NKBM bodo bolj pazili na zavarovanja svojih posojil. *Delo*, str.15.
17. Diebold, F. X. (2007). *Elements of Forecasting* (4th ed.). USA: Thompson South–Western.
18. Dunstan, K., Gallery, G., & Phuong Truong, T. (2008). How do firms manage their earnings forecasts strategy? A New Zealand study. *Working paper series* (No 62). Najdeno 30. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.victoria.ac.nz/errors/sacl-404.html>
19. Na radikalne ukrepe radikalen odziv. (2009, 4. april). *Delavska enotnost*, str. 9.
20. *EIPF – Publikacije*. Najdeno 12. septembra 2012 na spletnem naslovu <http://www.eipf.si/publikacije.html>
21. Elo, S., & Kyngäs, H. (2007). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced Nursing*. 62(1), 107–115.
22. Evropska komisija. (2007). *Autumn economic forecasts 2007–2009*. Bruselj: Evropska komisija.

23. Fiskalni svet. (2012). *Letno poročilo fiskalnega sveta 2012 (Ocena javnofinančne politike Slovenije 2011–2012)*. Ljubljana: Fiskalni svet.
24. Frale, C., & Raponi, V. (2012, marec). Revisions in official data and forecasting. *Working papers*, Italian Ministry of Economy and Finance. Najdeno 30. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://ssrn.com/abstract=2033187>
25. *Getting Pajek: A software for large networks*. Najdeno 10. decembra 2012 na spletnem naslovu <http://www.ccsr.ac.uk/methods/publications/snacourse/pajek.html>
26. Gole, N. (2009, 25. marec). BDP naj bi se skrčil kar za štiri odstotke. *Delo*, str. 1.
27. Gospodarska zbornica Slovenije. (2012). *Ocene in napovedi makroekonomskih kazalcev Slovenije, 2011–2012*. Ljubljana: GZS. Najdeno 30. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://skep.gzs.si/slo/clanki/57601>
28. Hertz, R. (1996). Introduction: Ethics, reflexivity and voice. *Qualitative sociology* 19, 3–9.
29. Hren, B. (2009, 26. marec). Kdor visoko leta ... *Dnevnik*, str. 3.
30. Hren, B. (2009, 26. september). Nespodobni izračuni ... *Dnevnik*, str. 3.
31. Hren, B., & Nuredini, L. (2009, 26. marec). Od kod denar za financiranje primanjkljaja. *Dnevnik*, str. 19.
32. Hren, B., & Zimic, S. (2009, 28. marec). Razlika v napovedih BDP ni normalna. *Dnevnik, Objektiv*, 10–14.
33. Hren, B., Morozov, S., Nuredini, L., & Cirman, P. (2009, 25. marec). BDP bo strmoglavil za štiri odstotke. *Dnevnik*, str. 21.
34. Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1278.
35. International Monetary Fund, Independent Evaluation Office (2013). *IMF Forecasts: Process, Quality and Country Perspective*. Brussels: IMF.
36. Jagrič, T. (2010). Ovrednotenje makroekonomskih napovedi za Slovenijo v obdobju 1997–2009. *IB revija*, 2 (2012), 41–56.
37. Jenko, M. (2009, 25. marec). Ko izgubljam vsi. *Delo*, str. 1
38. Jenko, M. (2009, 28. marec). Pol leta po padcu Lehmana. *Delo*, str. 1.
39. Jenko, M. (2009, 28. september). Franc Križanič. *Delo, priloga FT*, str. 9.
40. Jenko, M. (2009, 30. september). Je vlada rešena? *Delo*, str. 1.
41. Jenko, M. (2009, 1. oktober). Guverner Marko Kranjec: Bančni sistem je stabilen. *Delo*, str. 9.
42. Jerman, V. (2009, 30. september). 5,300.000 za srbske penzije. *Slovenske novice*, str. 2.
43. Kocjan, V. (2009, 10. oktober). Nazaj v razsuti socializem. *Demokracija*, str. 10.
44. Kordež, B. (2012, 19. marec). Umarjeva napoved 0,9-odstotnega padca BDP je morda točna, zelo verjetno pa ni. *Razgledi.net*. Najdeno 3. maja 2012 na spletnem naslovu <http://www.razgledi.net/2012/03/19/umarjeva-napoved-09-odstotnega-padca-bdp-je-morda-tocna-zelo-verjetno-pa-ni/>
45. Košir, D. (2009, 25. marec). Tragičen dan. *Delo*, str. 1.
46. Kovač, B. (2009, 3. april). Malo resnosti. Čas je. *Mladina*, str. 35.

47. Mayring, P. (2000). Qualitative content analysis. *Forum: Qualitative Social Research*, 1(2). Najdeno 26. decembra 2012 na spletnem naslovu <http://217.160.35.246/fqs-texte/2-00/2-00mayring-e.pdf>
48. Masten, I. (2009, 31. marec). Nenormalne napovedi. *Dnevnik*, str. 21.
49. Matejčič, K. (2009, 25. marec). Strateški svet: Slovenija potrebuje strukturne ukrepe, ne pa gasilstva. *Finance*, str. 8.
50. Mekina, B. (2009, 3. april). Krizi smo se sami izpostavili. *Mladina*, 25–26.
51. Perovič, T. (urednik). (2009, 25. september). *24 ur* [televizijska oddaja]. Ljubljana: POP TV.
52. Petrovčič, V. (urednica). (2009, 16. september). *Omizje* [televizijska oddaja]. Ljubljana: RTV SLO.
53. Piano, B. (2009, 31. marec). Türk ne verjame Umarju. *Delo*, str. 15.
54. Pintar, E. M. (2009, 2. oktober). Umarjeve astrološke napovedi. *Finance*, str. 12.
55. *Področje delovanja*. Najdeno 12. septembra 2012 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/o_umar/podrocje_delovanja/
56. Prašnikar, J. (2009, 28. marec). Podjetja le prazne školjke brez dela in zaslužka? *Delo*, str. 10.
57. *Računalniški program txt2pajek*. Najdeno 30. oktobra 2012 na spletnem naslovu <http://vlado.fmf.uni-lj.si/pub/networks/pajek/howto/text2pajek.htm>
58. Računsko sodišče. (2012, 28. avgust). *Revizijsko poročilo. Učinkovitost priprave proračunov Republike Slovenije za leti 2011 in 2012*. Ljubljana: Računsko sodišče.
59. Repovž, G. (2009, 17. april). Intervju: Dr. Franc Križanič, minister za finance. *Mladina*, str. 35.
60. Repovž, M. (2009, 26. marec). Bistveno bliže realnemu stanju. *Delo*, str. 3.
61. Repovž, M. (2009, 25. april). Puška ni nevarna, dokler ni v rokah bedaka ali kriminalca. *Delo, Sobotna priloga*, str. 4.
62. Scott Armstrong, J. (2003). Review of Roy Batchelor, How useful are the forecasts of intergovernmental agencies? The IMF and OECD versus the consensus. *Marketing Papers*. Najdeno 30. aprila 2012 na spletnem naslovu http://repository.upenn.edu/marketing_papers/153
63. Sever, J. (2009, 25. september). Na volitve? *Vest.si*. Najdeno 30. oktobra 2012 na spletnem naslovu <http://www.vest.si/2009/09/25/na-volitve/>
64. Singer, M. (1997). Thoughts of a Nonmillenarian. V *Bulletin of the American Academy of Arts and Sciences*, 1997, 51 (2), 39.
65. *SKEP – analitska skupina GZS*. Najdeno 12. septembra 2012 na spletnem naslovu http://skep.gzs.si/slo/predstavitev_skep
66. *Slovenia Economic Forecast*. Najdeno 12. septembra 2012 na spletnem naslovu http://www.consensuseconomics.com/Slovenia_Economic_Forecasts.htm
67. *Slovenia – European Commission*. Najdeno 12. septembra 2012 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/countries/slovenia_en.htm
68. Sovdat, P. (2009, 26. marec). Bo gospodarstvo upadlo še bolj od napovedanih štirih odstotkov? *Finance*, str. 4.

69. Starič, T., Jenko, M., & Belovič, M. (2009, 30. september). Proračun za silo pod streho, vlada tudi. *Delo*, str. 1.
70. Šimac, J. (2009, 24. marec). Pahor: Slovenija letos s štiriodstotnim znižanjem BDP. Najdeno 28. avgusta 2012 na spletnem naslovu *Financ* <http://www.finance.si/241972/Pahor-Slovenija-letos-s-%C5%A1tiriodstotnim-zni%C5%BEanjem-BDP>
71. Šurla, S. (2009, 14. april). Lastništvo nad gospodarstvom bi moralo biti bolj razpršeno. *Reporter*, str. 26.
72. Šurla, S. (2009, 28. september). Čakajoč Angelo Merkel. *Reporter*, str. 3.
73. Trampuš, J., & Repovž, G. (2009, 27. marec). Intervju, Borut Pahor, premier. *Mladina*, str. 36.
74. Traven, B. (urednik). (2009, 25. september). *Svet na Kanalu A* [televizijska oddaja]. Ljubljana: Kanal A.
75. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2007a). *Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2007*. Ljubljana: UMAR.
76. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2007b). *Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007*. Ljubljana: UMAR.
77. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (2008a). *Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2008*. Ljubljana: UMAR.
78. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2008b). *Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2008*. Ljubljana: UMAR.
79. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2008c). *Ažurirana jesenska napoved gospodarskih gibanj 2008*. Ljubljana: UMAR.
80. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2009a). *Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2009*. Ljubljana: UMAR.
81. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2009b). *Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009*. Ljubljana: UMAR.
82. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2010). *Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2010*. Ljubljana: UMAR.
83. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2012a). *Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2012*. Ljubljana: UMAR.
84. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2012b). *Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2012*. Ljubljana: UMAR.
85. Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna. *Uradni list RS*, št. 54/2010.
86. Vidic, I. (2009, 27. marec): Kriza, ki še nima dna. *Svobodna misel*, str. 6.
87. Vlada RS (2012). Vlada sprejela Program stabilnosti – dopolnitev 2012. Najdeno 3. maja 2012 na spletnem naslovu http://www.vlada.si/si/delo_vlade/seje_vlade/sporocila_za_javnost/sporocila_za_javnost/article/12_redna_seja_vlade_rs_23376/
88. *Vprašanja in odgovori*. Najdeno 15. aprila 2012 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/informacije_za_javnost/vprasanja_in_odgovori/odgovor/select/0/faq/na_kaksen_nacin_pripravljate_napovedi_gospodarskih_gibanj/?no_cache=1

89. Vukelič, M., & Jenko, M. (2009, 25. september). Vlada ni sprejela jesenske gospodarske napovedi. *Delo*, str. 1.
90. Wallis, K. F. (1989). Macroeconomic Forecasting: A Survey. V *The Economic Journal*, 1989, 99, 28–61.
91. Walonick, D. S. (1993). An Overview of Forecasting Methodology. Najdeno 21. januarja 2013 na spletnem naslovu <http://www.statpac.org/research-library/forecasting.htm>
92. Weiss, M., Lipnik, K., & Matejčič, K. (2009, 26. september). Razkrivamo, zakaj vlada zadržuje Umarjevo novo napoved in kakšna je. *Finance*, str. 8.
93. *Zaradi krize letos več kot 7-odstotni padec BDP, prihodnje leto skromna, 0,9-odstotna rast.* Najdeno 10. januarja 2013 na spletnem naslovu [http://www.umar.gov.si/informacije_za_javnost/obvestila_in_sporocila_za_javnost/obvestilo/zapisi/zaradi_krize_letos_vec_kot_7_odstotni_padec_bdp_prihodnje_letos_skromna_09_odstotna_rast/31/?tx_ttnews\[syear\]=2009&tx_ttnews\[smonth\]=-1&cHash=c91d2686c2](http://www.umar.gov.si/informacije_za_javnost/obvestila_in_sporocila_za_javnost/obvestilo/zapisi/zaradi_krize_letos_vec_kot_7_odstotni_padec_bdp_prihodnje_letos_skromna_09_odstotna_rast/31/?tx_ttnews[syear]=2009&tx_ttnews[smonth]=-1&cHash=c91d2686c2)
94. Zhang, Y., & Wildemuth, B. M. (2009). Qualitative analysis of content. V B. Wildemuth (Ed.), *Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science* (pp.308–319). Westport, CT: Libraries Unlimited.
95. Zimic, S., & Hren, B. (2009, 28. marec). Razlika v napovedih BDP ni normalna. *Dnevnik, Objektiv*, 7–8.
96. *Znižanje gospodarske aktivnosti v letošnjem letu.* Najdeno 10. januarja 2013 na spletnem naslovu [http://www.umar.gov.si/informacije_za_javnost/obvestila_in_sporocila_za_javnost/obvestilo/zapisi/znizanje_gospodarske_aktivnosti_v_letosnjem_letu/31/?tx_ttnews\[syear\]=2009&tx_ttnews\[smonth\]=-1&tx_ttnews\[pointer\]=3&cHash=de26a9346d](http://www.umar.gov.si/informacije_za_javnost/obvestila_in_sporocila_za_javnost/obvestilo/zapisi/znizanje_gospodarske_aktivnosti_v_letosnjem_letu/31/?tx_ttnews[syear]=2009&tx_ttnews[smonth]=-1&tx_ttnews[pointer]=3&cHash=de26a9346d)
97. Zupanič, J. (2009, 25. marec). Gospodarska rast v globok minus. *Večer*, str. 3.
98. Žužek Kres, M., & Kne, J. (2008). Omrežna analiza teksta v odnosih z javnostmi: aplikacija eksploratorne analize semantičnega omrežja s pomočjo programa PAJEK. *Teorija in Praksa*, 45, 6/2008, 830–847.